

Kulturarv

Byer og landskaber forandrer sig. Mange steder bliver de kulturhistoriske spor udvisket, eller de forsvinder helt under indflydelse af samfundsudviklingen. Det er ikke meningen - og heller ikke muligt - at tage vare på alle kulturspor. Men nogle steder er sporene så væsentlige og værdifulde, at der må tages særligt hensyn til dem. Derfor må vi gøre op med os selv, hvilke kulturværdier, der skal bevares, og hvordan de skal beskyttes.

Kulturarven knytter sig til sporene efter menneskets virksomhed både i byerne og i det åbne land og fra den ældste tid og frem til i dag. Kulturarv opdeles ofte i tre kategorier: den fysiske/faste kulturarv (f.eks. bygninger og kulturmiljøer), den flytbare kulturarv (f.eks. genstande, der kan indsamles og flyttes) og den immaterielle kulturarv (mere u håndgribeligt, f.eks. traditioner, udtryk, vaner).

Det er primært den fysiske/faste kulturarv, der er emnet i den fysiske planlægning. Men også den immaterielle kulturarv kan være væsentlig for et områdes identitet og karakteristika. Den fysiske/faste kulturarv består af fortidsminder, kulturarvsarealer, kirkerne og deres omgivelser, bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer.

Kommunerne har til opgave at sikre kulturarven i deres planlægning. Den fysiske planlægning er et vigtigt værktøj til at bevare, udvikle og synliggøre den fysiske del af vores kulturarv. Svendborg Kommune har valgt at medtage følgende kulturhistoriske interesser i kommuneplanen:

- [Kulturarv og udvikling](#) - kommunens overordnede kulturarvsstrategi
- [Kulturmiljø - Svendborg bymidte og havn](#)
- [Kulturmiljø i byområder](#)
- [Kulturmiljø ved kyst](#)
- [Kulturmiljø på landet](#)
- [Fortidsminder og kirker](#)
- [Bevaringsværdige bygninger](#)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Temaet om kulturarv er revideret på baggrund af nye kulturarvsanalyser og Svendborg Kommunes deltagelse i kulturarvskommuneprojektet "De fem havne".

Kulturarv og udvikling

Kulturarv og udvikling handler om at gentænke og aktivere de stedbundne ressourcer. I en globaliseret verden udnyttes stedbundne ressourcer - de fysiske særpræg - til at styrke byer og regioners attraktionsværdi og konkurrenceevne. Svendborg Kommunes udviklingstræk og særpræg knytter sig i høj grad til de maritime miljøer, købstaden Svendborg, de tætliggende herregårde, frugtavl i det gunstige øhavsklima og områdets levende skolemiljøer.

Undersøgelser har vist, at danskerne lægger stor vægt på en synlig kulturarv både i hverdagslivet og på rejser. Mange foretrækker at bo og besøge steder, der er rige på kulturarv. Også mange erhvervsvirksomheder mener, at steder med historie har betydning for dem. En øget bevidsthed om kulturarven kan altså bidrage både til bosætning, erhvervsudviklingen og turisme.

Svendborg Kommunes værdifulde kulturarv skal beskyttes og udvikles med udsyn og omtanke. Nuværende og kommende generationer skal have mulighed for at opleve historien i landskabet og kulturarvens betydning for det gode liv. Værdien af kommunens kulturarv afhænger i høj grad af viden om kulturarven. Byrådet ønsker derfor at udbrede oplysning og ejerskabet til at beskytte og bygge videre på kulturarven.

Afsnittet Kulturarv og Udvikling indeholder Byrådets overordnede mål og strategi for kulturarven som et aktiv i kommunens udvikling.

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er nyt og omfatter kommunens strategiske tilgang til kulturarven som stedbunden ressource og udviklingspotentiale.

Mål

Det er Byrådets mål, at:

- beskytte kulturarven, så fortælleverdier og oplevelsesverdier bevares.
- bruge kulturarven som en unik, stedbunden ressource, der kan medvirke positivt til at fremme bosætning, erhvervsudvikling og turisme.
- kulturarven medvirker til at give omgivelserne i bydele og lokalområder karakter og atmosfære og knytter borgerne sammen i fællesskaber.
- kulturarven formidles i samarbejde med museer, borgere, organisationer og andre.

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er nyt og omfatter kommunens strategiske tilgang til kulturarven som stedbunden ressource og udviklingspotentiale.

Baggrund

Statslige interesser og krav

De statslige interesser i kommuneplanlægningen er samlet i [Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2013](#).

Staten har angivet som mål for kulturarven, at kommunerne i deres planlægning skal sikre de kulturhistoriske enkeltelementer og helheder fra ældre og nyere tid - både monumenterne og de mere ydmyge spor. Sporene efter den samfundsmæssige udvikling findes både i byer og i det åbne land. Sammenhængende værdifulde kulturmiljøer (kulturhistoriske helheder) skal sikres gennem kommuneplanlægningen ved kortlægning og beskrivelse.

Strategisk tilgang til kulturarven i Svendborg Kommune

Kommunernes arbejde med kulturarven kan gribes an på forskellig måde i kommuneplanlægningen. Overordnet kan man skelne mellem to former: 1) Den lovopfyldende måde, fordi det er et krav i planloven og 2) Den mere strategiske måde, hvor kommunen også ser et udviklingspotentiale i sin kulturarv og derfor gerne vil arbejde mere aktivt med den. Svendborg Kommune har valgt den strategiske tilgang. Den oplevelsesrige kulturarv er én af kommunens væsentligste ressourcer, som bl.a. understøtter kommunens [Cittaslow-profil](#) og er et væsentligt aktiv for turismen.

Deltagelse i Bygningskultur 2015

For at understøtte og kvalificere kommunernes, ejernes, øvrige myndigheders og eksperter arbejde med bygningsarven samarbejder Kulturstyrelsen og Realania i perioden 2010-2015 om projekt "[Bygningskultur 2015](#)". Bygningskultur 2015 har to hovedindsatsområder. En indsats er målrettet mod Danmarks cirka 9000 fredede bygninger, den såkaldte fredningsgennemgang. En anden indsats er rettet mod de bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer i by og på land. KL deltager også i forhold til at koordinere til kommunernes bevaringsindsats. Svendborg Kommune har siden 2010 deltaget i Bygningskultur 2015's kommunenetværk.

Nationalpark "Det sydfynske Øhav"

I perioden 2009-2012 har de fire sydfynske kommuner sammen med Assens Kommune deltaget i forundersøgelser til Nationalpark Det Sydfynske Øhav. Det indebar blandt andet en [kulturhistorisk, faglig analyse](#). Heri fremhæves den levende maritime historie i Det sydfynske Øhav som et væsentligt bidrag til den nationale kulturarv. Efter en omfattende borgerprocessen blev det endelige forslag til nationalparkafgrænsning dog formindsket, og kun de tre fynske kommuner Svendborg, Faaborg-Midtfyn og Assens, stod bag ansøgningen i 2012 til Folketinget. Folketinget afslog ansøgningen med begrundelsen om, at det fremsendte nationalparkforslag for Det sydfynske Øhav uden Langeland og Ærø kommuner manglede et væsentligt helhedslement.

Svendborg Havn i Kulturarvskommuneprojektet

I Kulturstyrelsens (tidligere Kulturarvsstyrelsen) undersøgelse af kulturarven i 70 danske havne er Svendborg Havn fremhævet som særlig velbevaret og blandt de mellemstore danske erhvervshavne, der i sin helhed er bedst bevaret. Svendborg Kommune blev i 2008 udpeget som kulturarvskommune med henblik på at indarbejde kulturarven i planlægningen og udvikle nye metoder til at arbejde med kulturarven i det tværkommunale projekt "[De fem havne](#)" i 2009-2012. Her har de fire sydfynske kommuner sammen kortlagt den fysiske og mentale, maritime kulturarv i kommunernes store havne. Desuden er der formuleret strategiske indsatser til at binde områderne sammen og gøre havnenes kulturarv og fortællinger til en aktiv ressource i den sydfynske udvikling. Arbejdet har dannet afsæt for udpegnings af otte forskellige kulturmiljøer på Svendborg Havn.

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer 2010-2012

I kommuneplan 2009 overtog Svendborg Kommune kulturmiljøudpegningerne fra den forudgående regionplan for Fyns Amt. Det var de to herregårdsejerlav for Hvidkilde og Valdemars Slot og en række større og mindre kystkulturmiljøer. Desuden blev der optaget et nyt kulturarvsemne om stævningssskove.

Svendborg Kommunes fysiske kulturarv er i 2009-2012 blevet kortlagt og beskrevet i

Status

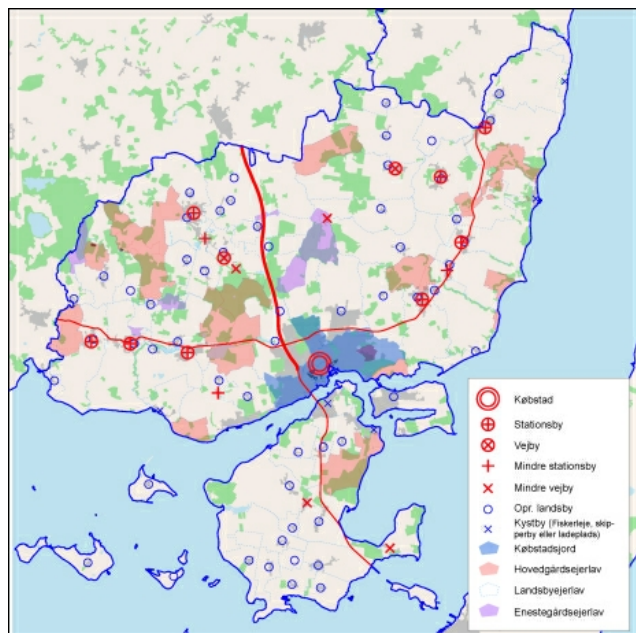
Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er nyt og omfatter kommunens strategiske tilgang til kulturarven som stedbunden ressource og udviklingspotentiale.

samarbejde med Svendborg Museum og med deltagelse af udpegede interessenter. Målet har været at indkredse de særlige udviklingstræk for Svendborg Kommune og i forlængelse heraf at komme med oplæg til nye udpegninger af bevaringsværdige kulturmiljøer. Metoden var en kombination af SAVE (Survey of Architectural Values in the Environment) til at kortlægge og registrere bymiljøer og bygninger samt KIP (Kulturhistorien I Planlægningen) til at udpege værdifulde kulturmiljøer i det åbne land.

Historisk analyse af bystruktur

102 kulturmiljøemner blev optaget på en bruttoliste:

[kulturmiljøer bruttoliste og kortskitse kp13.pdf](#) (3.3 MB)

Kommunens naturmæssige, kulturhistoriske og arkitektoniske hovedtræk blev kortlagt og beskrevet:

[kulturmiljøer hovedtræk.pdf](#) (1.5 MB)

Følgende kriterier blev lagt til grund for udvælgelsen af i alt 27 kulturmiljøer:

- Sjældenhed.
- Særlig karakteristisk og repræsentativt for egnen.
- Forskellige tidsepoker.
- Forskellige typer af kulturmiljøer.
- Særlig fortællerværdi, identitets- eller oplevelsesmæssig værdi.
- Oprindelighed og autenticitet.
- Særlig god bevaringstilstand.

Sammen med de 8 kulturmiljøer på Svendborg Havn, der blev peget på i Kulturarvs-kommuneprojektet, giver det på nuværende tidspunkt i alt 35 bevaringsværdige kulturmiljøer i Svendborg Kommune.

Fire karakteristiske udviklingstræk

Kulturarvskommuneprojektet og kulturmiljøregistreringen har tydeliggjort fire udviklingstræk, som er særligt karakteristiske for Svendborg Kommune:

Herregårdslandskaber og frugtavl

Et af Svendborg Kommunes særpræg er de mange og tætliggende herregårde. Valdemar Slot, Hvidkilde, Hesselagergård og Broholm hører til blandt de meste fremtrædende af de 15 herregårde i kommunen. Herregårdene danner også afsæt for historien om frugtavl i området. At Fyn er kendt for de frodige frugthaver skyldes blandt andet Valdemars Slot, hvor fæstebønderne i 1700-tallet fik foræret et stort antal frugttræer.

Det maritime miljø

Svendborg Havn er blandt Danmarks bedst bevarede erhvervshavne. I Svendborg Kommune findes desuden en perlerække af forskellige slags kystkulturmiljøer på Thurø, Tåsinge og småøerne og på Fyns kyster mod Øhavet og Storebælt.

Teglværksindustri og trafikknudepunkt

Industrialiseringen har især afsat fysiske aftryk i landskabet ved råstofgravning til

teglværksindustrien ved Stenstrup Issø. I industrialiseringens periode kom der jernbaner til Faaborg, Nyborg og Odense og byer, der voksede op omkring jernbanestationerne. Hovedvej A9 og færgersteder har yderligere bidraget til Svendborgs rolle som et vigtigt trafikknudepunkt mellem Fyn, Langeland, Ærø, Lolland og Nordtyskland.

Uddannelsesmiljøer

Svendborg Kommune har en unik samling af friskoler og højskoler i Ollerup med Den frie Lærerskole, Gymnastikhøjskolen og den tidligere Håndværkerskole, nu Musikefterskole. Også det tidligere Skårup Seminarium bidrager til den store fortælling om uddannelsesmiljøerne, ligesom højskolen i Vejstrup og Oure-skolerne i dag har stor betydning for liv og aktivitet i kommunen.

Tværgående dialog og samarbejde

Svendborg Kommune har siden 2009 arbejdet på at styrke det strategiske samarbejde om bevaring, formidling og udvikling af kulturarven. Kulturarv i planlægningen skal bidrage til at skabe lokalområdeidentitet og sikre autentiske oplevelsesmuligheder i Svendborg by og opland.

Med input fra medborgerprocessen til [Strategi Svendborg Kommune 12](#) er kulturarv indarbejdet som emne i kommunens lokalområdestrategi-landdistriktspolitik. I samarbejde mellem Svendborg Kommune, Svendborg Museum og Foreningen By og Land Syd fyn er der formuleret oplæg til kulturarvsstrategi og forslag til fremtidige, konkrete samarbejdsprojekter: Lokal Bevaringsfond, digitalt kulturarvsatlas og informationsstrategi/koordineret formidling.

Strategi og indsats

Byrådet ønsker at arbejde for at sikre, synliggøre og bygge videre på kulturarven som en ressource, der kan medvirke positivt til at skabe lokal udvikling. Svendborg Kommune er et område, der er rig på historie og med levende traditioner blandt andet omkring det maritime miljø og højskolerne. Kulturarven skal bruges aktivt som bidrag til at tiltrække borgere, understøtte erhvervsudvikling, tiltrække turister og skabe identitet.

Procedurer og planlægning

Kulturmiljøbeskrivelserne i kommuneplanen er en vidensbank, der kan anvendes i forskellige sammenhænge og både i sagsbehandling, planlægning og projekter. Blandt opfølgende tiltag kan være udarbejdelse af lokalplaner med bevaringsbestemmelser og kommunikation for at udbrede oplysning og engagement for kulturværdierne. I planperioden vil der blive udarbejdet en prioriteret handleplan for opfølgende kulturarvsplanlægning. Byrådet ønsker at sætte fokus på mulighed for synergi mellem kulturarven og andre vækstpotentialer i kommunen eksempelvis i planlægning for friluftsliv og kulturudvikling samt udmøntning af turismestrategier i samarbejde med Naturturisme, Udvikling Fyn og lokale turismeaktører.

Kulturmiljøer vi endnu ikke kender

Der findes også andre kulturmiljøer i kommunen end dem, der er udpeget som bevaringsværdige i kommuneplan 2013. Kultursynet ændrer sig med tiden og det, der er ikke virker så interessant i dag, bliver måske interessant i morgen. Derfor vil Svendborg Kommune også fremover være opmærksomme på sammenhænge, der endnu ikke er erkendt som et kulturmiljø, og som på sigt kan være vigtige at få udpeget og beskyttet gennem en kommunal planlægning.

Kulturarvshavne i det sydfynske Øhav

Øhavets natur og kulturhistorie er af både national og international værdi. Men mulighederne for at opleve og bruge Øhavet er i dag begrænset. For at udvikle oplevelsesprodukter, og styrke formidling og markedsføring indgår Svendborg Kommune i samarbejde med Faaborg-Midtfyn Kommune og [Naturturisme](#) om projektet "[Et Øhav i Verdensklasse](#)". Der bliver taget udgangspunkt i Øhavets oplevelsespotentialer, primært vandaktiviteter og med et særligt fokus på lystsejlere samt bedre service og flere oplevelser på havnene. Input fra kulturarvskommuneprojektet "De fem havne" vil indgå i projektet. Specifikt for Svendborg Havn vil der blive koordineret med udviklingsplanerne for havnen.

Maritimt netværk og museum

Det maritime særpræg adskiller Svendborg fra de fleste andre byer. Mellem 2000 og 3000 studerer søfart, lever af et maritimt erhverv eller har gjort det; landets største marineforening ligger i Svendborg. Hertil kommer de mange, der sejler af lyst. Det skaber tilsammen grundlag for en stærk og levende maritim tradition. Svendborg Museum har den maritime kulturarv som fokusområde. Museet lukkede i 2007 sit lille søfartsmuseum i Troense for at udvikle et tidssvarende maritimt videns- og oplevelsescenter på Svendborg Havn. Det nye museum skal være en integreret del af havnen, og både havn, kystkultur og øhav betragtes som en del af "udstillingen", Museet skal være et åbent kulturhus, et levende sted med mange brugergrupper. Byrådet vil understøtte museets bestræbelser og vurdere mulighederne for at finde en attraktiv maritim placering.

Feriested med historier

Erhvervs- og Vækstministeriet har i 2012 sammen med danske regioner iværksat initiativer til at skabe vækst og innovation i [dansk kystturisme](#). På baggrund heraf er Svendborg Kommune udpeget på vegne af det sydfynske område som et af 20 særlige feriesteder i Danmark. Kulturarven anses som et væsentligt afsæt, idet der vil være fokus på områdets potentialer for udvikling af en bæredygtig turisme med fokus på de maritime værdier, som området besidder, og hvordan disse potentialer kan udnyttes og realiseres.

Tværgående samarbejder

Svendborg Kommune indgår som planmyndighed i samarbejde med de relevante museer, råd og styrelser til sikring af det faglige samspil og opfyldelsen af mål for

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er nyt og omfatter kommunens strategiske tilgang til kulturarven som stedbunden ressource og udviklingspotentiale.

kulturarven. Herudover indgår kommunen også som i samarbejdspartner med [Svendborg Museum](#) og andre interessenter i forskellige sammenhænge og projekter.

Fremadrettet vil byrådet have fokus på mulighed for at understøtte initiativer som eksempelvis oprettelse af lokal bevaringsfond, udarbejdelse af temaplaner for udvalgte emner (eksempelvis kystkultur og frugtavl), samarbejde med lokalsamfund om kulturarv, lokale produkter og oplevelser med historie og samarbejde med nabokommuner om kulturarvsudvikling. Det vil også være vigtigt at understøtte værdikædesamarbejder mellem kulturarv, kultur, turisme, erhverv og undervisning.

Formidling

Formidling er et vigtigt redskab til at sikre kulturarven. Viden om den fælles historie og kulturmiljøerne skaber større forståelse og motivation til at bevare værdierne. Svendborg Kommunes kulturarvsudpegninger er tilgængelige via kommunens [kortservice/KortInfo](#) og kommuneplanen. Fortællinger om flere af kommunens kulturmiljøer findes også på [www.historiskatlas.dk](#) Kommunens årlige uddeling af [Arkitekturpris](#) er også en væsentlig formidlingsaktivitet, idet til- og ombygninger af historiske huse ofte er blandt de nominerede.

Svendborg Kommune samarbejder med Svendborg Museum og organisationer som eksempelvis [Foreningen By og Land Sydfyn](#) om formidling. Fremadrettet vil der blandt andet være fokus på videreudvikling af digitalt kulturarvsatlas, samarbejder med skoler og uddannelser, ture med lokale guider, informationstavler og -foldere (fysisk og digitalt), stidatabase, Øhavs-vandringer og involverende oplevelser.

Kulturmiljø - Svendborg bymidte og havn

Svendborg bymidte omfatter den gamle købstadsbykerne, de bynære havnearealer, herunder Frederikshavn, samt nyere bykvarterer ud til Dronningegaen mod nord og Sundbrovejen mod vest. Den ældste bykerne er et unikt købstadsmiljø med bevaringsværdige sammenhænge dannet om det middelalderlige gadenet og udgør en helt særlig kulturarv, som knytter sig tæt til tidligste bybygning i Danmark. Omkring den ældste bykerne er der karakteristiske delområder med bebyggelser, der typisk er opført inden for samme stilperiode. Fire bevaringsværdige kulturmiljøer er udpeget i Svendborg bymidte:

- [Middelalderbyen](#)
- [Institutionsmiljø ved Viebæltet](#)
- [Strandvejskvarteret](#)
- [Glentevej og Mågevej](#)

Svendborg Havn er i en undersøgelse af kulturarven i 70 danske havne fremhævet som særlig velbevaret. Blandt de mellemstore danske erhvervshavne er Svendborg Havn den, der i sin helhed er bedst bevaret. Denne nominering forpligter kommunen til i særlig grad at beskytte havnens maritime kulturarv, og det giver også muligheder for at udnytte bevaringsværdierne fremadrettet. I forbindelse med det fælles sydfynske kulturarvskommuneprojekt "De fem havne" er Svendborg Havns fysiske kulturarv kortlagt. Det har dannet afsæt for udpegning af otte forskellige kulturmiljøer indenfor det bynære havneområde:

- [Den Runde Lystbådehavn](#)
- [Tåsingeoverfarten](#)
- [Færgeshavn på Havnepladsen](#)
- [Gasværkshavnen](#)
- [Købmandsgården Baaagøe & Riber i Kullinggade](#)
- [Korn og foderstof på Østre Havn](#)
- [Trafikhavn på Jessens Mole og Nordre Kaj](#)
- [Værftshavnen på Frederikshavn](#)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

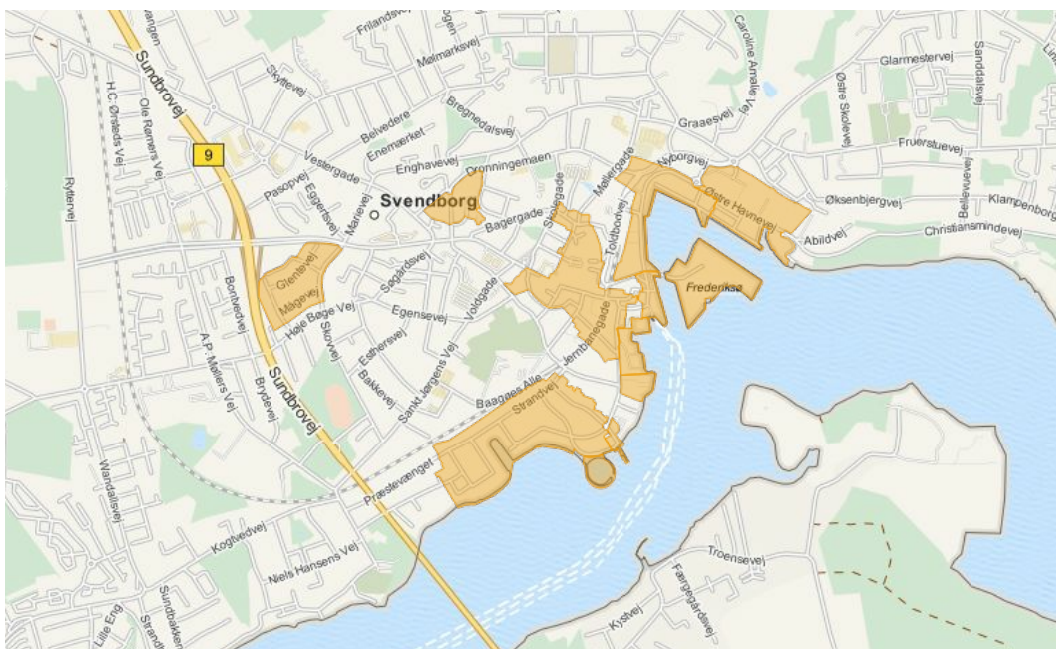
Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende,

For hvert kulturmiljø er der en detaljeret redegørelse for baggrunden for udpegningen, de bærende bevaringsværdier for kulturmiljøet og sårbarheden. Det udgør de særlige hensyn, der skal tages ved planlægning og administration indenfor kulturmiljøet.

Det er hensigten, at kulturmiljøudpegningerne også skal være et dialogredskab til at udbrede oplysning og engagement for kulturmiljøværdierne. Den bedste beskyttelse ligger i den opmærksomhed og interesse, som ejerne, beboerne i området, interesseorganisationer og det offentlige viser kulturarven.

Klik på kulturmiljøerne i kortet for at læse mere.

Hvad er et kulturmiljø?

Et kulturmiljø er et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

enslydende
retningslinjer.

Middelalderbyen

Svendborgs ældste del af bymidten - Middelalderbyen - er et unikt, sammenhængende købstadsmiljø, som i store træk har bibeholdt middelalderbyens struktur. En stor del af middelalderbyens byrum er bevaret. Her finder man det ypperste af århundreders bygningskultur. Mange af de historiske bygninger er fredede og rummer arkitektoniske og kulturhistoriske værdier af både lokal og regional betydning. Middelalderbyen fortæller dermed om den historiske udvikling og byens funktion som centrum for magt, handel og byliv gennem tiden ved arkitekturens forskellige stilarter.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Middelalderbyen bevares og synliggøres som et unikt, levende centrum for bylivet gennem århundreder
- fastholde og understøtte udvikling af området som et attraktivt, levende bymiljø
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Svendborgs historiske bykerne ligger på et bakke drag tæt på Svendborg Sund. Byen har udviklet sig omkring middelalderkirkerne Sct. Nicolai og Vor Frue samt Møllergade, der siden byens opståen har været den centrale nord-sydgående færdselsåre og hande lsgade.

Bebyggelsen og bebyggelsesstrukturen i bymidten er præget af kontraster. På den ene side findes middelalderens smalle gader og stræder, de utallige gamle, bevaringsværdige bindingsværkshuse, de mange baggårde med små baghuse og det historiske købstadspræg. På den anden side præges byen af flere radikale indgreb i den historiske bebyggelsesstruktur - indgreb der er foretaget i midten af det 20. århundrede som konsekvens af den stigende privatbilisme. På det lave terræn øst for Møllergade gennemskæres bymidten af jernbanen. Ned mod havnen ligger smalle passager med sammenhængende byhuse.

Øst for banen fører Frederiksgade og Brogade ned mod havnen. Frederiksgade præges af baneterrænets åbne karakter og bebyggelse. Brogade er den oprindelige hovedforbindelse fra bymidten til havnen. Gaden har et meget homogent præg, med bebyggelse i 2 1/2 etage og fint afstemte farver på de hovedsageligt klassicistiske bygninger. Umiddelbart øst for banen ligger et større boligbyggeri fra 2006.

Torvet

Torvet er en af Svendborgs ældste pladsdannelser, som givetvis er opstået i tilknytning til Vor Frue Kirke og antageligt i første halvdel af 1200-tallet. Da der ikke har været foretaget egentlige arkæologiske undersøgelser, ved man ikke meget om dette centrale torv i middelalderen. Kirken forbindes med Torvet nedenfor af den monumentale Wessels Trappe fra 1921. Selve kirken er oprindeligt opført som senromansk langkirke i røde munkesten. Senere er gotiske sideskibe og våbenhus blevet opført, og tårnet er tilføjet i den sene del af middelalderen. Det karakteristiske pyramidetag med lanternespir blev tilføjet i midten af 1700-tallet.

Torvet ligger midt i Svendborg og er et af de mest centrale byrum. Mod øst grænser Torvet op til strøggaden Møllergade og mod vest forbindes det med Anne Hvides Gård, nu museum, og rådhuset af et iøjnefaldende gadegennembrud fra 1937. Ud over Vor Frue Kirke ligger der flere interessante og meget markante bygninger på Torvet.

Gågaderne

Møllergade var den ene af Svendborgs gamle hovedgader. Den anden var Gerritsgade. Møllergades smukt kurvede forløb kantes overvejende af ejendomme i to og tre etager, og det veldefinerede gaderum får yderligere karakter af det varierede terræn. Bevæger man sig ad Møllergade fra nord mod syd mødes man af en dramatisk terrænstigning, der leder op til gågadens start. Her flader terrænet gradvist ud, men stiger igen ad sidegaderne mod vest, op mod Vor Frue Kirke. På strækningen syd for Torvet falder Møllergade igen, og en historicistisk ejendom i krydset med Brogade og Gerritsgade bliver gaderummets fikspunkt. I selvsamme kryds går Møllergade over i Korsgade, og det rumlige forløb ændrer karakter.

Mod vest fortsætter Gerritsgade op ad det let skrånende terræn og byen åbner sig i pladsdannelsen omkring Sct. Nicolai Kirke, der bliver rummets omdrejningspunkt.

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Visuelt og funktionelt adskilles Gerritsgade fra kirkepladsen af et lavt hegn og en række træer, der signalerer en tydelig forskel på pladسدannelse og strøggade. Vest for kirken slår Gerritsgade et sving, og butiksfacaderne fortsættes.

En stor del af ejendommene langs Møllergade og Gerritsgade er opført i slutningen af 1800-tallet og starten af 1900-tallet, hvor arkitekterne søgte inspiration i historiske stilarter som klassicisme og renaissance. Gadebilledet præges derfor af mange forskellige bygningsdetaljer og facadekompositioner. Ind imellem de historicistiske bygninger gemmer sig gamle købmandsgårde såvel som nyere ejendomme, og langs gågaderne findes både enkel funktionalisme og bombastisk modernisme.

Omkring Sct. Nicolai Kirke

Sct. Nicolai Kirke er antageligt opført i første halvdel af 1200-tallet som erstatning for en ældre kvaderstenskirke. Langkirken er oprindeligt opført i senromansk stil med munkesten, karakteristiske rundbuede vinduesåbninger og buefriser, men senere udvidelser har sat sine spor. Tårnet er fra midten af 1700-tallet og opført i gotisk stil med spidsbuet vindue og lanternespir. Omkring kirken og den trapezformede, granitbelagte kirkeplads er der et fint lille bymiljø, hvor ro og plads til ophold skaber kontrast til gågadernes pulserende byliv.

Pladsen afgrænses mod syd og vest af robuste rødstensbygninger i to etager med høj tagrejsning. Den ene er St. Nicolai Gaarden fra 1897. Ejendommen har historicistisk karakter, og bygningskroppens tyngde giver den en central plads i byrummet. På Kyseborgstræde mod syd ligger tre fredede bindingsværkshuse fra henholdsvis 1750 og 1751 og 1850. Husene bidrager til det historiske miljø omkring kirken og står i fin kontrast til de massive rødstensbygninger. På den østlige del af Sct. Nicolai Kirkestræde ligger tre byhuse fra slutningen af 1800-tallet.

De bærende bevaringsværdier i Middelalderbyen er:

- det snoede gedeforløb og de små passager
- terrænets stigninger og fald
- skalaen i de enkelte gader og byrum
- Møllegades profil
- historiens nærvær i de mange gamle ejendomme

Middelalderbyens karakter er især sårbar overfor facadeændringer og dårligt tilpasset skiltning, samt nedrivninger med efterfølgende utilpasset nybyggeri. Desuden ses det mange steder, hvor vanskeligt det er at forene middelalderbyens rum med den moderne trafiks store parkerings- og vejarealer.

Alle bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). Kulturmiljøområdet er omfattet af lokalplan for facader og skiltning, [Lokalplan nr. 290](#), der blandt andet har til formål at sikre, at nybyggeri udformes i harmoni med den eksisterende bebyggelse og at udvendige synlige bygningsændringer, herunder opsætning af skilte, markiser m.v. sker på en sådan måde, at den enkelte bygnings arkitektoniske kvaliteter opretholdes, og at der tages hensyn til det omgivende miljø.

Se mere om kulturmiljøet Middelalderbyen i pdf:

 [middelalderbyen uddybende kulturmiljøbeskrivelse.pdf](#) (2.6 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Middelalderbyen med Svendborgs karakteristiske bakketerræn, Torvet, pladserne, sammenhængende husrækker og markante enkeltbygninger udgør tilsammen et værdifuldt kulturmiljø. Det fortæller historien om det ældste Svendborg og er med til at give ikke bare byen, men hele kommunen dens egenart og identitet. Selvom Middelalderbyen er i stadig forandring, er historien levende tilstede i bygninger og den rumlige struktur. Det er vigtigt at bevare, bygge videre på og formidle som en kulturressource.

Byrådet ønsker at bevare og forny området, så de historiske og arkitektoniske kvaliteter fastholdes og styrkes samtidig med, at der skabes plads til nyt indhold og nye aktiviteter. Målet er at skabe fleksible, mangfoldige og multikulturelle byrum, som kan tilgodese skiftende brug, ønsker og behov.

Retningslinjer

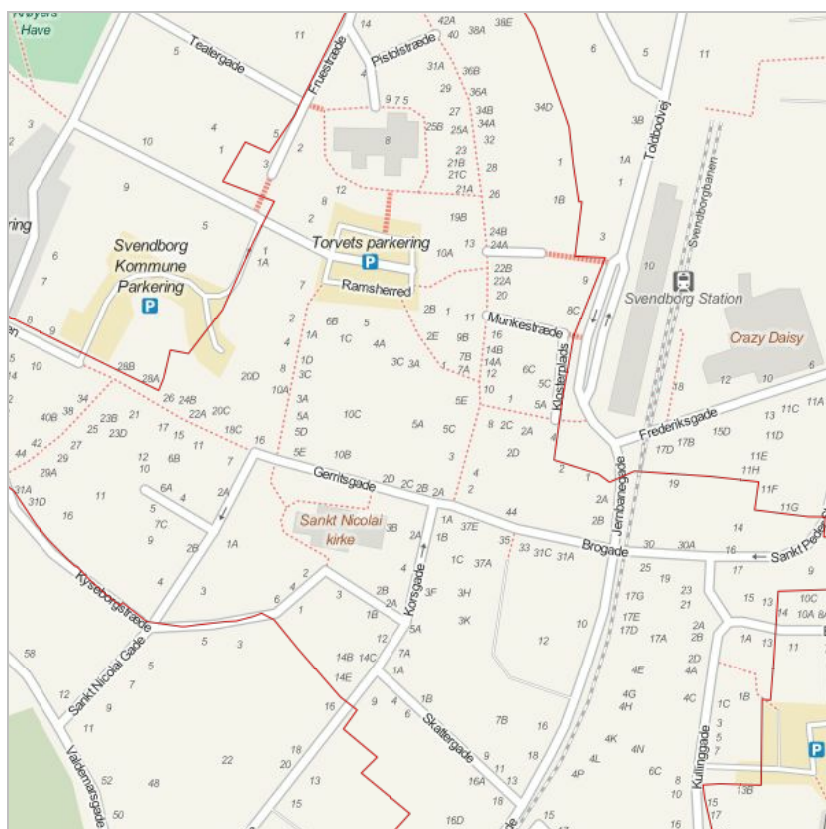
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Middelalderbyen

Institutionsmiljø ved Viebæltet

Området ved Viebæltet har gennem århundreder været et fælles sted for byens borgere. I første omgang som fælles græsningsjord og markedsplads, senere som stedet, hvor en række af byens vigtige sociale institutioner og skoler blev lokaliseret. Institutionsmiljøet vidner blandt andet om en vigtig del af velfærdsstatens historie.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Institutionsmiljø ved Viebæltet bevares og synliggøres som et unikt bymiljø med mange tidligere institutionsbygninger fra velfærdsamfundets opbygning.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Ved opførelsen af Svendborgs Fattig- og Arbejdsanstalt i 1872 kom den første egentlige offentlige institution til Viebæltet. Et af datidens store problemer blev der markant taget vare på i et nyt prestigefyldt bygningskompleks af Jens Juel Eckersberg, nemlig Svendborg Kjøbstads Fattig- og Arbejdsanstalt. I 1887 blev Svendborg Industriforenings Tekniske Skole - nu Svendborg Kommune, Social og Sundhed - indviet overfor fattiggården; tegnet af Henrik Wandall, en arkitekt fra Svendborg. I 1905 og igen i 1935 blev skolen udvidet med en tilbygning i samme stil som den oprindelige bygning.

I 1932 blev der i området opført et statsgymnasium - nu VUC-center - og i 1937 blev biblioteket bygget overfor gymnasiet i tidens stil. Det sidste offentlige bygningsanlæg var opførelsen af Svendborg Handelshøjskole - nu Musikkens Hus - i årene 1943-44 i funkisstil, der harmonerede med biblioteket.

Med flytningen af Svendborg Gymnasium, indledtes funktionstømning og -ændringer, idet flere af institutionerne efterhånden flyttede fra Viebæltet. Kun biblioteket har i dag bevaret sin oprindelige funktion.

Institutionerne er opført over en periode på ca. 70 år og ligger som enkelte volumener på det skånende terræn ved Dronningemaen, Svinget og Viebæltet.

Institutionsområdet rummer en række markante enkeltbygninger, der er gode eksempler på forskellige arkitektoniske stilarter. Særligt klassicismen er stærkt repræsenteret, men også funktionalismen kommer til udtryk i biblioteksbygningen fra 1937 og i handelsskolen fra 1943-44. Med en enkelt undtagelse er bygningerne opført i gule sten og langt de fleste er i to etager, hvilket giver området et stærkt helhedspræg.

Arkitektonisk afspejler området overgangen fra nyklassicisme til funktionalisme og rummer en række velbevarede eksempler på begge stilarter.

De bærende bevaringsværdier er:

- de enkeltstående bygningers udformning og arkitektur
- sammenhængen mellem bygningskroppene med ensartethed i materialevalg, volumener og proportioner

Området er først og fremmest sårbart overfor større arkitektoniske forandringer, der kan forstyrre de helstøbte tidsbilleder.

I dag skæmmes området af det store parkeringsareal bag bygningen for den tidligere Tekniske Skole, ligesom den seneste tilbygning hertil bryder med områdets karakter. Den lave tilbygning til biblioteket er opført uden hensyntagen til det omkringliggende miljø, og den fjerner fokus fra bibliotekets velproportionerede funktionalistiske facader. Eksempler som disse bør undgås i fremtiden, og tilbygningen til biblioteket bør, om muligt, fjernes eller redesignes.

Kulturmiljøområdet er omfattet af Byplanvedtægt 31 og Lokalplan nr. 001.290 Facader og skilte. Alle bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). Bygninger og haveanlæg ved den tidligere Fattiggård - nu Forsorgsmuseet - er fredet.

Se mere om kulturmiljøet Institutionsmiljø ved Viebæltet i pdf:

 [institutionsmiljoe ved viebaelte_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.5 MB)

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af bygninger og anlæg indenfor kulturmiljøet. Her er det af stor betydning at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og fredede og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Viebæltets Institutionsmiljø indeholder arkitektur af høj kvalitet. Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv i Svendborg bymidte. Der er gode potentialer i en samlet formidling om stedets ensartede arkitektur sammenholdt med de forskellige funktioner, der har understøttet opbygningen af det demokratiske velfærdssamfund med socialforanstaltninger, uddannelse og folkeoplysning.

Blandt virkemidlerne til at højne kulturmiljøets arkitektoniske kvaliteter kan være en nedrivning af de tilbygninger og parkeringsanlæg, som senere er blevet tilføjet og som passer dårligt ind i den oprindelige arkitektur.

Retningslinjer

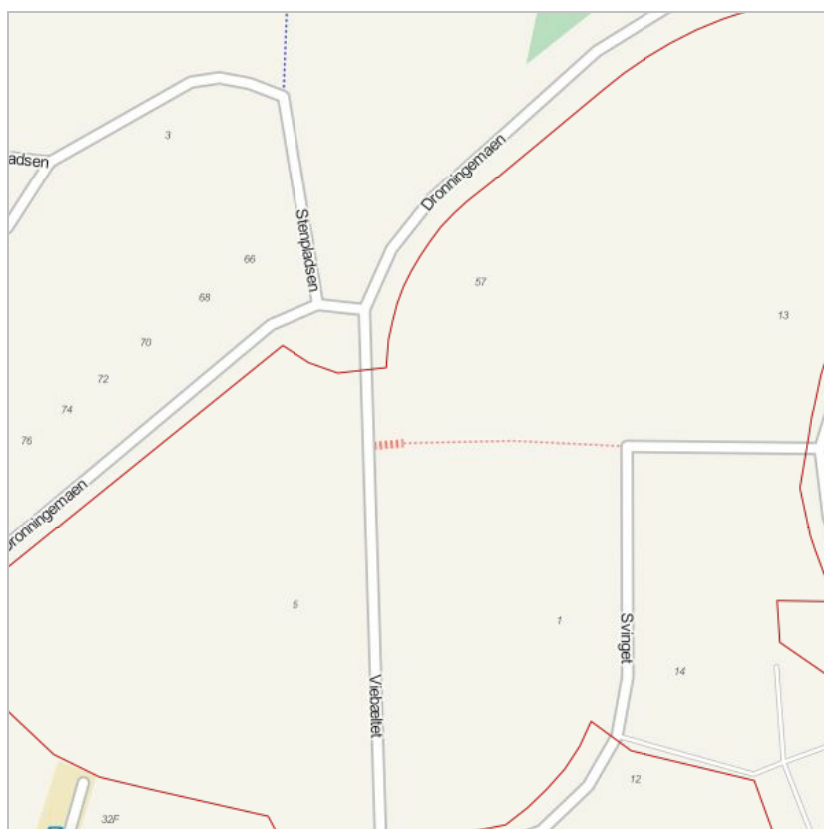
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Institutionsmiljø ved Viebættet

Strandvejskvarteret

Strandvejskvarteret er et villaområde, som er opstået i begyndelsen af 1900-tallet langs Svendborgsundkysten vest for færgestedet til Tåsinge. Området er blot ét af flere store, tæt bebyggede, villaområder, der ligger tæt omkring bykernen i Svendborg. Området fortæller både om byvækst og boligidealer i første halvdel af 1900-tallet. Med sin perlerække af eksemplariske villaer er området en guldgrube af stilarter og detaljer, som vidner om borgerstandens vilje til at ofre energi og ressourcer på et præsentabelt hjem - samtidig med at området er et tidligt eksempel på villaudstykningskningen som investeringsobjekt.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Strandvejskvarteret bevares og synliggøres som eksempel på byvækst og borgerskabets bygningskulturelle idealer i en dansk købstad i første halvdel af 1900-tallet.
- fastholde området som et attraktivt boligområde.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Strandvejskvarteret ligger mellem kysten og jernbanen. På den anden led strækker området sig fra den gamle middelalderbys udkant ved Valdemarsgade og vestpå mod Svendborgsundbroen, og det er struktureret som et net af villaveje med Strandvejen som den gennemgående ryggrad. Området kan ses som to selvstændige kvarterer - Lunden, udstykket omkring år 1900 med udgangspunkt i en bådhavn anlagt ved udgravning af en tidligere strandeng, og det lidt nyere kvarter i den østlige del med Willemoesvej, Herluf Trolles Vej og Otte Ruds Vej.

De to områder signalerer med deres forskellige vejføringer også skiftende byidealer: Det tidligste område Lunden er opbygget af lige vejstrækninger og med en vis monumental karakter, som blandt andet viser sig ved små pladسدannelser ved de afskårne hjørner ved krydsene mellem Strandvej og Rønnes Allé og Niels Juels Vej. Det lidt senere bebyggede Willemoes-kvarter synes med sine kurvede og organiske vejforløb påvirket af den engelske haveby-bevægelse. Et centralt element i Lunden er den udgravede bådhavn. Desværre er der ingen steder offentlig adgang helt ned til havnen, men nogle af de smalle bådjerlodder giver udsyn til den.

De bærende bevaringsværdier er

- udstykningsstrukturen og vejstrukturen med tilhørende vejtræer
- villabyggerier fra perioden 1900-1950 med fine arkitektoniske eksempler fra alle perioderne

Området er især sårbart overfor ufølsom istandsættelse af bygningerne, særligt oppudsning af blank mur, forkert udformning eller belægning på tage samt utilpassede vinduer. Områdets villaer har en størrelse, der oftest kan rumme et moderne liv, men et vist behov for tilbygninger kan ikke afvises. Tilbygninger bør udføres med stor omhu, og der kunne være behov for en vejledning i, hvordan man kan gennemføre tilbygninger, uden at det går ud over områdets karakter.

Strandparcellerne i den sydvestlige del af kulturmiljøet indgår i [lokalplan 533 om "Landskabsbevaring for dele af Rantzausmindekysten"](#). Bygninger opført op til 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Strandvejskvarteret i pdf:

 [strandvejskvarteret_ uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.7 MB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af bygninger og anlæg indenfor kulturmiljøet. Her er det af stor betydning at omdannelse tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Strandvejskvarteret skal sikres og synliggøres som et karakterfuldt bykvarter med bymønstre og villabyggeri i forskellige arkitektonisk stil fra perioden 1900-1950.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet som et aktiv for ejerne, borgerne og besøgende. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Med en lokalplan indeholdende bevaringsbestemmelser vil det bedre være muligt at sikre bebyggelsens værdifulde arkitektoniske og historiske kvaliteter. Da haverne foran bygningerne er en vigtig del af helhedsbilledet, bør der også fastsættes bestemmelser for forhaverne.

Byrådet ønsker at samarbejde med beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Strandvejskvarteret

Glentevej og Mågevej

Kulturmiljøet Glentevej og Mågevej omfatter også Fruerskovvej og er et boligområde med almennyttige boliger i form af etageboliger og enfamiliehuse. Bebyggelsen er opført omkring 1950'erne. Området fortæller om udviklingen af den almennyttige boligsektor og om variationen i forskellige bygningstyper. Samtidig afspejler området med sin helstøbte arkitektoniske fremtræden bestræbelserne på at skabe gode rammer om livet i byen for den brede befolkning.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Glentevej og Mågevej bevares og synliggøres som eksempel på bygningskultur og bykvalitet i enfamiliehuse og almennyttige boligområder i midten af 1900-tallet.
- at fastholde området som et attraktivt boligområde.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Områdets bebyggelse falder i tre dele. Den tidligste bebyggelse fra 1943 ligger på Fruerskovvej og Mågevej. Det er en bebyggelse med ensartede énfamilie-boliger i gule tegl, og som tydeligvis er opført som en sammenhængende, ensartet bebyggelse, nogle af Svendborg Boligselskab af 1941 A/S. Alle husene er i dag privatejede. Bebyggelsen er formodentlig opført med statslån. Husene har en kvadratisk grundplan og højt rejst saddeltag med gavlene mod vejen. Det gentagne gavlmotiv giver bebyggelsen en stærk helhed.

På Glentevej ligger en bebyggelse med lidt større enfamiliehuse, som ligger i en vifteform på begge sider af det kurvede vejforløb. Også disse huse er gavlvendte, og bebyggelsesplanen giver sammen med vejens krumning et varieret billede af de ellers helt ens huse. Det sidste stykke af vejen er bebygget med etagehuse i 2 etager med halvmede saddeltage. Husene ligger i forlængelse af hinanden på begge sider af vejen. Hele bebyggelsen på Glentevej fremstår meget markant, når man passerer på Sundbrovej.

De bærende bevaringsværdier er:

- den ensartede karakter i de tidligste enfamiliehuse på Fruerskov og Mågevej
- den ensartede karakter i de senere byggede enfamiliehuse på Glentevej
- den ensartede karakter i etagehusbebyggelsen

Særligt bebyggelsen på Fruerskovvej og Mågevej er sårbar på grund af det private ejerskab til de enkelte huse, som betyder forskelligartet istandsættelse og i nogle tilfælde oppudsning af de ellers ensartede huse i blank mur. Der er også sket en vis tilbygning, men den er typisk sket på bagsiden og påvirker ikke i samme grad helhedsindtrykket. Det gør derimod carporte og i nogen grad forskelligartede haveanlæg, hvor tidens tendens til faste belægnings og mure i stedet for hække bryder områdets karakter.

Området er ikke omfattet af lokalplan eller byplanvedtægt. Ingen af bygningerne indenfor området har fået vurderet deres bevaringsværdi.

Se mere om kulturmiljøet Glentevej og Mågevej i pdf:

 [glentevej og maagevej uddybende kulturmiljøebeskrivelse.pdf](#) (891.4 KB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af bygninger og anlæg indenfor kulturmiljøet. Her er det af stor betydning at omdannelse tager udgangspunkt i området struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Glentevej og Mågevej boligområde skal sikres og synliggøres som eksempel på boligbyggeri under velfærdssamfundets opbygning.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, beboerne og borgerne. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Med en lokalplan indeholdende bevaringsbestemmelser vil det bedre være muligt at sikre bebyggelsens ensartede karakterer i de forskellige delområder.

Byrådet ønsker at samarbejde med beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Glentevej og Mågevej

Den Runde Lystbådehavn

Det rekreative kulturmiljø omkring Den Runde Lystbådehavn består af de to oprindelige buede moler med en midtermole. Efter at færgefarten til Tåsinge blev indstillet i midten af 1960'erne er der tilføjet en østvendt bro ud fra den østlige buede mole, men denne indgår ikke i selve kulturmiljøet. Mod nord afgrænses kulturmiljøet af Otto Ruds vej, hvor der også er parkeringspladser.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Den Runde Lystbådehavn bevares og synliggøres som eksempel på en af landets første selvstændige lystbådehavne.
- fastholde området som et attraktivt rekreativt område for maritime fritidsaktiviteter.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Der har længe været bedrevet lystsejls i større stil i Svendborgsund, og Svendborg Sunds Sejlklub, der blev grundlagt i 1866, var en af landets første. Lystbådene lå fortojet ved private havne og broer, eller - frem til etableringen af Jessens mole i 1872 - ved pæle i vigen.

Efter 1872 lå de i den nordlige del af havnen sammen med fiskekutterne. I 1920'erne og 30'erne lagde fiskekuttere beslag på en stadig større del af pladsen ved Jessens mole. Der opstod pladsmangel, og efter et massivt pres besluttedes det derfor at anlægge en lystbådehavn med plads til ca. 100 både.

Lystbådehavnen blev bygget som en karakteristisk funkis-bådehavn med to betonmolearme, der tilsammen danner et cirkulært havnebassin. Havnen er siden udvidet med pladser ved de gamle færgelejer, en midtermole og en jollebro vest for selve havnen. Sejlklubben lejede i 1958 Færggården som klubhus. I dag er havnen helt fyldt op af sejlere, og der har været planer om at udvide anlægget ud i vandet og mod vest. Disse planer er dog skrinlagt i 2012.

De bærende bevaringsværdier er:

- Den Runde Lystbådehavns to halvcirkulære betonmoler
- områdets markante afgrænsning mod land i form af rækken af patriciervillaer på Otto Ruds Vej
- områdets åbenhed, der muliggør udsyn over Svendborgsund

Kulturmiljøets helt særlige karakteristika er lystbådehavnenes halvcirkulære betonmoler. Uden dem, eller ved en tænkt situation, hvor disse molers form sløres afgørende, mister kulturmiljøet sin berettigelse. Ved en renovering eller omdannelse af Den Runde Lystbådehavn er det derfor afgørende, at betonmolernes karakteristiske halvcirkelslag fortsat kan opfattes.

Kulturmiljøområdet er fortsat omfattet af [Lokalplan 513](#), hvis formål det er at muliggøre en udvidelse af Den Runde Lystbådehavn. Lokalplanen sikrer den oprindelige lystbådehavns cirkulære moler, men kulturmiljøet sløres delvis af de broer der iht. lokalplanen vil kunne etableres omkring det oprindelige anlæg.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med de skrinlagte planer for udbygning af Den Runde Lystbådehavn er kulturmiljøet ikke aktuelt truet af omdannelse, men i højere grad af forfald i form af fremadskridende nedbrydning af bl.a. betonkonstruktionerne. Det vil derfor for bevarelsen af dette kulturmiljø være afgørende, at der skaffes finansiering til vedligeholdelse af bl.a. betonmolerne.

Retningslinjer

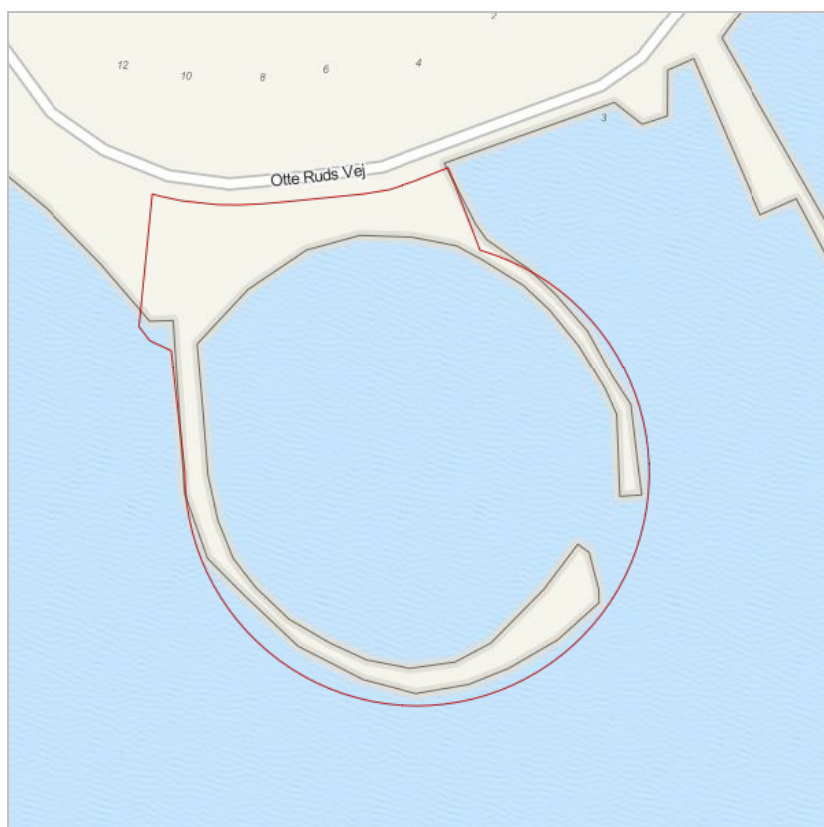
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Den runde lystbådehavn

Tåsingeoverfarten

Færgemiljøet omfatter de gamle færgelejer nordøst for Den Runde Lystbådehavn. Området strækker sig fra Færgevejs østside og inkluderer Færgegården og restaurant "Borgen".

I dag rummer denne del af området endvidere parkeringspladser, en grillbar og grænser op til en lille strand. De gamle færgelejer benyttes nu til lystbåde og er til dels omsluttet af lystbådehavnen. Færgegården bruges af lokale foreninger, og den ene af de store villaer, "Borgen", er indrettet til restaurant.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Tåsingeoverfarten bevares og synliggøres som eksempel på et i fysisk forstand mindre færgested, men med regional betydning.
- muliggøre et samspil mellem karakteren af færgested og områdets nuværende anvendelse til maritime fritidsaktiviteter.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Tåsingeoverfarten, der tidligere var landets næstmest trafikerede færgerute - kun overgået af Storebæltsoverfarten - har tilsyneladende altid sejlet fra færgelejet vest for Svendborg til Vindeby på Tåsinge.

Miljøet bestod i sejlskibstiden af en træbro og af Færgegården, hvor rejsende kunne få kost og logi. Baronon på Valdemars Slot ejede overfarten (som blev forpagtet ud) frem til 1926, hvor fire Tåsinge-kommuner købte den. Frem til 1873 foregik overfarten med sejlbåde, som blev erstattet af hjuldampere Fritz Juel og i 1926 af en motorbilfærge.

Betonbolværket stammer fra den seneste periode. I 1935 opførtes lystbådehavnen, som begrænsede anlægget mod sydvest. Overfarten blev flittigt benyttet, indtil Svendborgsundbroen mellem Svendborg og Tåsinge åbnede i 1966. Herefter fik anlægget lov at forfalde.

De bærende bevaringsværdier er:

- de to bevarede færgelejer fra Tåsingeoverfarten
- Færgegården og Borgen

Kulturmiljøets primære berettigelse er de bevarede færgelejer, men også de bevarede bygninger Færgegården og Borgen med sekundære aktiviteter i form af overnatnings- og bospisningsmulighed er vigtige for forståelsen af dette kulturmiljø. Færgelejernes eksistens kan blive truet ved en renovering eller udbygning af den omgivende lystbådehavn, men også ved at de ikke har en praktisk funktion i deres nuværende sammenhæng og derfor får lov til at forfalde.

Kulturmiljøet er, bortset fra Borgen, omfattet af [lokalplan 513](#). Lokalplanen sikrer ikke færgelejerne som bevaringsværdige elementer. Bygninger opført op til 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Historien om færgefarten der bandt Tåsinge og Sydfyn sammen er en vigtig del af Svendborgs udviklingshistorie. Derfor bør de lidt glemte og hensygnende færgelejer trækkes frem, synliggøres og eventuelt tildeles en ny funktion. Som følge af renoveringsprojekt bliver færgelejet mod NØ renoveret, og færgelejet mod SV får en ny funktion, hvor spor fra det tidligere færgeleje bliver synligt i belægningen. Ved en fremtidig planlægning bør de endvidere sikres gennem lokalplanlægning. Nye anvendelser kunne være som kajplads for én af de gamle Vindebyfærger, eller som anløbssted for en sundfart eller en ny færgeforbindelse for cyklister og fodgængere mellem Vindeby og Svendborg. Se også kulturmiljøet [A9 Hovedvejen](#).

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Tåsingeoverfarten

Færgehavn på Havnepladsen

Miljøet omfatter den ældste del af Svendborgs gamle havn for enden af Brogade - fra Ærofærgens leje og Færgegården i syd til broen til Frederiksøen med Drejøl-Skarø-færgens leje i nord. Mod vest ligger havnefrontens bygninger: Hotel Ærø, det tidligere Hotel Svendborg, Svendborgsund, den gamle havnefogedbolig og Mæglergården. På molen mod syd findes lejer til færgerne til Ærø og Hjortø. På dampskibsmolen findes det karakteristiske stykgodspakhus i træ, som i dag rummer Maritimt Center. I forlængelse af pakhuset ligger skibsmægler E.W.v.d. Hude & Søns kontorbygning fra 1928 og en ny ventesal til færgernes passagerer. Henover pladsen strækker opmarchpladser til Ærofærgen og parkeringspladser til øboerne sig. Her er der stadig rester af brolægning og jernbanespor ned til færgelejerne. Havnepladsen med Dampskibsmolen ligger for enden af Brogade, omtrent hvor den oprindelige skibsbro gik ud fra kysten. Skibsbroen blev udbygget flere gange fra 1766, og i 1818-21 fik broen bolværk, der gjorde den til en egentlig havneplads.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Færgehavn på Havnepladsen bevares og synliggøres som eksempel på den industrialiserede havns færgehavn med en bred sammensætning af havneplads, pakhus, havnekontor, hoteller og restaurationer.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Havnepladsen var en åben plads, hvorpå der blev opbevaret varer, bygget skibe, lastet og losset. Skibene lå ikke fortøjet ved pladsen, men ved pæle ude i vigen mellem kysten og Frederiksøen.

I 1836 opførtes havnens første bygninger på pladsen, nemlig et kogehus og en toldbod, og året efter den endnu bevarede havnefogedbolig og et materielhus. Den første beværtning ud til havnefronten, Svendborgsund, blev bygget i 1834. Færgegården kom til omkring år 1850, Hotel Ærø omkring 1870 og det tidligere Hotel Svendborg omkring 1880. Alle er bevarede som beværetninger og hoteller i dag.

Fra sydsiden af Havnepladsen udgik færgerne til en del af de omkringliggende øer - dog ikke Tåsinge. Færgeren hertil har siden middelalderen sejlet fra et sted længere mod vest ved den nuværende lystbådehavn.

Havnepladsen blev udvidet i 1854 med en træbro med brohoved mod sydøst. Årsagen var dampskibene, hvoraf det første i Svendborg, "Caledonia", anløb i 1820. De nye dybtgående dampskibe kunne ikke lægge til ved den gamle havneplads, som derfor måtte udvides.

Broen blev hurtigt et populært udflugtsmål for byens borgere. Det var derfor under store protester, at broen senere blev nedlagt, da Jessens Mole blev anlagt i 1872-77, og Havnepladsen blev forhøjet, så den kunne modtage dampskibene.

Dampskibsfarten blev efterhånden regelmæssig, og det gav anledning til opførelsen af det karakteristiske endnu eksisterende stykgodspakhus fra 1873.

Dampskibsmolen og Havnepladsen skales i sammenhæng med jernbanen, hvis første strækning til Odense blev anlagt i 1876 og senere efterfulgt af strækninger til Nyborg (1897) og Fåborg (1916).

Den voksende person- og godstrafik gjorde Svendborg til et knudepunkt i Det Sydfynske Øhav med kvægtorv fra omkring 1924 og kgl. vejerbod fra omkring 1900. Denne funktion for den tidlige havn bliver understreget af de mange restaurationer og hoteller i området - ikke mindst i Frederiksgade.

I sammenhæng med stykgodspakhuset byggede E.W. v.d. Hude i 1928 et lille hovedkontor på Havnepladsen, som findes endnu.

Havnepladsen og dampskibsmolen har frem til i dag bevaret funktionen som knudepunkt for færgesejlad til en række øer i Det Sydfynske Øhav.

De bærende bevaringsværdier er:

- den åbne og meget brede havneplads med oprindelig brostensbelægning, pullerter og jernbanespor til Frederiksø og Ærø-færgeren

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

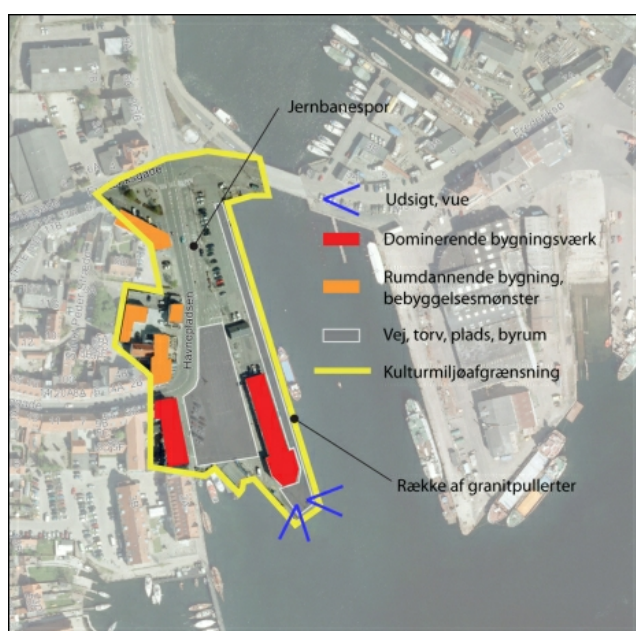
Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

- den sammenhængende række af havnerelaterede gæstgiverier, hoteller og restaurationer
- det fritliggende stykgodspakhus (Maritimt Center)

Kulturmiljøets styrke er den sammenhængende facaderække af bevaringsværdige bygninger med relation til hotel, gæstgiveri og restaurationsvirksomhed i tilknytning til færgedriften samt den store åbne havneplads. Nogle af bygningerne er væsentligt ombyggede, men det sammenhængende præg giver området styrke. Havnepladsens fortælle værdi vil blive svækket betydeligt, hvis der tilføres nybyggeri der bryder det åbne præg. De kulturhistoriske spor på terræn i form af jernbanespor og granitbelægninger vil være udsatte ifm reovering af opmarchområder og lignende.

Den sydlige del af den åbne havneplads er omfattet af den bevarende [lokalplan 238](#) (omfatter Maritimt Centers Pakhus). Derudover er randbebyggelsen mod den sydlige del af Havnepladsen udpeget som bevaringsværdig i [lokalplan 338](#). Bygninger opført op til 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Havnepladsens bidrag til Svendborgs rolle som springbræt til øerne i Det Sydfynske Øhav bør understreges også i fremtiden. En forøget trafik som følge af en intensiveret færgedrift kan eventuelt komme i konflikt med bevaringsinteresserne, men eksempelvis øget færgefrekvens kræver ikke nødvendigvis større opmarcharealer.

Udviklingsinteresserne knytter sig for tiden især til færgeforbindelsen til Ærø. De anlægsmæssige ændringer af Havnepladsen, som er påkrævet i den forbindelse, bør gennemføres under hensyntagen til områdets sårbarhed, herunder fastholdelsen af det åbne præg og bevaringen af kulturhistoriske spor på terræn i form af jernbanespor og granitbelægninger.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af

- kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Færgeshavn på Havnepladsen

Gasværkshavnen

Kulturmiljøet er tydeligt afgrænset op mod Kullinggade/Færgevej med en rødstensmur. Mod nord grænser gasværkets område op til Baagøe & Ribers Plads. Mod syd grænser området op til jollebroen og boliger ved Tuxensvej. På gasværkets område ligger fortsat produktionshallen - den såkaldte retortbygning fra 1936 - sammen med flere lagerbygninger og skure, samt administrationsbygningen og forvalterboligen ved Kullinggade.

Gasværkets beholdere er væk, men indeni en original, cirkulær støbejernsramme for en gasbeholder er der opført en rund glasbygning med reference til de tidligere beholdere. Ved siden af den gamle retortbygning er der opført to nye kontorbygninger, ligeledes i rødsten. De nye bygninger, der blandt andet huser en forskerpark, har genbrugt en del signifikante detaljer fra retortbygningen, blandt andet en høj rygning og lange åbninger i facaden. Gasværket har i dag en moderne kaj med betonbolværk, der fungerer som oplægsplads for slæbebåde og andre erhvervsfartøjer.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Gasværkshavnen bevares og synliggøres som et sjældent bevaret eksempel på et købstads-gasværk.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

I 1856 blev Svendborgs gasværk opført, kun tre år efter gassens introduktion i de danske byer. Til værket blev anlagt en ca. 40 meter træskibsbro med en dybde på ca. 4 meter. De store mængder kul, produktionen af gas krævede, gjorde en god vanddybde nødvendig. Gasværket bestod af tre kuldepoter og et koksdepot mod nord og nede ved vandet, et ovnhus og tre gasbeholdere oppe ved vejen. Dertil kom en forvalterbolig fra 1916. Der kom løbende flere bygninger til, og grunden blev udvidet mod syd i mellemkrigstiden.

Omkring 1900 vandt kogegassen for alvor frem, og husholdningerne blev tilkoblet forsyningsnettet. Det gav god omsætning, og anlægget producerede da også 3,3 millioner m³ gas i 1955-56. I 1973 overgik værket til "butanluftgasværk". Det fungerede frem til 2003, hvor gasproduktionen ophørte i Svendborg, og gasværket lukkede. Gasværkets bygninger danner i dag rammen om en forskerpark og flere liberale erhverv og rådgivningsvirksomheder.

De bærende bevaringsværdier er:

- den åbne havekarakter omkring forvalterboligen
- det ubebyggede kajareal
- de karakteristiske arkitektoniske og funktionelle udtryk i retortbygning og "glasbeholder"

Gasværksområdet er med færdiggørelsen af kontorhuset i forlængelse af retortbygningen fuldt udbygget i henhold til lokalplanen for området. Lokalplanens intention var at bevare nogle af områdets karaktertræk, herunder rammerne for "glasbeholderen" og kopieringen af retortbygningens karakter over i de to nye kontorhuse. Da der således ikke er flere udbygningsmuligheder synes området ikke sårbart hvad angår nybebyggelser. Det er imidlertid vigtigt, at kajarealet fortsat friholdes og dermed giver mulighed for såvel ind- som udsigt.

Kulturmiljøområdet er omfattet af [Lokalplan 396](#), hvor de bevaringsværdige bygninger er udpeget. Alle bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Byrådet vil arbejde for, at kajarealet fortsat friholdes og dermed giver mulighed for såvel ind- som udsigt.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Gasværkshavnen

Home > Hovedstruktur > Kulturarv > Kulturmiljø - Svendborg bymidte og havn > Købmandsgården Baagøe & Riber i Kullinggade

Købmandsgården Baagøe & Riber i Kullinggade

Området omfatter det søndre havnebassin med den tidligere Baagøe & Ribers Plads og området omkring Det Gule Pakhus. Mod syd grænser området op til gasværket, og mod vest er det afgrænset af Kullinggade. Mod nord grænser det op til Brogades baghuse. Baagøe & Ribers Plads huser både pakhuse, lagre, administrationsbygning/bolig samt bolværk og havneareal, der tidligere var privat havn for Baagøe & Riber. Det gamle træværk er dog erstattet af en kampestensbefæstning. Mod nord omfatter miljøet Det Gule Pakhus, en nyere bygning, der er bygget i samme stil som pakhuset, og den bagvedliggende parkeringsplads.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- de bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Købmandsgården Baagøe og Riber i Kullinggade bevares og synliggøres som eksempel på kornpakhuse fra 1800-tallets kornsalgstid og den efterfølgende transformation til købmandsgård og trælasthandel.
- kulturmiljøet, såfremt de oprindelige aktiviteter afvikles, kan overgå til nye byfunktioner under hensyntagen til områdets bevaringsværdier.
- den særlige matrikelstruktur mellem Kullinggade og Mudderhullet bevares.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Området blev første gang købt af købmand Quist i 1798. Her oprettede han i de følgende år et skibsværft og drev et handelshus og rederi. Quist byggede et bolværk, som er gengivet på et havnekort fra 1799, og som gav mulighed for, at hans skibe kunne lægge til direkte ved hans grund. I 1817 købte H.J. Baagøe virksomheden og drev den videre. Baagøe opførte blandt andet de to kornmagasiner fra 1824 og 1840'erne, der fortsat står på pladsen. Frem til 2009 var det den samme slægt, der drev virksomhed på pladsen - i den sidste tid som trælasthandel. I dag er pladsen til dels overtaget af en ny trælasthandel, dels af en kajakbutik.

Nord for Baagøe & Ribers Plads opførtes i 1858 et kornmagasin af grosserer Rasmussen med front mod havnen. Kornmagasinet blev i 1872 overtaget af L. Lange, J. Baagøe og N. Troensegaard, da de dannede et aktieselskab for at etablere en dampmølle. Magasinet blev så indrettet som dampmølle med maskinrum, kedelrum med skorsten, silotårn og kulhus. Møllen startede op i 1874, men en brand i 1938 efterlod kun ydermurene. De dannede rammen om et nyt pakhus med omtrent samme udseende, der blev indrettet som tørreri.

Pakhuset var i brug frem til omkring 1985, til sidst som en del af Nordisk Kellogg's. På pladsen bag pakhuset lå tidligere Svendborg Eddikefabrik. Fabrikens produktionsbygninger fra 1880'erne strakte sig fra forhuset i Brogade som en serie af sammenbyggede bygninger ned til kajen bag dampmøllen, hvorfra eddiken blev udskibet. Vest for disse bygninger var der kulplads. Fabrikken afvikledes i 1950'erne, og et pibeværksted rykkede ind i de forladte bygninger.

Alle produktionsbygningerne blev dog nedrevet i forbindelse med renoveringen af Det Gule Pakhus i 1980'erne. På pladsen bag Det Gule Pakhus opførtes samtidig et nybyggeri i samme stil som pakhuset. Bag pakhuse er der i dag parkeringsplads på den gamle kulplads.

De bærende bevaringsværdier er:

- den smalle kaj i granitmaterialer skaber en karakteristisk nær sammenhæng mellem Dampmølle (Det gule pakhus) og havnebassin
- de smalle matrikler som forløber ubrudt fra husrækken mod Kullinggade til havnebassinet i Mudderhullet findes ikke bevaret andre steder på Svendborg Havn
- det åbne rum mellem Baagøes to kornpakhuse og den direkte adgang til vandet er karakteristisk for denne del af kulturmiljøet

Den tidligere dampmølle - Det gule Pakhus - er meget ombygget gennem tiden, men kan alligevel stadig forstås med sin tidligere funktion som dampmølle og pakhus. Den særlige karakter af smalle matrikler ud mod Mudderhullet kan let blive sløret af baghuse og overdrevent brug af plankeværker ol. Fjernelse af den nyere, og i sig selv ikke bevaringsværdige bebyggelse indenfor det tidligere Baagøe og Riber, kan ændre

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

områdets karakter af tømmerplads i en uheldig retning.

Der er kun lokalplanlagt for den nordligste del af kulturmiljøet, med lokalplanens afgrænsning mod syd ved Baagøe & Ribers nordlige skel. I det nordlige område er der i lokalplanen udpeget bevaringsværdig bebyggelse. Alle bygninger opført op til år 1970 indenfor kulturmiljøet har i 2007 ifm Kulturarvsstyrelsens gennemgang af danske havne fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Efter lukningen af Baagøe og Ribers Trælast har denne del af kulturmiljøets fremtid været usikker. Ved en væsentlig ændring af områdets anvendelse bør der ud over den bevaringsværdige bebyggelse i videst muligt omfang tages hensyn til sikring af tømmerladerne da sådanne ikke findes bevaret andre steder på havnen. Der bør arbejdes for at denne sydlige del af havnen bliver mere åben og tilgængelig og på den måde bidrager bedre til den samlede maritime fortælling.

Den offentlige tilgængelighed til området er pga ejerforholdene mindre god. For at sikre synlighed ind i området og forbindelse til Gasværkshavnen syd for området bør der arbejdes for en sammenhængende stiforbindelse fra Havnepladsen til Gasværkshavnen og videre til Den runde Lystbådehavn.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

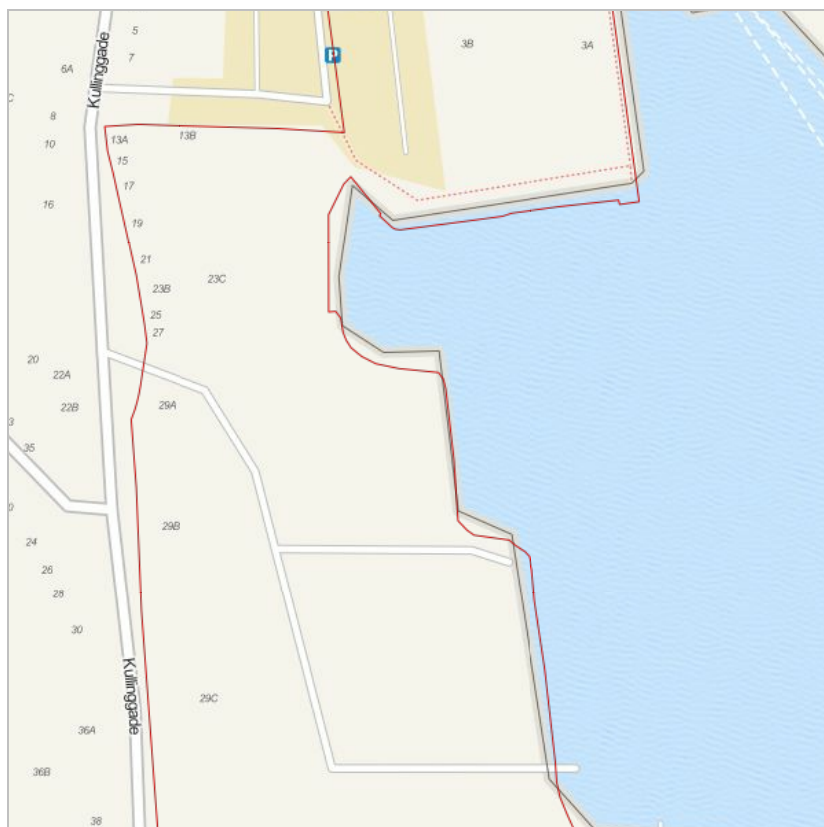
Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges

for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:

- der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
- de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

✓ Købmandsgården Baagøe og Riber i Kulinggade

Korn og Foderstof på Østre Havn

Østre Havn rummer en korn- og foderstofhavn og et bagland på nordsiden af Østre Havnevej, med produktionsbygninger, som har rummet virksomhed med tilknytning til korn- og foderstofhavnen. Ud mod kajen strækker området sig fra Hudes Plads og Trappebækkens udløb i vest til resterne af Øxenbjerg Dampmølle og Troensegaards hovedbygning i øst. På nordsiden af Østre Havnevej omfatter miljøet dels de gamle Kelloggsbygninger, dels Trælasten, hvoraf et par af bygningerne stammer fra det oprindelige svineslagteri. Som en isoleret ø bag det tidligere godsbanearreal ligger pakhuset, der tidligere var Sydfyns Frøavl. Cikoriefabrikken, der i dag er katolsk kirke, hører også med til miljøet, selv om det også ligger bag det tidligere banearreal.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- de bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Korn og foderstof på Østre Havn bevares og synliggøres som eksempel på en central funktion i den industrialiserede havn.
- kulturmiljøet, såfremt de oprindelige aktiviteter afvikles, kan overgå til nye byfunktioner under hensyntagen til områdets bærende bevaringsværdier.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Inden selve havnen blev bygget, fandtes der allerede en del byggeri og virksomheder i området. I starten af 1800-tallet fandtes der flere værfter i den nordøstlige del af bugten, blandt andet et værft med bedding ved Øxenbjerg fra 1833. Værftet blev i 1875 overtaget af P. Troensegaard, der udover at bygge skibe også anlagde Øxenbjerg Dampmølle på området i 1879. Det var områdets første egentlige industrivirksomhed. Møllen blev løbende udvidet, men lukkede i 1976, og bygningerne blev overtaget af Nordisk Kellogg 's. I dag står værftets hovedbygning tilbage, mens resten af værftets og møllens bygninger er væk.

I den vestlige del af området havde skibsbygger Rasmus Møller i 1840 'erne opført en 55 m lang skibsbro ved Trappebækkens udløb. Møllers værft blev i 1872 købt af mægler og købmand E.W. v.d. Hude, som etablerede en træimport på området. Den lange bro blev derfor udvidet og bebygget med tørrelader og pakhuse. Hudes træimportvirksomhed og Petersen & Jensens trælasthandel blev i 1900 lagt sammen til Svendborg Trælasthandel, der i dag fungerer som byggemarked.

I 1898 - 1901 anlagdes så Østre Havn ved at forlænge Nordre Kaj ud til Øxenbjerg. Ved Øxenbjerg Værft blev der udgravet et havnebassin, som senere blev kaldt "Frihavnen". Havneafsnittet blev et populært område for byens voksende industri, blandt andet fordi havnespor førte jernbanen helt ned på kajen, og området blev hurtigt domineret af korn og foderstof-industrien.

I 1895 flyttede Boghvede- og Havremøllen ned på havnen. Her fungerede den, indtil Nordisk Kellogg's overtog i 1963. Nordisk Kellogg 's overtog løbende store dele af havnens bygninger og udvidede adskillige gange op igennem 1970 'erne. Virksomheden kom derfor til at præge hele området med store produktionsbygninger, men stoppede sin produktion og flyttede ud i 2003.

I 1901 stod den første bygning bygget på den nye havn færdig, nemlig kolonial- og grovvarereselskabet Petersen & Jensens fireetagers murede pakhus med elevatorårn. Det blev udvidet allerede i 1904 og var frem til 1954 den mest markante bygning i området. I 1905 etablerede Fyns Andels Foderstofforretning (FAF) sig ved siden af Petersen og Jensen med et pakhus på Troensegaardsvej.

Allerede i 1906 byggede de til med administrationskontor, silopakhus og maskinbygning. Fra 1912 udvidede FAF med yderligere seks nye pakhuse før de to store stadig fungerende silopakhus fra 1955 og 1960. FAF overtog i 1969 Petersen & Jensen og fungerer fortsat på havnen. Firmaet er således med til at fastholde Østre Havn som en korn- og foderstofhavn.

Som noget af det eneste ikke-industri på Østre Havn findes yderst mod øst byens roklub fra 1894. Klubben fik sit nu så karakteristiske klubhus i 1934. Med til miljøet hører også cikoriefabrikken fra 1866, der ikke er placeret på havnen. Fabrikken gik fallit i 1873 og er siden 1886 blevet anvendt som katolsk kirke. Nord for denne ligger den gamle Frøavls bygning fra ca. 1940, hvor der i dag er indrettet lejligheder.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

De bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Korn og Foderstof på Østre Havn er:

- silopakhusesnes store bygningsvolumener ud mod Østre Kaj danner et karakteristisk billede på den industrialiserede havn
- at i kvarteret mellem Østre Havnevej og Østre Kaj underordner pakhuse, silopakhuse og administrationsbygning sig et stramt funktionalistisk gadenet i gridmønste
- havnefronten på Østre Kaj er organiseret efter en funktionelt betinget byggelinie, der sikrer et ca. 18m bredt ubebygget håndteringsareal på kajen
- en række tekniske anlæg, som bidrager til fortællingen om den industrialiserede havn: sporanlæg fra godsbanen, brovægt på Troensegårdsvej, granitpulleter ved Frihavnen, kran/sugeanlæg ved Kelloggs ' silo samt transportører og sugelanlæg på siloer

På grund af sin store samlede bygningsvolumen og store dimensioner på især silopakhuse er området forholdsvis robust overfor forandringer. Området vil derfor kunne tåle funktionelle forandringer, når blot de bærende bevaringsværdier respekteres. Herunder er det væsentligt også at sikre de tekniske anlæg som beskrevet under bærende bevaringsværdier, idet disse supplerer den historie bygningsmassen fortæller.

Kulturmiljøet er omfattet af lokalplanerne 122, 309 og 356. Ingen af disse er udarbejdet med henblik på sikring af bevaringsværdig bebyggelse. Troensegaard, som er den tilbageværende del af Øxenbjerg Værft, er fredet. Alle bygninger opført op til år 1970 indenfor kulturmiljøet har i 2007 i forbindelse med Kulturarvsstyrelsens gennemgang af danske havne fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Byrådet ønsker at give mulighed for, at havnen kan udvikles i overensstemmelse med princippet om en maritim byhavn. Det betyder, at den mest miljøbelastende del af produktionserhvervene på Svendborg Havn, hvorunder korn- og foderstofproduktionen hører, ikke nødvendigvis kan opretholdes i al fremtid.

Såfremt der skal ske en omdannelse af Østre Havn, som indebærer nedlæggelse af de nuværende produktionsvirksomheder, er det ønskeligt, at forandringen sker under hensyntagen til de kulturhistoriske spor som rummes i såvel området overordnede organisering som i de bevaringsværdige bygninger. Ønsket er at den særlige industrihistorie på Østre Havn kan opleves og formidles via strukturer og bygningsmasse.

Retningslinjer

Lovgrundlag

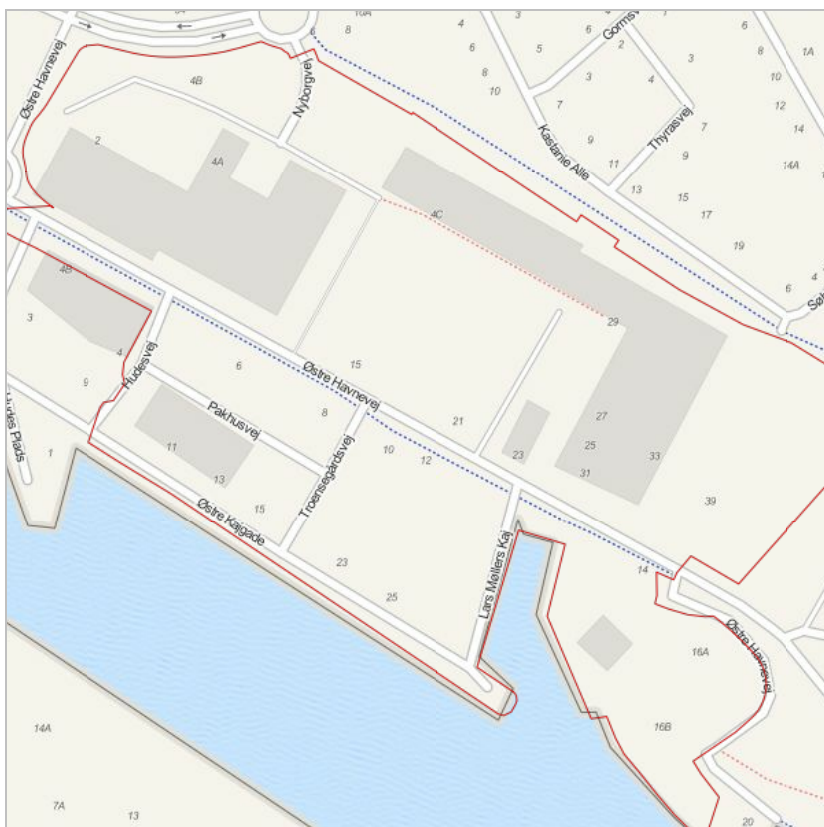
Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

✓ Korn og Foderstof på Østre Havn

Home › Hovedstruktur › Kulturarv › Kulturmiljø - Svendborg bymidte og havn › Trafikhavn på Jessens Mole og Nordre Kaj

Trafikhavn på Jessens Mole og Nordre Kaj

Kulturmiljøet strækker sig fra Frederiksgade og broen til Frederikshavn mod syd og omfatter hele havneafsnittet herfra mod nord til Trappebækkens udløb nordøst for Hudes Plads (ved overgangen til Østre Kaj). Mod land er miljøet omkranset af Svendborg Station, trafikterminalen og det tidligere godsbanearreal. Miljøet omfatter de gamle kulboder, skibsmæglerkontorer, toldboden og folkebygningen samt åbne kul- og tømmerpladser.

Ved molen findes desuden flydende restauration og havnekontor, en nyere fiskehandel, A.E. Sørensens mæglerkontor fra 1968 og rutebilstationen. En del af den gamle brostensbelægning er bevaret sammen med et enkelt jernbanespor. En slags havnepark med trappeforløb ned mod vandet strækker sig langs den nordligste del af Jessens Mole.

Miljøets anden del, Nordre Havn, strækker sig fra Jessens Mole til Hudes Plads. Her findes en række af de gamle kulboder bevaret, blandet med nyere værkstedsbyggeri. Området er asfalteret, men jernbanespor findes stadig flere steder.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- de bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet bevares og synliggøres som eksempel på den industrialiserede havns 1900-tals trafikhavn med en bred palet af funktioner.
- kulturmiljøet, såfremt de oprindelige aktiviteter afvikles, kan overgå til nye byfunktioner under hensyntagen til områdets bærende bevaringsværdier.
- kulturmiljøet bidrager til at skabe en længe efterspurgt sammenbinding mellem bymidte og havn - hvilket kan komme i konflikt med et kulturhistorisk grundet ønske om at sikre områdets oprindeligt mere åbne karakter.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

De første ansatser til dette havneafsnit blev gjort med anlæggelsen af Nyhavn i 1866-68. Adgangsvejen til havnen fra nord havde længe været dårlig, og det skulle det nye havneafsnit gøre noget ved. Man anlagde derfor en ny vej (Havnegade) ned til kysten og opførte 90 m bolværk samt en havneplads, kaldet Nyhavn. På området bag havnen blev opført en cikoriefabrik, der gav denne del af havnen navnet "Cikoriebroen" (se i øvrigt oplaget om [korn- og foderstofhavnen](#)).

Svendborgs havn var allerede fra midten af 1800-tallet for trang. Havnepladsen for enden af Brogade kunne ikke rumme den eksisterende trafik, og anlæggelsen af Nyhavn løste ikke pladsproblemerne. Løsningen blev at anlægge en mole tværs over bugten fra Havnepladsen i syd til Nyhavn i nord, hvor der nu fandtes en række private strandgrunde og småhavne.

Ejerne af disse talte stærkt imod den nye mole, men i 1872 påbegyndtes anlæggelsen og opfyldningen af strandgrundene. Det varede frem til 1876, hvor Jessens Mole åbnede med jernbane, og i årtier fremover fungerede den som oplagsplads for kul og træ - fra 1930 ""erne også benzin. En skibsproviantering var den eneste forretning.

I den sydlige ende blev der i sammenhæng med jernbanestationen opført en Kgl. Vejerbod i slutningen af 1870""erne. I 1892 opførtes eksportstalde, og i 1925 en kvæghal ud mod Frederiksgade. I 1901 opførtes det nye toldkammer på det nordvestlige hjørne af molen, og i løbet af de næste årtier skød mæglerkontorer, toldvagt og SFDS "" hovedbygning op på havnefronten. Der blev også anlagt jernbaneforbindelse ned på havnefronten.

I 1953 opførtes rutebilstationen ved nedrivning af nogle pakhuse, og i 1968 opførtes rederiet A.E. Sørensens administrationsbygning. Senest er havnekontoret flyttet ud og blevet flydende - det ligger i dag ved det nordlige hjørne af Jessens Mole.

Nordre Havn, der strækker sig fra Jessens Mole til Hudes Plads, blev anlagt allerede i 1890-93. På arealet bag kajen blev der blandt andet anlagt mindre kulpladser.

I havnens nordvestlige hjørne blev der i 1938 opført en bygning for havnens folk. Folkebygningen blev opført som erstatning for et gammelt træskur på Hudes Plads.

I 1903 kom Svendborgs første flydedok til at ligge ved Nordre Kaj med tilhørende værkstedsbygninger på land, og i 1942 etableredes motorværkstedet Petersen & Sørensen, hvor virksomheden fortsat ligger i en række sammenbyggede

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

værkstedsbygninger.

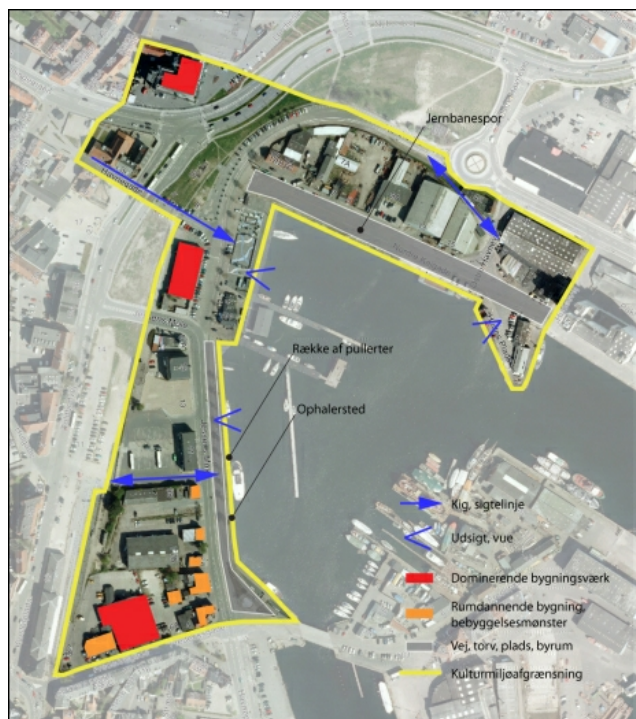
Et par af de gamle kulboder fungerer i dag som værested og kaldes "Den Blå Lagune". Ellers er havneafsnittet travlt med stor udskiftning af skibe til reparation hos Petersen & Sørensens motorværksted. Nordre Havn er fortsat erhvervshavn.

De bærende bevaringsværdier er:

- den åbne og brede havnekaj Jessens Mole med oprindelig brostensbelægning, pullerter, ophalersted og jernbanespor til Frederiksø og Ærø-færgen
- den åbne og brede havnekaj Nordre Kaj med delvist bevarede jernbanespor
- den åbne, solitære karakter af den bevaringsværdige småskalabebyggelse langs Jessens Mole
- Toldbodens storladne, solitære beliggenhed

Området som helhed har undergået en række forandringer, hvorved de oprindelige strukturer er blevet delvist sløret og opløst. Rutebilstationen ved Jessens Mole, den nu nedlagte benzintank og A.E. Sørensens administrationsbygning er eksempler herpå. Dertil kommer betydelige ændringer i områdets trafikale struktur. På den sydlige del af Jessens Mole kan man endnu opleve småskalabebyggelsen, som der ved bygge- og anlægsprojekter bør tages særlige hensyn til.

Kulturmiljøet er omfattet af [lokalplan 349](#), hvor en række bygninger er udpeget som bevaringsværdige. Alle bygninger opført op til år 1970 indenfor kulturmiljøet har i 2007 ifm. Kulturarvsstyrelsens gennemgang af danske havne fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

I de hidtidige planer for havnenes udvikling er kulturmiljøet omkring Jessens Mole og Nordre Kaj udpeget til at skulle udgøre det centrale bindeled mellem bymidte og havn bl.a. gennem tilførelse af ny bebyggelse, nye funktioner og nye byrum. Strategien for denne udvikling bør være at bevaringsværdige bygninger og bærende bevaringsværdier indarbejdes i konkrete bygge- og anlægsprojekter.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

↘ Trafikhavn på Jessens Mole og Nordre Ka

Værftshavnen på Frederikszø

Frederikszø ligger som en ø midt i havnen forbundet med en bro til Jessens mole. Hovedvirksomheden har siden øens etablering været værftsvirksomhed, og øen er i dag fortsat præget af værftsbygninger. En del af disse anvendes stadig til skibsbyggeri og reparation, mens andre er overgået til andre formål.

Der findes en række karakteristiske bygninger på den vestlige del af øen og store produktionshaller på den østlige og nordøstlige del. Stålskibsværftets gamle bedding findes også endnu og der er atter en flydedok ved øens sydøstside, efter at området i en årrække har rummet vindmølleproduktion.

Den nordvestlige del af øen bebos af Ring Andersens skibsværft, et aktivt træskibsværft med nogle velbevarede murede bygninger og flere produktionshaller og beddinger og en flydedok.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- de bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Værftshavnen på Frederikszø bevares og synliggøres som eksempel på en central funktion i den industrialiserede havn i almindelighed og i Svendborg havn i særdeleshed.
- der tages helt særlige hensyn til fastholdelsen af træskibsværftet på Frederikszø.
- kulturmiljøet Værftshavnen på Frederikszø, såfremt de oprindelige aktiviteter afvikles, kan overgå til nye byfunktioner under hensyntagen til områdets bærende bevaringsværdier.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Oprindeligt var Frederikszø en lille sandbanke kaldet "Koholmen", der blev overskyldt ved højvande. I 1749 kom en vedtægt om, at alt ballastsand skulle losses på Koholmen, men først i 1843 opførtes en stendæmning, der muliggjorde, at øen kunne begynde at vokse ved opfyldningerne. Ved samme lejlighed omdøbtes den til Frederikszø efter den senere Frederik VII.

I 1851 blev der etableret en såkaldt helling (en ophalerbedding) på øens sydende. I 1853 - 1885 drev skibsrøder S. Møller et saltsyderi på øen, der senere blev til fiskerøgeri, og på øens vestside lå vagervæsnets bygninger fra 1856 til de blev nedrevet i 1945. I en årrække fra 1866 havde byens borgmester Schrum aspargesbede på øen, og nogle arbejdere dyrkede kartofler der.

I 1852 lejede firmaet English & Hansen beddingen for 20 år, men vanskeligheder med at få kunder gjorde det økonomisk ufordelagtigt, og skibsbygger Jørgen Ring-Andersen overtog lejemålet af bedding og hellinghus i 1867. Dette blev starten på Jørgen Ring-Andersens træskibsværft, som har ligget på Frederikszø siden. Træskibsværftet ejes fortsat af samme familie.

Jørgen Ring-Andersen nåede at bygge 84 fartøjer inden sin død i 1901. I 1906 deltes værftet mellem hans to sønner Johannes Ring-Andersen og Jens Fisker Andersen. Værftet blev ved samme lejlighed delt i et træskibs- og et stålskibsværft.

Træskibsværftet blev flyttet længere mod nord, og Hellinghuset, der flyttede med, blev underetage i den kontorbygning, der fortsat eksisterer.

Jens Fisker Andersen startede Ring-Andersens Stålskibsværft, som i 1917 blev solgt til A/S Svendborg Stålskibsværft. Samme år påbegyndtes opførelsen af værftets karakteristiske bygninger:

Administrationsbygningen med kraftcentral, de tre sammenhængende bygninger med buede tage til grovsmedie og lagerrum samt de to buede haller med facade mod byen til maskinværksted og kedelsmedie.

Først i 1920 kom der bro til øen - og med den også jernbanespor, der endnu er bevarede.

Stålskibsværftet fungerede frem til 2001, hvor bygningerne overgik til vindmøllefabrikation. Vindmøllefabrikken flyttede dog ud i 2007, og bygningerne blev solgt til et investeringsselskab.

En del af stålskibsværftets bygninger rummer i dag Petersen & Sørensen A/S med

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

bygning af mindre skibe og motorreparationer, mens enkelte af de andre bygninger er overgået til andre formål, blandt andet undervisning. Værftets oprindelige administrationsbygning rummer i dag administration og liberale erhverv.

Træskibsværftet fungerer også fortsat - i dag dog primært som reparationsværft.

De bærende bevaringsværdier er:

- Ring-Andersens Værft rummer en helhed af karakteristiske værkstedsbygninger, kontor, broer og beddings, som er unik og bør bevares i sin helhed
- Svendborg Værfts tidligere område rummer for den sydvestlige dels vedkommende en helhed af karakteristiske værkstedsbygninger og haller, administrationsbygning og bedding, som bør bevares og udvikles i sin helhed
- den ubebyggede og klart afgrænsede vestvendte kaj
- det ubebyggede areal omkring beddingen

Ring-Andersens værft er så oprindeligt i sit udtryk, at denne del af kulturmiljøet vil tage skade såfremt der sker nybyggeri eller anden omdannelse, som ikke nøje er tilpasset det oprindelige miljø. Tilsvarende må siges om stålskibsværftets administrationsbygning, som rummer flere fine detaljer.

Stålskibsværftets værkstedsbygninger og haller langs den vestvendte kaj er karakteristiske for det tidlige stålskibsværft, men samtidig af en sådan tyngde og robusthed, at der med den nødvendige indlevelse kan ske en omdannelse og fornyelse samtidig med at kulturmiljøet kan forstås og opleves.

Fra Ring-Andersens Værft mod nordvest er Frederikssø præget af nyere værftsbygninger, hvor der vil kunne ske nybyggeri og omdannelse - som ganske vist vil påvirke helhedsindtrykket af værftssø - men uden at øens samlede oprindelige kulturhistoriske bevaringsværdier trues.

Frederikssø er omfattet af [lokalplan 122](#), som ikke er udarbejdet med henblik på at sikre bevaringsværdig bebyggelse. Alle bygninger opført op til år 1970 indenfor kulturmiljøet har i 2007 i forbindelse med Kulturarvsstyrelsens gennemgang af danske havne fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

For at leve op til målet om at det oprindelige skibsværftsmiljø fortsat skal kunne forstås og opleves bør en udvikling på Frederikssø tage udgangspunkt i bevaring af træskibsværftet i sin nuværende form og størst mulig genanvendelse af stålskibsværftets bygningsmasse på Frederikssøs vestside.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Værftshavnen på Frederikse

Kulturmiljø i byområder

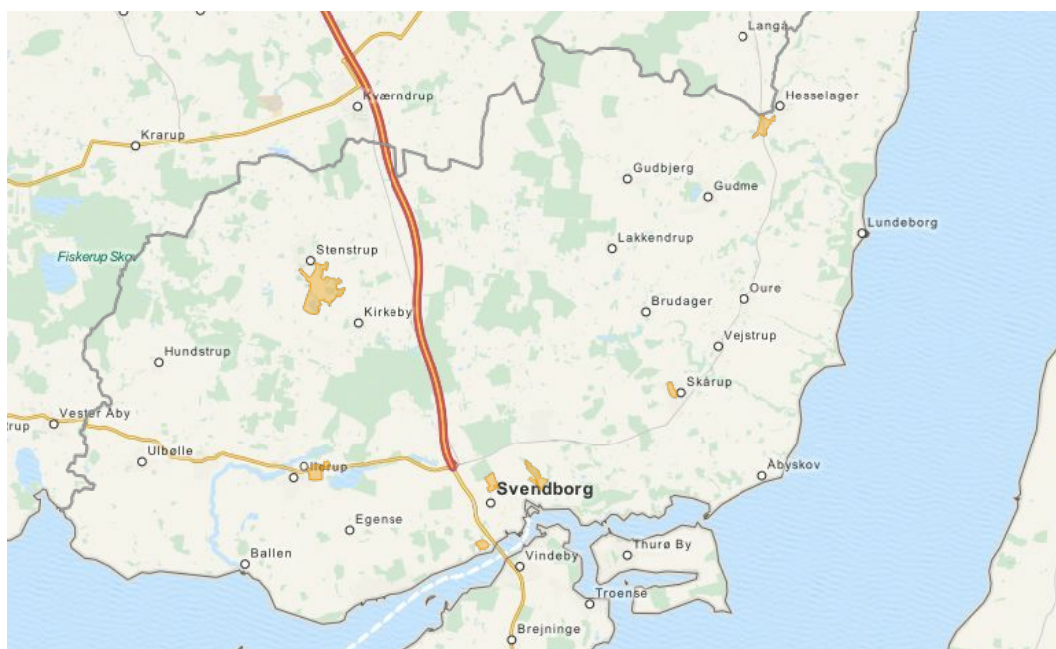
Hvor landsbyerne oprindeligt var baseret på landbrug, kan byerne på mange måder ses som hjemsted for handel, service og produktion. Ud over de mange landsbyer og købstaden Svendborg opstod der i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet en ny bytype, stationsbyen, der voksede op ved jernbanestationer. Der blev også dannet andre nye byer, de såkaldte rurale byer, typisk ved store landeveje. Fra begyndelsen af 1800-tallet blev også skolevæsenet udviklet. I Skårup etableredes Skårup Seminarium og i årtierne på begge sider af år 1900 opstod et høj- og friskolemiljø både ved Ollerup og på Vejstrup-egnen.

Med industrialiseringen satte især nye boligtyper og forstæder præg på byerne. I første halvdel af 1900-tallet spillede bolig- og byggeforeninger en stor rolle i udviklingen af bymiljøet med arkitektoniske helhedsplaner, som det bl.a. ses på Grev Schacks Vej. Først efter 2. verdenskrig tænkte man i enfamiliehuse til almindelige svendborgensere, og byen fik sine første parcelhuskvarterer.

De rekreative, grønne områder fik stor betydning for byernes udvikling. Caroline Amalielund vidner i dag om borgernes rekreative fornøjelser gennem næsten 200 år med stianlæg og teater. Det folkelige fritidsliv har også sat andre spor - mest markant i form af Høje Bøge Stadion.

Afsnittet om Kulturmiljø i byområder indeholder beskrivelse af de udpegede, bevaringsværdige kulturmiljøer, der knytter sig til kulturhistorien i byområder, der ligger udenfor Svendborg bymidte:

Klik på kulturmiljøerne i kortet for at læse mere.

For hvert kulturmiljø er der en detaljeret redegørelse for baggrunden for udpegningen, de bærende bevaringsværdier for kulturmiljøet og sårbarheden. Det udgør de særlige hensyn, der skal tages planlægning og administration indenfor kulturmiljøet.

Det er hensigten, at kulturmiljøudpegningerne også skal være et dialogredskab til at udbrede oplysning om og engagement for kulturmiljøværdierne. Den bedste beskyttelse ligger i den opmærksomhed og interesse, som ejerne, beboerne i området, interesseorganisationer og det offentlige viser området.

Hvad er et kulturmiljø?

Et kulturmiljø er et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Caroline Amalielund og Ørkild

Caroline Amalielund har gennem 200 år været én af flere lystskove i Svendborg. I lunden ligger Rottefælden, der huser Danmarks ældste revyteater. Caroline Amalielund - og ikke mindst Rottefælden - er en vigtig del af den forlystelseskultur, der har været og stadig eksisterer i Svendborg. Ørkild Voldsted, der arealmæssigt er Danmarks største, ligger op til Caroline Amalielund og udgør sammen med mølledammen, Trappebækken og Kobberbækken et landskabeligt og kulturhistorisk supplement til skoven.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Caroline Amalielund og Ørkild bevares og synliggøres som eksempel på bynær lystskov og udflugtsmål.
- kulturmiljøets særlige stemning og potentialer videreudvikles som et aktiv for borgere og turister.

Baggrund

Kulturmiljøet strækker sig fra Ørkild Mølledam i syd til villakvarteret omkring Avarnakøvej i nord. Lunden følger Trappebækken i en dalsænkning, der skærer sig gennem Svendborgs morænebakker. Mod nord og vest ligger Trappebæk omgivet af bøgeskov og mod syd ligger mølledammen. Ørkild Voldsted, hvor borgen Ørkild lå indtil den blev ødelagt under Grevens Fejde 1536, ligger øst for skoven og grænser op til Nyborgvej. Der ligger kun enkelte bygninger i området; den ene er Rottefældebygningen, som foruden revyen huser BaggårdTeateret, den anden er Øvre Ørkilds Mølle. Kulturmiljøet er omgivet af boligområder og kolonihaver.

De bærende bevaringsværdier er:

- Caroline Amalielunds dybe slugt og det kuperede terræn på Ørkilds voldsted som unikke landskabstræk i morænebakkerne omkring Svendborg
- Rottefældebygningen
- musiktribune

Kulturmiljøet er omfattet af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttede naturtyper, skovbyggelinjer og fortidsmindebeskyttelse. En del af voldterrænet er desuden fredet efter naturbeskyttelsesloven. Voldstedets forborg er fredet fortidsminde. Overordnet betyder det, at kulturmiljøets unikke landskab ikke må ændres i form af ny bebyggelse eller terræændringer.

Den største trussel mod Ørkild Voldsted er overgroning og erosion af skråningerne som følge af de dyr, som skal holde beplantningen nede. Rottefældebygningen med tilhørende musiktribune er ikke bygningsfredet og er derfor sårbar overfor utilpasset modernisering eller manglende vedligeholdelse.

Bygningerne indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). På initiativ fra Svendborg Museum og bevilling af fondsmidler udefra er musiktribunen blevet restaureret i 2012.

Se mere om kulturmiljøet Caroline Amalielund og Ørkild i pdf:

 [caroline_amalielund og oerkild_ uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.1 MB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Kulturmiljøet Caroline Amalielund og Ørkild skal bevares og synliggøres som et attraktivt, stemningsfuldt og karakteristisk kulturmiljø, der bidrager til den fælles fortælling om den rekreative brug af skovene tæt på Svendborg bymidte.

Områdets styrke er, at det stadig er i brug som et af byens vigtigste åndehuller til friluftliv og -nydelse og ikke mindst i forbindelse med kulturelle arrangementer i og omkring Rottefælden.

Byrådet vil arbejde for at understøtte og udvikle kulturmiljøet, som et aktiv for brugerne, borgerne og turister, eksempelvis gennem vedligeholdelsesplaner for anlæg og landskabelementer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Caroline Amalielund og Ørkild

Falkenberg-området

Kulturmiljøet Falkenberg-området omfatter bebyggelserne ved Falkenberg, Hyrdebjerg, Struebjerg, Nylandsvej, Toftemarken, Klintemarken og Frilandsvej i den nordligste bydel af Svendborg. Kulturmiljøet rummer boligforeningsbyggerier fra 1930'erne til 1950'erne af forskellig type samt en kolonihaveforening.

Området fortæller om fremvæksten af den almennyttige boligsektor og om bestræbelserne på at skaffe gode, sunde og attraktive boliger til den voksende bybefolkning i midten af 1900-tallet. I området kan man få en helhedsoplevelse af en periode med vækst, der samtidig var båret af en stor social omsorg og vilje til at skabe gode forhold for befolkningens brede lag.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Falkenberg-området bevares og synliggøres som eksempel på bygningskultur og bykvalitet i boligforeningsbyggeriet i midten af 1900-tallet.
- understøtte området som et attraktivt boligområde.
- udvikling indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet .

Baggrund

Når man kører ad Mølmarksvej, kan man ikke undgå at bemærke en serie af sideveje med hver sin rækkehusbebyggelse: Falkenberg (1951), Hyrdebjerg (1949), Struebjerg (1957) og Nylandsvej (1938). På den modsatte side af Mølmarksvej ligger en bebyggelse med etageboliger på Klintemarken og Toftemarken (1961-69). På trods af at området således rummer flere forskellige typer bebyggelser, fremstår det alligevel med en klar, samlet karakter, som udtryk for fællesskabets boligområde. Bebyggelserne på "-bjergvejene" er alle række- eller kædehuse. Mellem vejen er der adgang til husenes baghaver via stier.

Bebyggelsen på "-bjergvejene" er alle opført i røde tegl, hvilket understreger en helhed trods forskel i arkitekturen. Men netop bebyggelsernes forskellighed bidrager til en egen kvalitet i området: Nogle bebyggelser har et stærkt gavlmotiv som på Hyrdebjerg, mens andre er facadevendte som på Falkenberg. Bebyggelsen på Nylandsvej, der er den tidligste i området, adskiller sig ved at være i gule tegl og ved at fortsætte på nordsiden af Mølmarksvej. En lille detalje er, at de fire huse tættest på Mølmarksvej er trukket lidt tilbage i forhold til Nylandsvej, så bebyggelsen på denne måde åbner sig op.

I modsætning til rækkehusbebyggelserne, der følger gaderummet, er Klintemarken/Toftemarken en parkbebyggelse, hvor de store, helvalmede længehuse i 3 etager ligger i et zigzag-mønster i et åbent landskab. Bebyggelsen får herved trods den ensartede arkitektur et varieret udtryk, samtidig med at den med sin højde danner en visuel kontrast til bebyggelserne på bjergvejene.

Bag etageboligerne ligger et kolonihaveområde, der er etableret så tidligt som 1943. Enkelte af bygningerne i kolonihaveområdet har en oprindelig karakter - det gælder for eksempel det fine lille fælleshuse ved indgangen til haverne.

De bærende bevaringsværdier er:

- områdets bebyggelses- og vejstruktur, herunder stierne mellem "-bjergvejene"
- bebyggelsen på Falkenberg
- helheden af forskelligartede rækkehusbebyggelser på "-bjergvejene"
- kolonihavefunktionen

Bebyggelsens sårbarhed er minimal, da den almene ejerform i højere grad sikrer en ensartet vedligeholdelse. Dog kan ændringer, der ikke er arkitektonisk velegnede, ødelægge proportioner og karakter i de ret lavmælte rækkehusbebyggelser, ligesom etageboligerne ved udvendig renovering kan ændre karakter. Det overordnede indtryk af et område med bebyggelse i røde tegl bør bevares.

Området er omfattet af byplanvedtægt. Kun bygningerne på Nylandsvej har fået vurderet deres bevaringsværdi i 1998 og efter SAVE-metoden - Survey of Architectural Values in the Environment - idet de øvrige bygninger er opført efter 1940.

Se mere om kulturmiljøet Falkenbergområdet i pdf:

 [falkenbergomraadet_ uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.1 MB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger og bykvarterer. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Falkenbjergområdet skal sikres og synliggøres som eksempel på helhedspræget med fine variationer i boligselskabsbyggerierne fra velfærdssamfundets opbygning i midten af 1900-tallet.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, beboerne og borgerne. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer. Når der fra boligselskabernes side er ønsker om om- og/eller tilbygninger i områdets bebyggelser, ønsker Byrådet en dialog om, hvordan det bedst kan ske i respekt for kulturmiljøets værdier og kvaliteter.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges

for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:

- der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
- de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Falkenberg-området

Grev Schacks Vej

Kulturmiljøet Grev Schacks Vej er et boligområde, der er bygget i perioden omkring 1. verdenskrig. Kædehusbebyggelsen på den nordvestlige del af Grev Schacks Vej er opført af Arbejdernes Andels-Boligforening. Bebyggelsen på Grev Schacks Vej vidner om enkelhed og klar helhedstænkning, og byggeriet er præget af solide håndværksmæssige byggetraditioner.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Grev Schacks Vej bevares og synliggøres som eksempel på bygningskultur og bykvalitet i boligområder i de første årtier af 1900-tallet.
- understøtte området som et attraktivt boligområde.
- udvikling indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Grev Schacks Vej ligger i et boligområde vest for Caroline Amalielund. Mod syd ligger Svendborgs politistation og et institutionsområde med julemærkehjemmet Holbøllsminde, opført i 1913, som den ældste bygning. Grev Schacks Vej rummer to forskellige boligbebyggelser, der begge er opført i perioden 1918-1920.

Husene i kædehusbebyggelsen på den nordøstlige side af vejen er stramt symmetriske og ligger taktfast på lige linje langs vejen. Bebyggelsens enkle udtryk og de skarpt skårne volumener giver et harmonisk forløb. De åbne forhaver understreger bebyggelsens rytme og regelmæssighed. Den hvide bebyggelse skiller sig ud fra områdets enfamiliehuse og har med sin ensartethed byggeforeningens eller arbejderkvarterets disciplinerede præg.

Langs det buede forløb på Grev Schacks Vejs sydøstlige del ligger 14 villaer regelmæssigt placeret. Villaerne ligger langt fremme på grundene og danner et velafgrænset gaderum, der afsluttes af en rundkørsel og en dobbeltvilla, der fungerer som point de vue. Villaerne er ensartede med detaljer, der varierer og dermed tilføjer gadebilledet en fin, nuanceret oplevelseskvalitet. En enkelt villa skiller sig ud ved at være pudset, og to villaer har ikke de karakteristiske sidestillede frontkviste.

De bærende bevaringsværdier er:

- kædehusbebyggelsen med 16 hvidpudsede dobbelthuse forbundet af lave mellembygninger med et ensartet og disciplineret præg
- bebyggelsen med ensartede villaer på den sydøstlige del af Grev Schacks Vej
- det helstøbte gadeforløb
- dobbeltvillaen som point de vue for enden af den let buede vej
- små, enkle variationer i bygningsdetaljerne

Den hvide kædehusbebyggelse har stor arkitektonisk kvalitet, men er præget af en række individuelle bygningsændringer, som ikke blot er iøjnefaldende og forskellige fra bygning til bygning, men også forskellige fra bolig til bolig i den samme bygning. Dette giver bebyggelsen et uhomogent og broget indtryk, som strider mod bebyggelsens enkle stringens. Det vil kræve en målrettet indsats med vejledning at sikre såvel bebyggelsesmønstret i sin helhed som de velproportionerede huses fint nuancerede detaljer.

Villaerne i vejens sydøstlige bebyggelse er mere robuste end kædehusene. Her er rødstensvillaerne primært sårbare overfor større forandringer som oppudsning af facaderne eller ændringer af tagformen. Vinduerne bør fremstå opsprossede med lyse rammer. Skure og carporte bør undgås i forhaverne.

Alle bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Grev Schacks Vej i pdf:

 [grev_schacks_vej_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.8 MB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger og bykvarterer. Her er det af stor betydning, at omdannelse tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Grev Schacks Vej skal sikres og synliggøres som eksempel på boligbyggeri fra industrialiseringens tidsalder.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, beboerne og borgerne. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Med udarbejdelse af en lokalplan med bevaringsbestemmelser vil bebyggelsens enkelthed og homogenitet bedre kunne sikres. Dette kan blandt andet gøres ved at fastsætte bestemmelser for facader og tagflader, herunder valg af dørbåde, opsprokning og formatering af vinduer samt farvesætning og materialevalg.

Da de åbne forhaver foran bygningerne er en vigtig del af helhedsbilledet, bør der også fastsættes regler for, hvorledes forhaverne må indrettes. Skure og hegn bør undgås. Garager i mellembygningerne bør ligeledes undgås, idet garageportene fremstår markant anderledes end de buede døråbninger, der ellers findes. Skal der af hensyn til parkeringssituationen i området gives tilladelse til garager, bør der være faste regler for farvesætningen af garageportene.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Grev Schacks Vej

Ny Hesselager

Kulturmiljøet Ny Hesselager er en ny by opstået ved den nye Svendborg-Nyborgvej efter cirka 1870 syd for den oprindelige Hesselager landsby. Byen fortæller om periodens bymæssige ekspansion og udvikling med fremvækst af nye bysamfund på landet baseret på lokale industrier og infrastruktur, jernbaner og store landeveje. I Ny Hesselager kan man knibe øjnene sammen og føle sig hensat til mellemkrigstidens Korsbæk fra tv-serien Matador.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Ny Hesselager bevares og synliggøres som eksempel på bygningskultur og bykvalitet i en ny by opstået i forbindelse med jernbanestationer og industrialisering på Fyn.
- understøtte videreudvikling af området som et attraktivt byområde.
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Ny Hesselager, er opbygget omkring et vejkryds på landevejen mellem Nyborg og Svendborg. Gennem byen hedder landevejen Langgade, og den krydsende vej hedder Østergade/Gudmevej. Byens centrum er ved selve krydset. Opmærksomheden tiltrækkes af Hesselager Hotels store, lyse bygning. Men også de to hjørner til Østergade markeres af høje bygninger med markante hjørnekviste, som danner en portal til Østergade, der har fungeret som byens handelsmæssige hovedgade.

I Østergade findes en række nuværende og tidligere butikker, og gaden er særligt i den sydlige bydel tæt bebygget. Længere mod nord tager gaden mere karakter af villaområde, og bebyggelsen bliver nyere. På hjørnet af Østergade og Egevej ligger, hvad der formentlig er den tidligere Hesselager biograf.

Bebyggelsen i Langgade er ligeledes tæt, men generelt lavere (1½ etage). Undtagelsen er plejehjemmet i den nordlige del. Gaden her har heller ikke i samme grad som Østergade karakter af handelsegade, selvom det er her, man finder byens apotek.

Øst for Langgade findes stationen og byens "industriområde", hvor mejeriet blot er en af flere markante industrimæssige bygninger. Mod sydøst langs Gudmevej ligger en karakteristisk række småboliger, formodentlig arbejderboliger fra 1930'erne. Øst for Langgade ligger et typisk stationsbyvillakvarter, hvor hovedparten af husene er fra omkring år 1900, men med enkelte nyere huse. Også mod nord mellem Østergade og Langgade findes et villakvarter; det er opstået lidt senere, fra 1930'erne og frem.

Samlet set fremstår Ny Hesselager som en fortællerig, enkelt opbygget bydannelselse med klare, karakterfulde bydele. Østergades karakter af handelsegade kan stadig erkendes, selv om flere butikker er ombygget til boliger.

De bærende bevaringsværdier er:

- enkeltbygninger som enten har den oprindelige funktion eller i sin udformning klart fortæller om den: Apoteket, hotellet, stationen, mejeriet, biografen, butikker samt enkelte industrivirksomheder
- det centrale byrum omkring krydset Østergade/Langgade med de markante hjørnebygninger.
- Østergades karakter af handelsegade
- de tydeligt forskelligartede karakterer i boligområderne langs Gudmevej, Østergade, Fruens Allé og Buevej
- sporene af Nyborgbanen, særligt den markante dæmning over Stokkebæk Ådal.

Kulturmiljøet er især sårbart overfor funktionsændringer og ombygninger, der skjuler den tidligere bygnings- og gadekarakter. Det gælder ikke mindst i boligområderne, hvor større ændringer som oppudsning af facader eller uheldige tagudskiftninger kan ændre den sammenhængende karakter af hele boligområdet.

Et repræsentativt udvalg af bygningerne opført op til år 1970 indenfor kulturmiljøet har i 2011 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Ny Hesselager i pdf:

 [ny_hesselager_ uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.3 MB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger og bykvarterer. Her er det af stor betydning, at omdannelse tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Ny Hesselager skal sikres og synliggøres som karakteristisk eksempel på bygningskultur og bykvalitet i en driftig ny by på landet fra industrialiseringens tidsalder.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for borgerne og besøgende. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv i en lokalområdeby.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer. Ikke mindst områdets karakteristiske, typerne eksempler på stationsbyens boligbyggeri og en række facadehuse og villaer i historicistiske og nationalromantiske stilarter glimrer ved en fint detaljeret og ornamenteret arkitektur og bør vies en særlig opmærksomhed, da dette - ellers ofte upåagtede - mellem- og efterkrigstidsbyggeri risikerer at gå tabt i almindelig bygningsvedligehold og- renovering.

Fremadrettet vil en registrering af bevaringsværdier (SAVE) for alle bygninger opført op til år 1970 være vigtigt. Det vil samtidig kunne fungere som optakt til helhedsorienteret områdefornyelse med fokus på bygningsforbedringer, byforskønnelse, trafiksikkerhed, det sociale fællesskab og erhvervsudvikling.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for

alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Niels Hansens Vej

Kulturmiljøet Niels Hansens Vej er et boligområde fra 1950'erne. Kulturmiljøet omfatter foruden dele af Niels Hansens Vej også Sonnesvej, Sybergsvej, Kai Nielsens Vej og Johan Lundbys Vej. Boligområdet fremstår som et velbevaret og tidstypisk eksempel på drømmen om egen havebolig i et pænt kvarter i midten af 1900-tallet.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Niels Hansens Vej bevares og synliggøres som eksempel på bygningskultur og bykvalitet i et haveboligkvarter i midten af 1900-tallet.
- understøtte området som et attraktivt boligområde.
- udvikling indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Kulturmiljøet Niels Hansens Vej er bebygget med enfamiliehuse i form af muremsterhuse fra 1950'erne. Centralt i området er en mindre gruppe opført som ensartede huse, der er grupperet omkring et fælles grønt område, mens den øvrige bebyggelse er individuelt opførte huse. Langt størstedelen af bebyggelsen er blevet til pga. statslån, der førhen gav mulighed for at bygge billige enfamiliehuse. Den begrænsede økonomi betød, at statslåns husene er beskedne i størrelse og fine, enkle i den arkitektoniske udformning.

Særligt husene langs Johan Lundbys Vej danner med deres præcise rytme en markant bygningsrække. Generelt fremstår området bygningsmæssigt helstøbt, fordi stort set al bebyggelse har samme grundform - en kompakt grundplan og høj tagrejsning, opført i røde eller sjældnere gule tegl.

Området fremstår med en klar og entydig plan bygget op omkring det centrale grønne rum, der udvides mod syd med en grøn plads mellem Kai Nielsens Vej og Sybergsvej. Fra Johan Lundbysvej og Sonnesvej giver små sideveje adgang til de bagvedliggende grunde.

De bærende bevaringsværdier er:

- de samlende, fælles grønne områder i pladsen ved Kai Nielsens Vej samt parken mellem Sonnesvej og Johan Lundbysvej
- områdets arkitektoniske fremtræden med enkle småhuse, opført i røde tegl med røde teglhængte saddeltage, både den ensartede bebyggelse langs Johan Lundbys Vej og også de mere individuelt formede huse

Kulturmiljøet er sårbart på grund af det private ejerskab til de enkelte huse, som kan betyde forskelligartet istandsættelse.

Der er udarbejdet lokalplan 557 for et areal indenfor kulturmiljøområdet. Bygningerne indenfor kulturmiljøet har ikke fået vurderet deres bevaringsværdi (fx efter SAVE-metoden-Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Niels Hansens Vej i pdf:

 [niels_hansens_vej_ uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (985.6 KB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger og bykvarterer. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Niels Hansens Vej skal sikres og synliggøres som eksempel på en fin enkel bebyggelse med enfamiliehuse og fælles grønne arealer fra velfærdssamfundets opbygning i midten af 1900-tallet.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, beboerne og borgerne. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Med en registrering af bygningernes bevaringsværdier og udarbejdelse af en lokalplan med bevaringsbestemmelser vil det være muligt at sikre bebyggelsens ensartede karakter.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Niels Hansens Vej

Ollerup højskolerne

Kulturmiljøet Ollerup højskolerne omfatter et område i Ollerup, hvor der siden 1890'erne er etableret en række højskoler og en fagskole, og som kontinuerligt har udviklet sig lige siden. Området fortæller om udviklingen af de frie skoler og udviklingen af den folkelige, grundtvigianske, forenings- og undervisningstradition. Det moderne samfunds særlige kropskultur ligger i forlængelse af Gymnastikhøjskolens tradition.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Ollerup højskolerne bevares og synliggøres som en unik, levende sammenhæng af frie skoler og af høj arkitektonisk og landskabelig værdi.
- understøtte en videreudvikling af området.
- udvikling indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Området rummer bygninger på flere lokaliteter, hvor der har været drevet højskole gennem årene. Tre bygningskomplekser er fortsat høj- eller efterskole, mens den sidste i dag indgår i et plejehjem. Bygningerne er grupperet omkring Svendborgvej i den østlige del af Ollerup.

Længst mod øst, nord for Svendborgvej, ligger den nuværende Ollerup Musikefterskole. Bygningerne har tidligere rummet Ollerup Håndværkerskole og blev opført i 1932. Anlægget består af en trefløjet, symmetrisk opbygget hovedbygning, der ligger i en stor parklignende have, omgivet af enkelte nyere tilbygninger.

Vest for dette anlæg ligger en gård, Sandkrogen, der blev bygget som avlsgård til Gymnastikhøjskolen i 1922. Herefter ligger en bygning, der i dag er en del af et plejehjem, men som oprindeligt blev opført som højskolehjem i 1920.

Syd for Svendborgvej indgår den tidligste af højskolebygningerne, der blev opført i 1894, i dag i Den Fri Lærerskole. Lærerskolens bygningskompleks er et sammensat og næsten labyrintisk netværk af bygninger, som blandt andet omfatter nogle ældre villaer, der tidligere har været lærer- og forstanderboliger, og længst mod syd er der desuden en række kollegiebygninger. Bygningsmassen er således stil- og tidsmæssigt meget sammensat.

Anderledes stringent er man gået til værks hos naboen, Ollerup Gymnastikhøjskole, hvis bygningsmæssige kerne er fra 1920. Hovedanslaget i Gymnastikhøjskolen er strengt symmetrisk, og denne monumentale tilgang har været styrende for udviklingen af bebyggelsen langt op i tiden - først med stadionanlægget nord for vejen, og siden friluftsbad, svømmehal og idrætshal syd for vejen - og det hele understreget af rytterstatuer og skulpturalléer. Den strenge symmetri synes at understrege den tanke om kontrol over legemet, som lå i skolens oprindelige værdigrundlag. Siden er flere tilbygninger kommet til, som ikke overholder den strenge symmetri, men det allerede etablerede anlæg har et sådant omfang og styrke, at det fortsat står som et stærkt monument i området.

Samlet set rummer hele kulturmiljøets område store bygningsmæssige og kulturhistoriske kvaliteter, og det er tydeligt, at der særligt i de indledende faser er lagt store kræfter i den arkitektoniske og landskabelige kvalitet i området.

De bærende bevaringsværdier er:

- Gymnastikhøjskolen med hovedbygning, stadion, svømmehal, friluftsbad, gymnastiksal og idrætspads
- Håndværkerskolens hovedbygning og haveanlæg
- Folkehøjskolens hovedbygning, Højskolehjemmet samt diverse lærer- og forstanderboliger.

Flere af bygningerne er i deres oprindelige kerne af høj arkitektonisk kvalitet og stilmæssigt en enkel og velproportioneret klassicisme og modernisme. Området anvendes fortsat til sin oprindelige funktion. Alle bygninger opført op til år 1970 har i 2011 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Ollerup højskolerne i pdf:

 [ollerup hoejskolerne uddybende kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.6 MB)

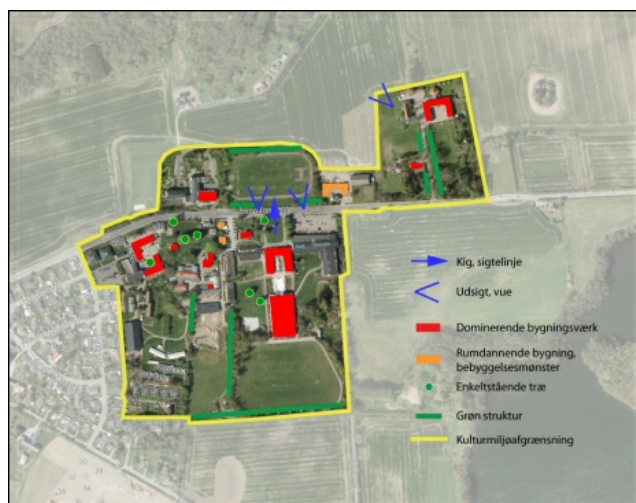
Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af de ældre bygninger og anlæg indenfor kulturmiljøet. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i området struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, brugerne og besøgende. Kulturmiljøet skal både kunne fortælle om det unikke miljø med udsøgte eksempler på Ejnar Mindedal Rasmussens arkitektur og samtidig kunne fungere som ramme for et nutidigt, moderne højskoleliv.

Ollerup Gymnastikhøjskole er med støtte fra blandt andet Readania i gang med at tilbageføre og renovere det udendørs svømmeanlæg. Sammen med renowering af det indendørs svømmeanlæg og - på sigt - hovedbygningen betyder det, at den historiske idrætsakse bliver fuldført.

Inden for kulturmiljøets område vil Svendborg Kommune i forbindelse med ansøgninger om byggeri, til- og ombygninger, nedrivninger, anlægsarbejder og andre ændringer, der kan påvirke oplevelsen eller kvaliteten af kulturmiljøet, stille krav om dokumentation for, at der tages hensyn til de bærende bevaringsværdier, og hvordan kulturmiljøets potentialer udnyttes.

Retningslinjer

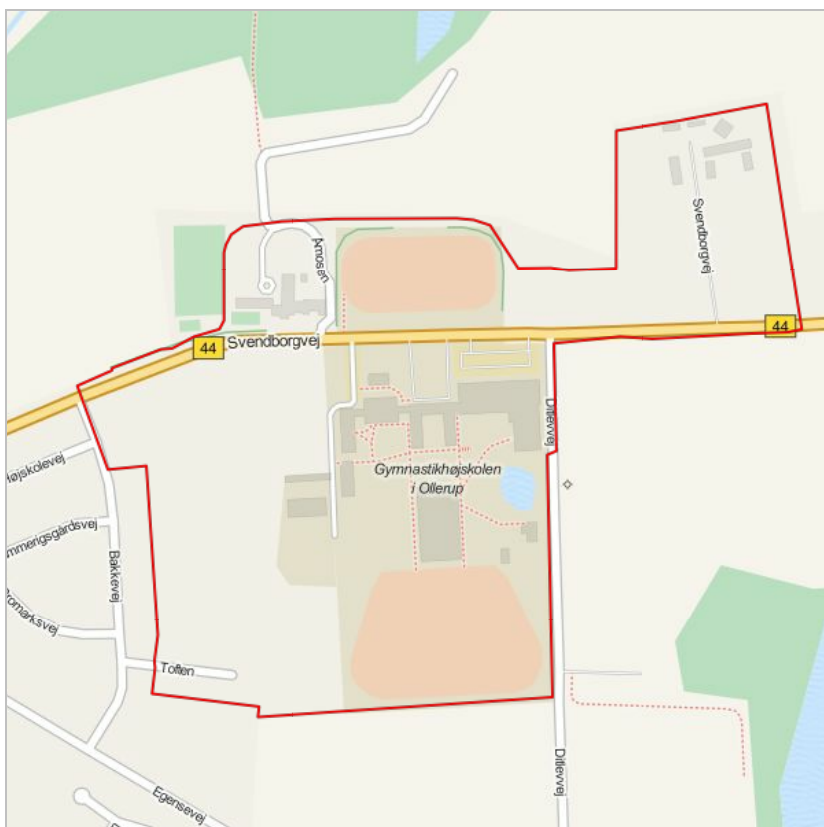
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Ollerup Højskolerne

Skårup Seminarium

Kulturmiljøet Skårup Seminarium omfatter det tidligere Skårup Seminarium, de nærliggende dele af landsbykernen og Skårup Skole. Området fortæller om, hvordan man fra statslig side havde stor fokus på at etablere et skolesystem, der kunne uddanne befolkningen i kølvandet på de store landboreformer.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Skårup Seminarium bevares og synliggøres som fremtrædende eksempel på et oprindeligt præstegårdsseminarium.
- understøtte områdets videreudvikling som et aktiv for bylivet i Skårup.
- udvikling indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Skårup Seminarium ligger på den oprindelige landsbyforde midt i den gamle landsbykerne i Skårup, ret overfor kirken med tilhørende hospital. Seminariets tilbygning og parkeringsplads mod vest er anlagt på tomten af den gamle præstegård.

Hvor bebyggelsen i byen i øvrigt er lav, virker seminariet med den stærkt farvede gule hovedbygning magtfuldt dominerende. Hovedbygningen er bagtil udbygget med to symmetriske sidefløje, mens en nyere tilbygning på højre side af hovedbygningen skævvrider det oprindeligt aksefaste anlæg. Denne skævhed understreges af adgangsvejen, der også er ændret fra den oprindelige centrale placering til et mere skråt forløb. Ændringen gør, at den ellers statelige hovedbygning er kommet til at fungere som sidebygning, med hovedindgangen placeret i den modernistiske tilbygning.

Bag hovedbygningen findes en park med store enkeltstående træer, et par små søer og spredte skulpturer. Søerne er rester af et af de oprindeligt tre gadekær. I parken findes en lille fin bygning fra slutningen af 1800-tallet.

Nord for Kirken ligger Skårup Skole, der blev opført som øvelsesskole i 1966, som erstatning for en tidligere og meget mindre øvelsesskole i Østergade. Skolen er et typerent eksempel på 1960'ernes skolebyggeri. Ud mod Østergade ses en modernistisk version af de klassiske "retirader" i skolegården.

Mellem seminariet og skolen ligger kirken, hospitalet (fredet), et par landsbyhuse og en meget velbevaret gård (Rødegård, fredet) sammen med en række stationsbyhuse i Østergade. Beliggenheden op til kirken vidner om seminariets oprindelse som præstegårdsseminarium, og om institutionens store indflydelse på byens udvikling.

De bærende bevaringsværdier er

- seminariets bygninger, særligt hovedbygningen
- parken bag hovedbygningen

Hovedbygningen er fredet i 1945. Kulturmiljøet er dog sårbart på grund af stedets uvisse fremtid, efter at seminariefunktionen ophørte i 2011. Bygninger opført frem til 1940 har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). Seminariet lukkede i sommeren 2011, og en kommende ny funktion kan medføre behov for ændringer.

Se mere om kulturmiljøet Skårup Seminarium i pdf:

 [skaarup_seminarium_ uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.2 MB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af de ældre bygninger og anlæg indenfor kulturmiljøet. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i området struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og fredede og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Skårup Seminarium har siden oprettelsen spillet en vigtig rolle for livet i Skårup og byens selvforståelse som seminarieby. Seminariets bygningskompleks med arkitektur af høj kvalitet og med den omgivende park spiller en vigtig rolle i at synliggøre og bringe denne fortælling videre ind i fremtiden. Seminariet lukkede i 2011, og der skal findes en ny funktion til stedet. En tilbageføring og tydeliggørelse af det oprindelige aksefaste anlæg vil i forbindelse med en eventuel ombygning kunne øge stedets oplevelsesværdier.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet som et aktiv for ejerne, brugerne og borgerne. Inden for selve seminariets delområde vil Svendborg Kommune i forbindelse med ansøgninger om byggeri, til- og ombygninger, nedrivninger, anlægsarbejder og andre ændringer, der kan påvirke oplevelsen eller kvaliteten af kulturmiljøet, stille krav om dokumentation for, at der tages hensyn til de bærende bevaringsværdier, og hvordan kulturmiljøets potentialer udnyttes.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Stenstrup teglværkerne

Kulturmiljøet Stenstrup teglværkerne er et industriområde med omfattende råstofindvinding, som blev etableret i midten af 1800-tallet og til dels stadig er i drift. Området fortæller om udnyttelsen af naturgrundlaget i form af de rige forekomster af fint ler i Stenstrup Issø. Teglværksdriften har i en periode givet vækst og økonomi til lokalsamfundet og haft en afgørende indflydelse på bebyggelser og infrastruktur i Stenstrup-Kirkeby. Oplevelsen af området er som en skattejagt, hvor sporene efter teglværkerne ses overalt, når man kigger godt efter.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Stenstrup teglværkerne bevares og synliggøres som et unikt, stemningsfuldt område med karakteristiske bebyggelser og kulturlandskabslementer fra teglværksindustrien.
- understøtte en videreudvikling af områdets oplevelsesværdier som et aktiv i Stenstrup.
- udvikling indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet.

Baggrund

Området omfatter en række kulturelementer relateret til teglværksdriften langs med Assensvej. Udover enkelte rester af selve teglværkerne - der har været 7 indenfor kulturmiljøets område - findes en række tidligere teglværksdirektørboliger, administrationsbygninger, arbejderboliger, vidtstrakte lergrave samt spor efter tipvogns- og jernbaneanlæg til de enkelte teglværker. Endelig er det karakteristisk, at der findes kasserede mursten i jorden overalt i området.

Ingen af de oprindelige teglværker er tilbage i dag. Dog kan der ved jernbanestationen Stenstrup Syd ses ruinen af et af de oprindelige teglværker. Petersminde Teglværk er fortsat i drift men med nye bygninger. Desuden indgår der sandsynligvis dele af det oprindelige Egebjerg Teglværks bygninger i det, der på nuværende tidspunkt fungerer som bygninger for Ollerup Maskinstation.

De mest iøjnefaldende spor er de markante direktør- og teglværksejervillaer, som findes i området. De adskiller sig markant fra den øvrige bebyggelse ved størrelsen og en rig, næsten pyntesyg detaljering. Det har utvivlsomt været lønsomt at drive teglværk i Stenstrup. Udover disse villaer er der også en række tidligere administrationsbygninger indenfor området.

Når man bevæger sig lidt væk fra vejene ses lergravene som udstrakte kunstige sølandskaber på begge sider af jernbanen. Det er meget markante spor, som rummer store oplevelsesværdier. De mindre grave er i nogen grad tilvoksede med krat, mens de store lergrave står med åbne vandflader. Mellem lergravene er der flere steder dæmninger, og som til dels er opbygget af kasserede teglsten fra produktionen.

Fra teglværksruinen ved Stenstrup Syd kan spores tracéet af et sidespor til en jernbane, som har forbundet værkerne vest for banen med hovedsporet.

Som det sidste og måske mest undselige kulturspor må nævnes hele bebyggelsen langs Assensvej. Bebyggelsen falder i to dele med hver sin karakter. Ved Stenstrup Syd er en lille gruppe småhuse bygget tæt sammen i trekanten mellem Assensvej, Banen og Hedevej. Bebyggelsen har formentlig været arbejderboliger og har med sin tætte og enkle karakter bevaret et umiskendeligt arbejderpræg. Den anden del ligger på begge sider af Assensvej fra Rødmevej ind mod selve Stenstrup by. Også denne del har karakter af arbejderboliger, men de er generelt lidt større og mere velbyggede. Bebyggelsen i kulturmiljøet adskiller sig fra stationsby-bebyggelsen i Stenstrup ved at være uden butikker og stationsbyens andre mere repræsentative bygningstyper.

De bærende bevaringsværdier er:

- lergravene
- direktørboligerne overfor helhedsindtrykket af arbejderbebyggelserne med deres enkle, prunkløse karakter
- ruinerne af teglovne ved Stenstrup Syd
- spor af sidespor til jernbanen, transformertårnet og teglværksskorstenen

Resterne af ovnrugerne ved Stenstrup Syd kræver en umiddelbar bevaringsindsats, hvis de skal reddes. Øvrig bebyggelse er især sårbar overfor utilpasset istandsættelse og

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

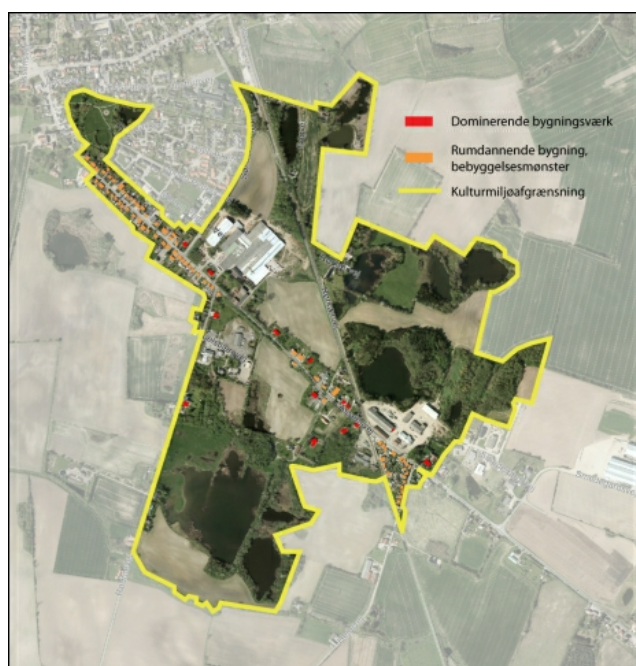
Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

tilbygning. Dette gælder særligt direktørvillaerne. Lergravene og deres nærmeste omgivelser har i dag status af beskyttet natur - eng, sø og mose. De landskabelige værdier i lergravsområderne trues af tilgroning. Hele kulturmiljøområdet indgår i det værdifulde geologiske interesseområde Stenstrup Issø. Området er endvidere råstofinteresseområde for ler.

Der er udarbejdet lokalplaner eller formuleret byplanvedtægter for forskellige dele af området dog uden bevaringsbestemmelser. Bygninger opført op til 1970 har i 2011 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Stenstrup teglværkerne i pdf:

[stenstrup_teglværkerne_ uddybende_ kulturmiljøbeskrivelse.pdf](#) (1.3 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af de ældre bygninger og anlæg indenfor kulturmiljøet. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Stenstrup teglværkerne skal bevares og synliggøres som eksempel på udnyttelse af det værdifulde råstof, leret, i et vigtigt, tidligere industriområde på Sydlyn.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, borgerne og turister. Området har haft stor betydning for byvækst i Stenstrup og Kirkeby, og de tilbageblevne ruinspor og lergravene spiller en vigtig rolle i at synliggøre områdets fortællinger og traditioner fra teglværksindustrien.

Blandt konkrete initiativer til at udnytte og bygge videre på kulturmiljøets potentialer kan være etablering af en landskabspark med landskabspleje, offentlige oplevelses-/fortællestier og suppleret med formidling om teglværkshistorien. Kulturmiljøelementer og "monumentaliserede" ruiner kan indgå som oplevelseselementer i parken.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

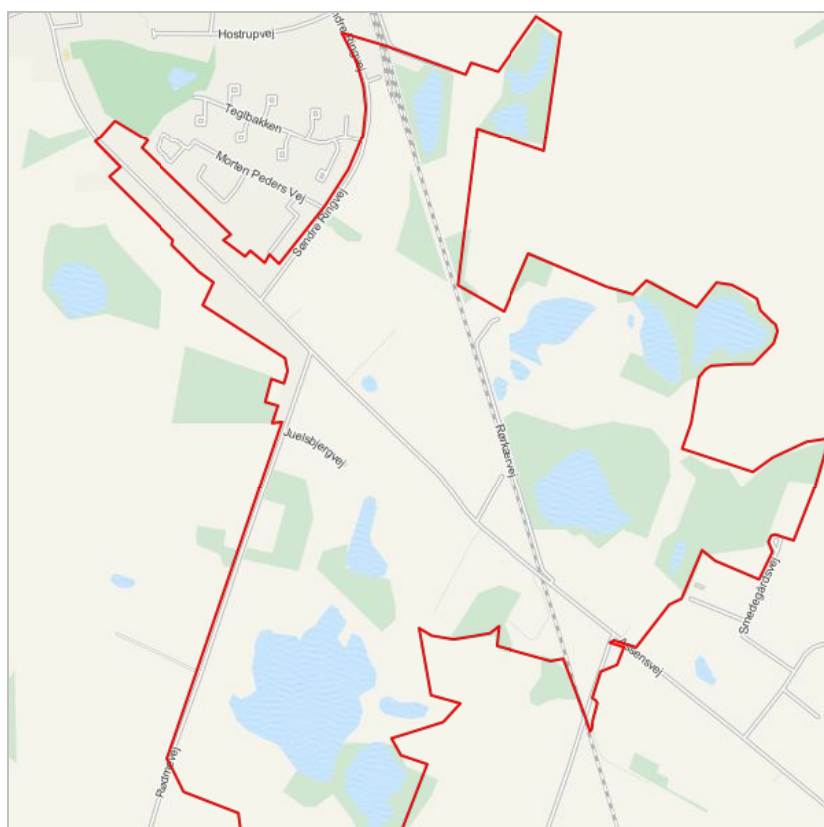
Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for

alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Stenstrup Teglværkerne

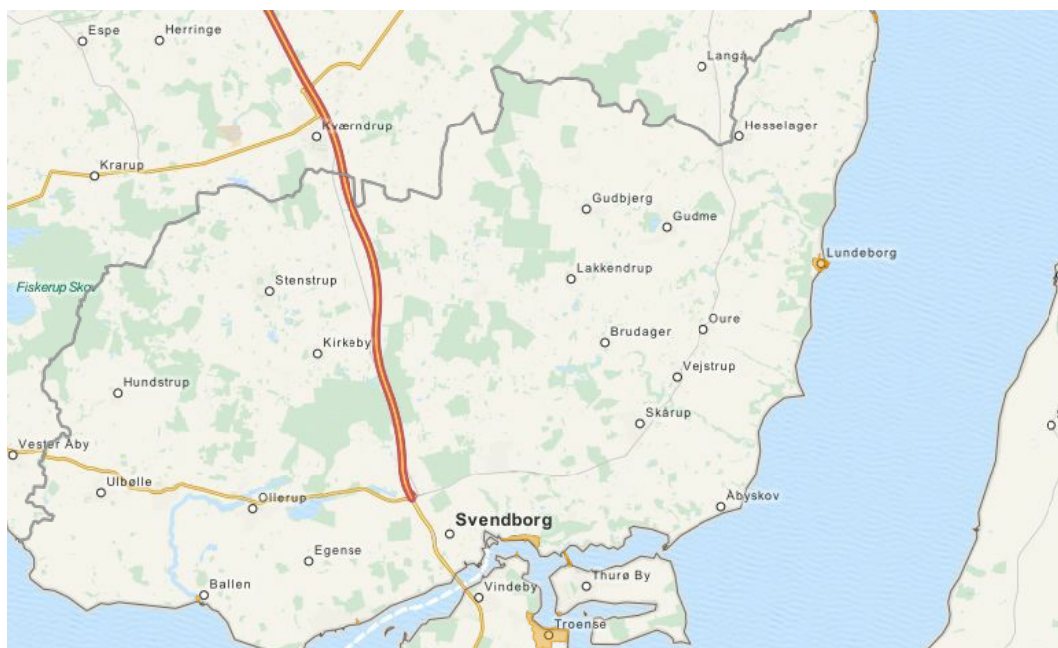
Kulturmiljø ved kyst

Kystkulturmiljøerne afspejler sporene fra menneskers aktivitet i samspil med havet og kysten. Langt op i middelalderen var kysten i Svendborg Kommune mange steder uopdyrket kystskov. I 1800-tallet anlagde flere herregårde ladepladser ved kysten, eksempelvis Broholms etablering af havn ved Lundeborg. En anden udnyttelse af kysten er fiskeri. I dag ser vi blandt andet ved Bøsøre sporene efter et fiskerleje, der rækker tilbage til starten af 1800-tallet med fiskernes huse, grejskure og stejlepladser. Persontransport med færgeruter til øerne er et andet karakteristisk træk i Svendborg Kommune. Færgestederne omfattede udover havne og moler også færgetroer, der ofte står tilbage som fine vidnesbyrd om tidligere aktiviteter på stedet.

Kulturmiljøerne afspejler også en ændring i synet på kysten fra tidligere tiders nyttesyn til vore dages værdsættelse af kystens rekreative kvaliteter. Det nye natursyn opstod i slutningen af 1800-tallet, hvor de første rekreative promenadestrøg blev anlagt ved Christiansminde. Langs kysten vest for Svendborg blev der bygget pragtvillaer langs kysten. Samtidig opstod de første sommerhusområder. Sundfartens M/S Helge med de små anløbssteder var oprindeligt tænkt til transport af gods og passager og er i dag et rekreativt særkende.

Afsnittet Kulturmiljø ved kyst indeholder beskrivelse af seks udpegede, bevaringsværdige kystkulturmiljøer i Svendborg Kommune samt tre udpegede, bevaringsværdige kystkulturelementer:

Klik på kulturmiljøerne i kortet for at læse mere.

For hvert kulturmiljø er der en detaljeret redegørelse for baggrunden for udpegningen, de bærende bevaringsværdier for kulturmiljøet og sårbarheden. Det udgør de særlige hensyn, der skal tages ved planlægning og administration indenfor kulturmiljøet.

Det er hensigten, at udpegningerne også skal være et dialogredskab til at udbrede oplysning om og engagement for kulturværdierne. Den bedste beskyttelse ligger i den opmærksomhed og interesse, som ejerne, beboerne i området, interesseorganisationer og det offentlige viser området.

Hvad er et kulturmiljø?

Et kulturmiljø er et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Ballen åhavn

Kulturmiljøet Ballen åhavn er en velbevaret åhavn ved Syltemade Å's udløb. Havnen har været anvendt siden omkring år 1800 og formodentlig også tidligere. Området fortæller om kystfiskeriet og anvendelsen af åens udløb til naturhavn.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Ballen åhavn bevares og synliggøres som eksempel på udnyttelse af kysten i forbindelse med fiskeri.
- stedet fortsat er i brug i forbindelse med kystfiskeri.

Baggrund

Syltemade Å munder ud i det sydfynske øhav lige vest for Ballen Havn. I det snoede løb fortøjer fritidsfiskere deres både, og denne brug går ganske langt ind i åløbet. Åløbets sider er sikret med bolværk af træ, og flere steder ses små interimistiske broer, som leder hen over den fugtige åbrink, så man kan komme tørskoet ombord i bådene. Omkring åen er der pladser, der kan anvendes til tørring af garn. Vest for åmundingen se i øvrigt kystfiskeres oplag af bundgarnspæle.

Den resterende del af Ballen Havn fremstår i dag som en nyere lystbådehavn med kun få ældre spor bevaret. Den er derfor ikke medtaget i områdefrænsningen.

De bærende bevaringsværdier er:

- Selve åløbets udmundning med bolværk af træ langs kanten.

Kulturmiljøet sikres bedst gennem en fortsat funktion som åhavn, og sårbarheden hænger derfor hovedsageligt sammen med at sikre fortsat benyttelse.

Se mere om kulturmiljøet Ballen åhavn i pdf:

 [ballen_aahavn_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.5 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Fælles for alle de udpegede kystkulturmiljøer er, at sporene efter den historiske kystkultur er under pres, og der er behov for en særlig indsats for at sikre de relativt få velbevarede kystmiljøer med deres særegne stemninger og forskellighed.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøet Ballen åhavn skal bevares som et afdæmpet kulturmiljø med en levende atmosfære, og hvor områdets styrke er, at det stadig er i brug som kystfiskerhavn.

Kulturmiljøet skal sikres og synliggøres som bidrag til den fælles fortælling om udnyttelsen af kysten og åens udløb i Øhavet i forbindelse med fiskeri. Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for stedets brugere, borgere og turister.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Christiansminde udflugtssted

Christiansminde er Svendborgs gamle udflugtssted og et typisk fritidsanlæg fra slutningen af 1800-tallet med anløbsbro og promenade. Området har udviklet sig omkring et gæstgiveri beliggende i en lille bugt øst for Svendborg by og tæt på en stampemølle fra 1771. Kulturmiljøet vidner om en rekreativ kultur, der har eksisteret i området i næsten 200 år. Tidernes skiftende rekreative idealer kan aflæses i områdets forskellige strukturer.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Christiansminde udflugtssted bevares og synliggøres som eksempel på et typisk fritidsanlæg og udflugtssted fra slutningen af 1800-tallet
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet
- kulturmiljøets potentialer videreudvikles som et aktiv for ejerne, borgere og turister

Baggrund

Christiansminde ligger cirka halvanden kilometer øst for Svendborgs centrum i en bugt i Svendborg Sund. Inderst i bugten på toppen af en skråning ligger Hotel Christiansminde. Hotellet forbindes med byen og havnen af en promenade, der løber langs kysten ind til roklubben og Østre Havnevej.

Ud for hotellet ligger en anløbsbro. Øst for hotellet afløses promenaden af sandstrand. På arealerne mellem stranden og Christiansmindevej ligger nyere anlæg til minigolf, beachvolley og fodbold. Området rummer også et overdækket område med borde og bænke, kiosk, toiletfaciliteter og en legeplads for de mindste.

I området ligger flere historiske bygninger, der har været tilknyttet friluftslivet, som det har udfoldet sig i området gennem næsten 200 år. Bevaringsværdierne knytter sig både til den rekreative kultur og til områdets betydning for det maritime liv.

De bærende bevaringsværdier er:

- små bygninger og strukturer med historisk betydning: Promenaden, stampemøllen, skyttelavets pavillon og den gamle toiletbygning

Kulturmiljøet Christiansminde udflugtssted er især sårbart overfor funktionsændringer, der kan fjerne fokus fra stedets karakter af udflugts- og friluftsområde. Det er også vigtigt, at strukturer med historisk betydning, f.eks. promenaden, den gamle hotelbygning, stampemøllen, skyttelavets pavillon og den gamle toiletbygning bliver bevaret, og at anløbsbroens funktion opretholdes.

Bygninger opført op til år 1940 har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Christiansminde udflugtssted i pdf:

 [christiansminde udflugtssted uddybende kulturmiljøbeskrivelse.pdf](#) (1.3 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Fælles for alle de udpegede kystkulturmiljøer er, at sporene efter den historiske kystkultur er under pres, og der er behov for en særlig indsats for at sikre de relativt få velbevarede kystmiljøer med deres særegne stemninger og forskellighed.

Kulturmiljøet Christiansminde udflugtssted skal bevares, synliggøres og udvikles som et attraktivt, stemningsfuldt og karakteristisk kulturmiljø, der bidrager til den fælles fortælling om udnyttelsen af kysten ved Sundet og de bynære skove i forbindelse med

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

rekreation.

Områdets styrke er, at det stadig er i brug som et af byens vigtigste åndehuller til friluftliv og -nydelse ved kysten. Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, borgerne og turister, og fortsat bidrage til at videreudvikle områdets rekreative funktioner og faciliteter i samarbejde med områdets ejere.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Christiansminde udflugtssted

Lundeborg, Sehesteds by

Kulturmiljøet Lundeborg, Sehesteds by er området med udskibningshavn og havnebyen, som blev anlagt af godset Broholm i perioden 1862-66. Kulturmiljøet er et unikt eksempel på, at herregårdene ofte har haft stor indflydelse på en hel egnsbegyggelsehistorie og udvikling. Som så mange andre danske godser etablerede Broholm egen handelsplads, da købstædernes handelsprivilegier faldt med Næringsfrihedsloven af 1857. Det unikke i tilfældet Lundeborg er for det første, at godsejer N. F. B. Sehested på Broholm ikke nøjedes med at bygge en havn og et kornpakhuis; for en samlet investering på ca. 80.000 rigsdaler tegnede han planen for en hel by og lod den bygge i løbet af 1860'erne og 1870'erne. Det er også unikt, at Lundeborg i stor udstrækning stadig har bevaret elementerne fra Sehesteds tid.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Lundeborg, Sehesteds by bevares og synliggøres
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet
- kulturmiljøets potentialer videreudvikles som et aktiv for ejerne i området, borgerne og turister

Baggrund

Havnen i Lundeborg ligger som en lille bydel for sig selv nedenfor kystskrænten. Købmandsgårdens store pakhuis dominerer havnen. Havnen er samtidig bebygget med en lang række småhuse, som alle er med til at sætte deres præg og give den sin særlige stemning af vigør. Mod syd er havnen udbygget med en nyere lystbådehavn.

Mellem havnen og byen ovenfor ligger et grønt fællesområde med græs og et rundt, stråttækt pavillonhus, der er en nyere udgave af Broholms lysthus fra ca. 1868. Selve byen er opbygget omkring krydset mellem Havnevej og Kystvej/Gl. Lundeborgvej. Krydsets betydning er markeret ved, at bygninger her ligger vinklet 45 grader, så der dannes en lille plads mellem bygningerne. På Havnevej mellem by og havn ligger blandt andet byens tidligere kro, der blev opført 1865.

På østsiden af Kystvej/Gl. Lundeborgvej ligger en enkelt række huse fra forskellige tider, blandt andet et par husmandssteder, som har ligget her før byen blev etableret i 1860'erne. Hovedparten af byen ligger på vejen ind mod skoven mod vest. Bebyggelsen i første række og langs Stenmurevej er for hovedparten opstået lige omkring 1900 og frem til midten af århundredet. Mod sydvest ligger et villakvarter fra 1930'erne til 1950'erne.

Mod syd ligger Momleby; en gade opført som arbejderboliger til fabrikkerne, der blev etableret på initiativ af byens grundlægger N.B.F. Sehested. Gaden er et lille miljø i sig selv med de ensartede, karakterstærke huse, som desværre præges af lidt hårdhændet istandsættelse. En anden bygning opført af Sehested er Invalidestiftelsen, der dominerer den vestlige indkørsel til byen.

De bærende bevaringsværdier er:

- nordlige havnebassin (1862-63) samt ophalerbedding med hus og de ældre grejskure
- 4-længet købmandsgård med pakhuse, rejsesald og bolig (1862-63)
- manufakturhuset (ca. 1864)
- toldassistentbolig, siden havnefogedbolig "Ankerhus" (ca. 1860'erne med senere tilbygning)
- gæstgiveriet "Lundeborg Kro" (ca. 1865)
- farveriet (1860'erne)
- hovedbygningen til tobaksfabrikken (1864; selve fabrikken nedbrudt i 1990'erne)
- arbejderkvarteret "Momleby" (7 huse opført ca. 1864)
- Invalidestiftelsen (1864, æresbolig til invalide danske soldater og soldaterenker fra 1864-krigen)
- Broholms lysthus (nyere kopi af godsets oprindelige lysthus fra 1860'erne)
- gadenettet og bebyggelsen i krydset Havnevej/Kystvej

Kulturmiljøet er især sårbart overfor manglende vedligeholdelse af de mange fine bygninger samt istandsættelser, nybyggeri og anlæg, der slører og svækker den særprægede historie i området.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Alle bygninger opført op til år 1970 har i 2011 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Lundeborg, Sehesteds by i pdf:

[lundeberg_sehesteds_by_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.5 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Fælles for alle de udpegede kystkulturmiljøer er, at sporene efter den historiske kystkultur er under pres, og der er behov for en særlig indsats for at sikre de relativt få velbevarede kystmiljøer med deres særegne stemninger og forskellighed.

Byrådet ønsker, at kulturmiljøet Lundeborg, Sehesteds by skal bevares og videreudvikles som et stemningsfuldt kulturmiljø og aktivt område med mulighed for også at tiltrække nye erhverv og en vis turisme.

Områdets styrke er, at havnen stadig er i brug med forskellige havneaktiviteter. Men byen i sin helhed har lidt under generel funktionstømning i sidste halvdel af 1900-tallet.

Kulturmiljøet skal sikres og synliggøres som eksempel på fortællingen om godsernes store betydning for den lokale udvikling langt op i 1800-tallet. Herunder herremænds initiativer til gennemgribende udviklingstiltag med etablering af ladepladser til udskibning af varer.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejere og brugere indenfor området, borgere og turister. Kulturmiljøets potentialer kan med fordel indarbejdes i en helhedsorienteret områdefornyelse med fokus på bygningsforbedringer, byforskønnelse, trafiksikkerhed, det sociale fællesskab, turismeudvikling samt tiltrækning af nye erhverv i attraktive kulturhistoriske rammer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

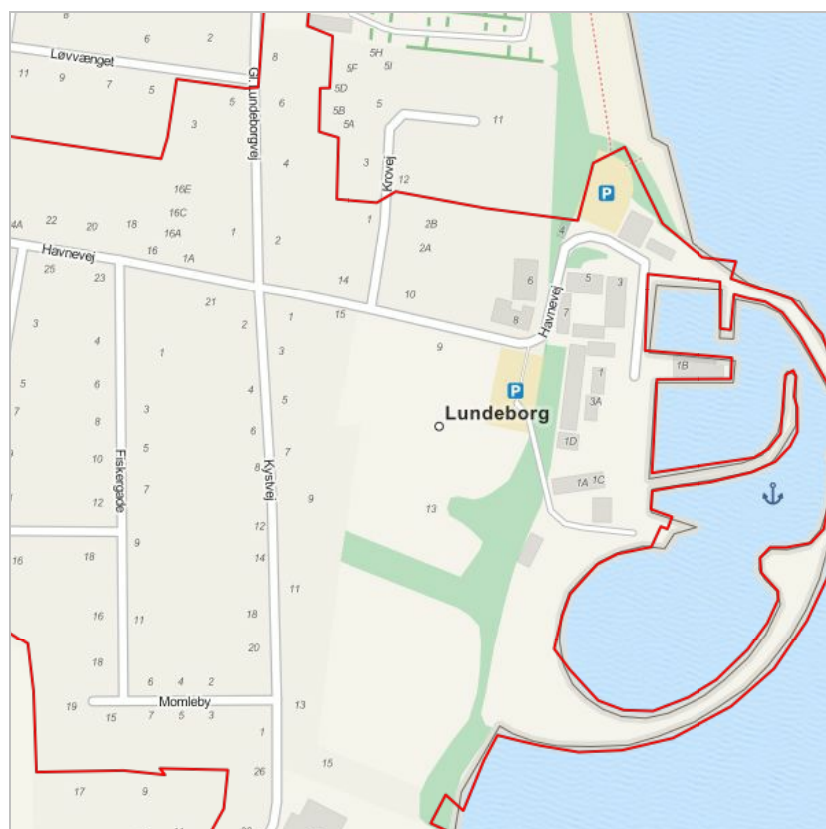
Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges

for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:

- der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
- de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Revsøre fiskerleje

Revsøre fiskerleje er en mindre kystfiskerplads i kystlandskabet ud mod Storebælt. Stedet har været i brug siden midten af 1500-tallet, men det anvendes i dag mest til fritidsfiskeri og andre rekreative formål. Området fortæller en levende historie om kystfiskeriet og de dertil knyttede leveforhold og håndværksmæssige traditioner.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Revsøre fiskerleje bevares og synliggøres som eksempel på udnyttelse af kysten i forbindelse med fiskeri
- arbejde for, at stedet fortsat er i brug i forbindelse med fiskeri

Baggrund

Revsøre var tidligere et stort fiskerleje, hvorfra mindst 20 personer havde fiskeri som fuldtidserhverv. Kystkulturmiljøet består af en smal række af bygninger langs Bellisvej. På landsiden findes beboelser fra forskellige tider, mens der på kystsiden ses en række redskabs- og læskure. Mellem småhusene ligger flere stejlepladser og oplagspladser for garn og andet fiskeudstyr. Bag området mod vest er opstået en sommerhusbebyggelse.

De bærende bevaringsværdier er:

- stejlepladser og redskabsskure på stranden
- de ældste fiskerhuse

Området er især sårbart overfor ombygninger, eksempelvis hvis bygningerne får karakter af sommerhuse med åbne glasfacader. Desuden er der en trussel om funktionstømning, idet stejlepladserne og redskabsskurene er afhængige af fortsat aktiv brug for at bevare stedets særlige karakter.

Der er udarbejdet [bevarende lokalplan for Revsøre fiskerleje](#).

Se mere om kulturmiljøet Revsøre fiskerleje i pdf:

 [revsoere fiskerleje uddybende kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.1 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Fælles for alle de udpegede kystkulturmiljøer er, at sporene efter den historiske kystkultur er under pres, og der er behov for en særlig indsats for at sikre de relativt få velbevarede kystmiljøer med deres særegne stemninger og forskellighed.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Byrådet ønsker, at kulturmiljøet Revsøre fiskerleje skal bevares og videreudvikles som et stemningsfuldt kulturmiljø og aktivt fiskermiljø med mulighed for også at tiltrække en vis turisme. Kulturmiljøet skal sikres og synliggøres som eksempel på fortællingen om udnyttelsen af kysten ved Storebælt i forbindelse med fiskeri.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet som et aktiv for ejere indenfor området, borgere og turister. Områdets styrke er, at det stadig er i brug som fiskerleje.

Retningslinjer

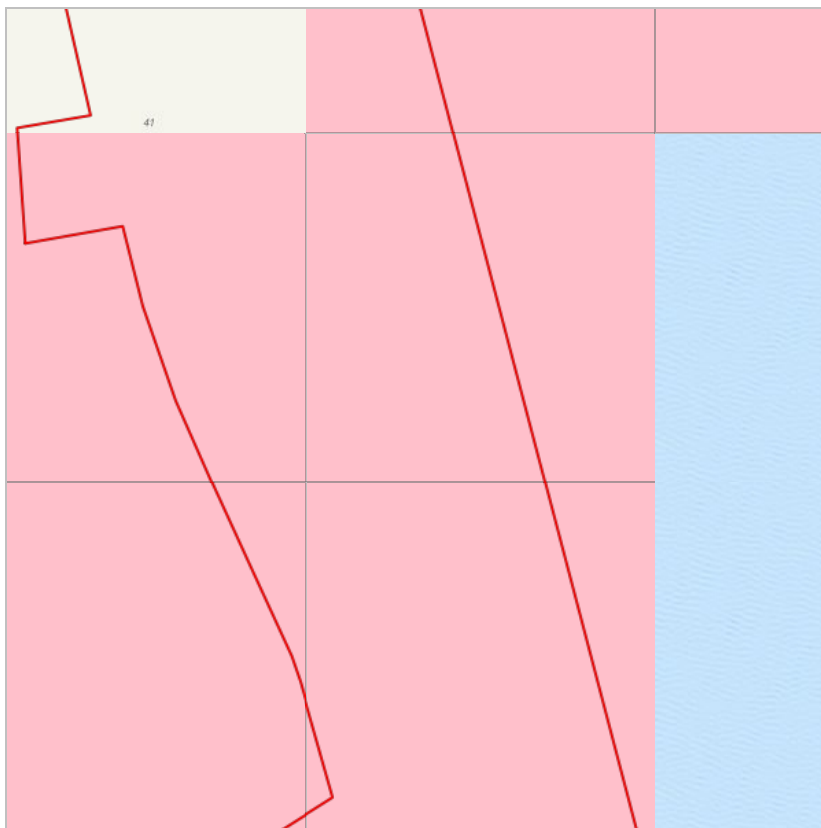
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Revsøre fiskerleje

Thurø færgested

Kulturmiljøet Thurø færgested fortæller om tidligere tiders overfart mellem Fyn og Thurø. Trækfærge-forbindelsen blev oprettet i 1908 mellem Nordodde på Thurø og Bjørnemoseløkken på Fynsiden. Anløbsmolerne og færggården på Thurø var i brug lige frem til anlæggelsen af vejdæmningen i 1934.

Området er et markant synligt eksempel på, at færgedriften har været et vigtigt indslag i livet omkring sundet og i øhavet.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Thurø færgested bevares og synliggøres som et særegent sted, der kan fortælle om tidligere tiders livlige færgetrafik, der førhen bandt øerne til det fynske fastland

Baggrund

På Neergårdsmindevej ved siden af dæmningen ligger den tidligere Færgegård som et minde om en tid, hvor man måtte sejle til Thurø. Bag Færgegårdens fine Bedre Byggeskiksbbygning strækker molen sig langt ud i sundet mod Fyn. Forbindelsen var en trækfærge, og det var derfor af betydning at gøre afstanden så kort som muligt.

De bærende bevaringsværdier er:

- Færggården
- molerne på Fynssiden og Thurø-siden

Molerne er sårbare overfor manglende vedligehold. De er i dag kratbevoksede og er i dag hjemsted for bådelaav, der har bygget træbroer, hvor småbåde kan lægge til.

Alle bygninger indenfor kulturmiljøet og opført op til år 1940 har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). Færggården med SAVE-værdien 5 er sårbar overfor ombygning eller nedrivning, hvis man ikke kender til bygningens betydning for det bevaringsværdige kulturmiljø.

Se mere om kulturmiljøet Thurø Færgested i pdf:

 [thuroe faergested uddybende kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (856 KB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Fælles for alle de udpegede kystkulturmiljøer er, at sporene efter den historiske kystkultur er under pres, og der er behov for en særlig indsats for at sikre de relativt få velbevarede kystmiljøer med deres særegne stemninger og forskellighed.

Byrådet ønsker, at kulturmiljøet Thurø færgested skal bevares som et særegent kulturmiljø med de lange moler, som karakteristiske menneskeskabte landskabselementer, der kalder på forbindelse hen over sundet.

Kulturmiljøet skal sikres og synliggøres som eksempel på fortællingen om færgedrift til de små og større øer i Øhavet. Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejere og brugere indenfor området, borgere og turister.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet

- de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Thurø færgested

Troense skipperby

Troense er en velbevaret skipperby, der blev etableret i løbet 1700-tallet på initiativ af kammerherre Niels Juel på Valdemars Slot. Byen fortæller en righoldig historie, der sammenfatter så forskellige elementer som tidlig industri, frugtavl, skibsfart og skibsbygning. Alt sammen i en velbevaret ramme med charmerende bymiljøer og bjergtagende udsigter over Thurø Sund mod Thurø.

I løbet af 1800-årene udviklede Troense sig til en enestående skipperby. I dag findes der i byen en velbevaret 1700-tals skole samt mange fredede og bevaringsværdige huse. Jakobsens Plads er den eneste tilbageværende skibsbygningsplads fra træskibenes storhedstid, som der tidligere var talrige af på kysten omkring Svendborg.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Troense skipperby bevares og synliggøres som eksempel på ny by etableret af det nærliggende gods og senere udviklet som skipperby
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet
- kulturmiljøets værdier sikres og udnyttes som et aktiv for ejere, borgerne og turister

Baggrund

Troense ligger på en pynt på den østlige del af Tåsinge ud mod Thurø Sund. Byen er et tidligt eksempel på en planlagt landbebyggelse. Den oprindelige bebyggelse var koncentreret langs Badstuen, Strandgade, Grønnegade og Troense Strandvej. Dette oprindelige bymiljø opleves stærkt endnu og er domineret af de mange velbevarede længehuse, oftest i bindingsværk, men også indimellem fuldmurede, teglhængte huse. Særligt i Grønnegade fremstår dette miljø unikt og velbevaret. På Troense Strandvej er store strækninger karakteriseret ved, at kun den ene side er bebygget, mens husene har små lodder med haver og skure ned mod vandet.

Byens centrum er ved havnen, hvor kroen og den fine skolebygning fra 1790 - opført "til nyttig Kundskabs Udbredelse" - sammen med enkelte andre repræsentative bygninger er samlet.

Kun i byens udkanter ses nyere bygningstyper. Langs Badstuen således en fin bebyggelse i Bedre Byggeskik og et par statslånshuse fra 1950'erne. Hertil er der kommet nyere bebyggelse til "i anden række" bag husene på Troense Strandvej og til dels Slotsalléen. Disse huse markerer sig ikke meget i bybilledet men er opført delvis på bekostning af de æbleplantager, som ellers præger de karakteristiske, smalle grunde, og som stadig ses strække sig bagud fra bebyggelsen langs Grønnegade. Nogle steder er dele af frugthaverne bevaret, også hvor der er opført nyere huse. Beplantningen binder på den måde den nye bebyggelse sammen med stedets særegne historie.

Bebyggelsen langs den ydre del af Slotsalléen rummer også Bedre Byggeskik-huse og enkelte nyere huse. Bymiljøet her fremstår generelt mindre harmonisk end i resten af byen. En større almennyttig bebyggelse på Eghavevej adskiller sig fuldstændigt fra den resterende bebyggelse.

Et særligt område er Jacobsens plads, hvor resterne af et gammelt skibsværft med moler, bedding, planhus og skure ses. Områdets anlæg og bygninger er i meget ringe stand og visse dele synes i direkte fare for at styrte sammen.

Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier er:

- den ældre bebyggelse på Badstuen, Strandgade, Grønnegade, Troense Strandvej, Lodsvej samt den indre del af Slotsalléen
- velbevarede skure og udhuse
- se lange, ubebyggede baghaver med abildgårde i hele byen, og særligt langs Grønnegade.
- Slotsalléens allétræer
- Jacobsens plads med tilhørende bebyggelse

Store dele af bebyggelsen fremstår velholdt og velbevaret. Bebyggelsen er sårbar både overfor overdreven romantisering og for ekstravagante ombygninger i det attraktive bymiljø med gode havudsigter. Jacobsens plads har akut behov for genopbygning, hvis bevaringsværdierne her skal sikres. De mange abildgårde overalt i byen er sårbare overfor omlægning af haver; nogle steder er haverne omlagt til åbne parker, og denne tendens kan brede sig. Andre steder er truslen snarere tilgroning. Endelig er baghaverne

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

nogle steder blevet udstykket til ny bebyggelse.

Der er udarbejdet [bevarende lokalplan \(nr. 386\) for Troense](#). Alle bygninger opført op til år 1940 har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Troense skipperby i pdf:

 [troense skipperby uddybende kulturmiljøbeskrivelse.pdf](#) (2 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Fælles for alle de udpegede kystkulturmiljøer er, at sporene efter den historiske kystkultur er under pres, og der er behov for en særlig indsats for at sikre de relativt få velbevarede kystmiljøer med deres særegne stemninger og forskellighed.

Byrådet ønsker, at kulturmiljøet Troense skipperby skal bevares som et stemningsfuldt kulturmiljø og nænsomt videreudvikles.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet som et aktiv for ejere og brugere, borgere og turister. Blandt virkemidlerne til at forstærke kulturmiljøet kan eksempelvis være:

- renovering af Jacobsens plads.
- plejeplaner for områdets grønne strukturer, herunder genplantning af frugttræer i kulturmiljøets abildgårde

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet

- de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Troense skipperby

Kystkulturelementer

Svendborg kommune rummer flere værdifulde kystkulturelementer, hvoraf tre på nuværende tidspunkt er udpeget som bevaringsværdige: Fiskop kystfiskersted, Mårodde røgeri og Vindebyøre anløbsbro. Disse kystkulturelementer er i nuværende kommuneplan ikke vurderet at have omfang til en egentlig kulturmiljøudpegning, men er dog vigtige for den samlede fortælling om kommunen og del af det fælles arvegodt.

Kystkulturelementerne langs Storebælt, i Sundet og Øhavet har sammen med de bevaringsværdige kystkulturmiljøer en vigtig funktion i at understøtte viden og oplevelser om kommunens rige, maritime kulturarv.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- bevare, synliggøre og udbrede engagement for de udpegede kystkulturelementer.

Baggrund

Statslige interesser og krav

De statslige interesser i kommuneplanlægningen er samlet i [Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2013](#).

Det er statens interesse, at også de mere ydmyge spor kortlægges, beskrives og sikres.

Staten ønsker, at indsatsen retter sig mod sporene efter menneskers virksomhed i alle perioder, fra forhistorisk tid og middelalder til nyere tid og nutiden, og at der sker en formidling af kulturarven.

Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af de væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier.

Værdifulde spor fra kystkulturen

Sporene efter kystkultur er under pres på grund af funktionstømning, nye rekreative behov eller ønsket om genskabelse af naturområder. Det drejer sig for eksempel om fiskernes garnhuse, bådebyggerpladser og tjæregryder. Større sammenhængende kystkulturmiljøer i Svendborg Kommune er sikret via udpegning og retningslinjer i afsnittet Kulturmiljø ved kyst. De tre kystkulturelementer Kystfiskerplads ved Fiskop, Mårodde røgeri og Vindebyøre anløbsbro indgår på nuværende tidspunkt i kommuneplanen som bevaringsværdige kystkulturelementer.

Kystfiskerplads ved Fiskop

Kystfiskerpladsen ved Fiskop er opstået i løbet af 1800-tallet. Sporet fortæller om kystfiskerkulturen ved Svendborg Sunds beskyttede kyster.

Kystfiskerpladsen ligger for enden af en smal stikvej fra Rantzausmindevej. Her ligger et bevaret fiskerhus og stejlepladsen, som i dag er delvis bebygget med en ny bolig, samt selve kystlandingspladsen, hvor der er anlagt en lille havn med slæbested. Det nederste af landingspladsen er skærmet mod vest af et 1½ meter højt tangdige, som er opført ovenpå en stensætning. Stensætningen er siden sikret med beton. Et grejskur i form af et halvtag er integreret med tangdiget. Stedet er stadig i brug i forbindelse med fiskeri på Sundet.

De bærende bevaringsværdier er:

- landingspladsen med havn
- tangdiget
- grejskur tæt sammenbygget med tangdiget

Stedet er som kystkulturelement især sårbart overfor ophør af fiskeriet, der vurderes at være en forudsætning for løbende vedligehold. Området er ikke offentligt tilgængeligt. Se mere om kystkulturelementet Kystfiskerplads ved Fiskop i pdf:

 [kystfiskerplads ved fiskop uddybende beskrivelse.pdf](#) (664.7 KB)

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Mårodde røgeri

Mårodde røgeri er et af de få bevarede fiskerøgerier og med enestående beliggenhed på Mårodde på Thurø. Området fortæller om fiskeriets betydning på småøerne i Øhavet. Røgeriet er bygget 1871 og var oprindeligt anlagt med en bro, sådan at fangsten kunne losses direkte ind i røgeriet.

Mårodde røgeri ligger yderst på Mårodde og har især fra søsiden en stærk maritim signalværdi. Bygningerne er gulkalkede og med en høj karakteristisk røgeriskorsten. Den ene fløj af røgeriet stod oprindeligt på pæle. Der blev hovedsageligt røget makrel, ål og sild. Røgeriet blev nedlagt i 1950'erne pga. nye myndighedskrav. Siden har det gamle røgeri fungeret som hotel, pension og privatbeboelse.

Selve røgeriet udgør den bærende bevaringsværdi i området.

Røgeriet omfatter en beboelse, der bærer kraftigt præg af den senere anvendelse som hotel, og selve røgeriet med den karakteristiske skorsten. Stedet er i dag privatiseret, hvilket svækker oplevelsesværdierne i området. Bygningerne, som er opført op til år 1940, har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Vindebyøre anløbsbro

Vindebyøre anløbsbro (også kaldet "Skansen anløbsbro") er en stor skibsbro af træ og af ældre type. Den oprindelige anløbsbro blev opført i 1944 til dampfærger på sundet. I dag fungerer den som anløbsbro for M/S Helge. Kultursporet fortæller dels om Sundfarten, der forbandt Svendborg by med Tåsinge og Thurø, og som stadig fungerer som turistfart om sommeren, og dels om det rige rekreative liv omkring Svendborg.

Anlægsbroen ligger yderst på en pynt på Vindebyøre lige overfor Christiansminde. Broen er en trækonstruktion, og hvor den rammer kysten ses rester af en gammel stenbelægning. Området er i øvrigt udlagt med græs og bruges som rekreativt område.

Træbroens udformning efter ældre type og den bevarede stenbelægning udgør de bærende bevaringsværdier. Områdets kvaliteter er især bundet til udsigten og udflugtsmuligheder i nærområdet.

Se mere om kystkulturelementet Vindebyøre anløbsbro i pdf:

 [vindebyoere_anloepsbro_uddybende_beskrivelse.pdf](#) (868 KB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Sporene efter den kulturhistoriske kystkultur er under pres, og der er behov for en særlig indsats for at sikre de relativt få velbevarede kystkulturmiljøer og -elementer med deres særegne stemninger og forskellighed.

Retningslinjerne for de udpegede, bevaringsværdige kystkulturelementer skal iagttages i forbindelse med planlægning og administration i områderne.

Byrådet ønsker, at udpegningen af bevaringsværdige kystkulturelementer også skal være et dialogredskab til at udbrede oplysning og engagement om kulturværdierne. Den bedste beskyttelse ligger i den opmærksomhed og interesse, som ejerne, beboerne i området, interesseorganisationer og det offentlige viser. Svendborg Kommune vil sammen med Svendborg Museum skabe en øget bevidsthed om de forskellige kulturmiljøer og deres elementer gennem formidling.

Byrådet ønsker også, at de bevaringsværdige kystkulturelementer bliver indarbejdet i en oplevelsesrute til kyststeder med historie.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Fiskop kystfiskersted

 Mårødde røgeri

 Vindebyøre anlæbsbro

Kulturmiljø på landet

Kommunens kulturmiljøerne uden for byerne er især præget af de særlige vilkår som landskabet tilbyder i form af et frugtbart bælte langs kysten og et mere ugæstfrit, kuperet og skovvokset bagland.

I de første mange århundreder efter de nuværende landsbyers etablering i 1000-1100 årene var store dele af det indre land bag kysten stort set ufremkommeligt. De mange herregårde har senere sat et væsentligt præg på landskabet og gør det stadig i dag.

Efter landboreformer i 17-1800-tallet blev mange gårde fra landsbyerne flyttet ud på markerne. Det betød også, at fællesskabsfunktionerne ikke længere naturligt hørte hjemme i de gamle landsbykerner. Så forsamlingshuse, skoler og mejerier blev ofte anlagt ude i det åbne land. Mange steder ses også udparcelleringer til husmandskolonier på de mindre frugtbare marginaljorder.

Hovedvej A9 gennemløber kommunen fra nord til syd, og viser på denne måde et tværsnit gennem dels det ufrugtbare, spredt beboede bagland, dels det frugtbare Tåsinge og mellem disse områder Svendborg Sund og købstaden Svendborg.

Afsnittet Kulturmiljø på landet indeholder beskrivelse af de udpegede, bevaringsværdige kulturmiljøer på landet i Svendborg Kommune:

Klik på kulturmiljøerne i kortet for at læse mere.

For hvert kulturmiljø er der en detaljeret redegørelse for baggrunden for udpegningen, de bærende bevaringsværdier for kulturmiljøet og sårbarheden. Det udgør de særlige hensyn, der skal tages op ved planlægning og administration indenfor kulturmiljøet.

Det er hensigten, at kulturmiljøudpegningerne også skal være et dialogredskab til at udbrede oplysning om og engagement for kulturmiljøværdierne. Den bedste beskyttelse ligger i den opmærksomhed og interesse, som ejerne, beboerne i området, interesseorganisationer og det offentlige viser området.

Hvad er et kulturmiljø?

Et kulturmiljø er et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Drejø

Drejø er som kulturmiljø både unikt og eksemplarisk. Drejøs udviklingshistorie er et atypisk eksempel på udflytning af gårde fra landsbyen, fordi den foregik over ret lang tid. Udskiftning og udflytning af gårdene fra Drejø by begyndte så småt i 1832 men fik senere et omfattende omfang på grund af landsbyens brand i 1942. Resultatet med den delvist udflyttede og halvt opløste landsby er dog eksemplarisk og typisk for mange af kommunens landsbyer.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Drejø bevares og synliggøres som eksempel på en typisk opløsning af de oprindelige landsbyer i kommunen, idet en del gårde er flyttet ud på de omkringliggende marker
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet
- kulturmiljøets potentialer videreudvikles i forbindelse bosætning, erhverv og turisme på øen

Baggrund

Øen Drejø har sit navn fra den smalle landtange, "drejet" mellem hovedøen og den mindre, kuperede del mod vest, kaldet Skoven. Drejø by ligger omtrent midt på hovedøen, på øens højeste sted. Øen har få veje. Fra byen løber Drejø Skovvej som den eneste vej med vest mod forbindelse til Skoven. Øst for byen fordeler vejene sig til husmandskolonien mod nord og til et par udflyttede gårde og færgehavnen mod øst. Nord for byen ligger den lille Drejø Gl. Havn. Havnebassinet er udgravet og afgrænset af moler, der er bygget i træ og sten. Indsejlingen sker via en gravet rende gennem den lavvandede bugt. Den nye færgehavn ligger øst for byen for enden af en kort mole.

Drejø by var i 1942 udsat for en voldsom brand og fremstår derfor med megen ny bebyggelse og enkelte tomme tofter. Men der er også bevaret enkelte gamle bebyggelser og dele af det ældre landsbymiljø i den tætte, klyngeagtige vejstruktur. Som et karakteristisk træk er der bevaret mange fine abildgårde i byen. I udkanten eller lige uden for byen findes en række fælles funktioner: Mejeriet ligger mod syd, og lidt længere uden for byen findes kirken og skolen. Ned mod færgehavnen er der en feriekolonibygning.

Nord for byen findes en meget velbevaret husmandsudstyknings fra udskiftningen i starten af 1800-tallet på Husmandsvej. Enkelte tidligt udflyttede gårde ligger mod øst på Horskærvej. Efter branden i 1942 blev Ejnar Mindedal Rasmussen tilknyttet som arkitekt på nyopførelsen af øens gårde, som ved samme lejlighed blev flyttet ud af landsbyen. Resultatet blev dels den fine præstegård midt i byen og en række ensartede gårde og husmandssteder langs Drejø Skovvej. Med deres markante tværstillede produktionsbygninger har de karakter af mønsterbygninger. På Skoven ligger et par tidligt udflyttede gårde og huse. Netop hvor vejen svinger op ad bakken ses desuden rester af en lille anløbsbro til udskibning af varer.

De bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Drejø er:

- Drejø Gl. Havn
- bebyggelsen på Husmandsvej
- de mange eksempler på inddæmningsdiger overalt på øen
- udskiftningslandskabets hegn og diger
- vejstrukturen, haveanlæg og de bevarede ældre bygninger i byen
- de udflyttede jordbrug på Drejø Skovvej

Med så forskelligartede bevaringsværdier, som der her er indeholdt i det samme kulturmiljø, er sårbarheden naturligvis ligeså differentieret. Bortfald af funktioner og manglende vedligehold af såvel bygninger som landskaber er dog de centrale trusler.

Tre ejendomme på Drejø er fredet i henhold til Bygningsfredningsloven: Klintegården, Gl. Elmegaard/Lægtmandsgård samt den trelængede bondegård på adressen Strædet 8. Alle bygninger opført op til år 1970 indenfor kulturmiljøet har i 2011 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Drejø i pdf:

 [drejoe_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.8 MB)

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Drejø udgør et righoldigt område med mange forskellige bevaringsværdige elementer. Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets strukturer, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Drejø skal sikres og synliggøres som et typisk eksempel på den opløste landsby og med spredte gårde i det omgivne kulturlandskab. Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejere, beboere og besøgende på øen i forbindelse med bosætning, erhverv og turisme.

Kulturmiljøet skal kunne fortælle om den karakteristiske bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv. En lokalplan med bevaringsbestemmelser vil kunne give bedre mulighed for at sikre kulturmiljøets bevaringsværdier.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Hesselagergård

Kulturmiljøet Hesselagergård omfatter herregårdens ejerlav, som rækker helt ud til Storebæltskysten. Hesselagergård blev oprettet i senmiddelalderen. Området fortæller om relationen mellem selve herregårdsanlægget og landskabet. Hovedbygningen til Hesselagergård er et enestående eksempel på et fritliggende renæssancehus, anlagt som adelssæde med repræsentativ status ved opførelsen 1538-1550 for rigskansler Johann Friis.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Hesselagergård bevares og synliggøres som et typerent herregårdslandskab med en unik hovedbygning, der er et højdepunkt i nordeuropæisk borgbyggeri

Baggrund

Hesselagergård ligger øst for Hesselager by, og ejerlavet ligger rundt om herregårdens bygningskompleks og i en strimmel ned mod Storebælt langs med Tange Å. Selve gården ligger netop dér, hvor åens nordlige og sydlige løb mødes og har leveret vand til voldgrave og en nu forsvundet vandmølle syd for selve hovedgården.

En snoet vej gennemløber ejerlavet fra nord til syd og giver adgang til godset. Det er karakteristisk, at vejen udenfor ejerlavet følger de udskiftede landsbyejerlavs rette skelforløb. Overgangen til herregårdslandskabet markeres således af vejens svingninger. Samtidig ligger ejerlavet netop på ådalens sider.

Herregården er omkranset af skov, som fortsætter ned mod kysten med et smalt engstykke langs selve åløbet. Det giver et fint forløb, når man følger markvejen langs engen, omgivet af skov til begge sider.

Nord og vest for herregården ligger større sammenhængende marker. Ejerlavet fremstår på den måde som et typerent herregårdsejerlav med store velafgrænsede skove, marker og enge. Kun helt ude ved kysten ses en mindre skala i landskabet, idet en række mindre lodder er udstykket og bebygget.

De bærende bevaringsværdier er:

- herregårdsejerlavets velbevarede struktur med marker, enge, skovarealer og vejforløb
- voldgrave, sluseanlæg og kanaler i forbindelse med hovedbygning og den tidligere vandmølle
- hovedbygningen, der er kendt som et af hovedværkerne i dansk renæssancearkitektur
- bebyggelsen omkring hovedbygningen med undtagelse af to nyere maskinhuse/ladebygninger
- husene med udhuse i skoven og elektricitetsværksbygningen
- vejtræer, diger og de store træer langs kanaler og frit på markerne

Området vurderes ikke umiddelbart som meget sårbart. Der drives landbrug og skovdrift, og hovedparten af bygningerne fremstår velholdte. Mest truet forekommer den lille elværksbygning. Herudover kan der være en tendens til tilgroning i den østlige del af ejerlavet ned mod vandet.

Hovedbygningen er fredet efter bygningsfredningsloven. Alle øvrige bygninger inden for kulturmiljøet har ikke fået vurderet deres bevaringsværdi. Den sydøstlige del af kulturmiljøet syd for Gl. Lundeborgvej er fredet efter Naturfredningsloven i 2010, og hvor Svendborg Kommune er plejemyndighed og udarbejder naturplejeplan.

Hesselagergård kan kun ses udefra, og der er kun adgang efter aftale.

Se mere om kulturmiljøet Hesselagergård i pdf:

 [hesselagergaard uddybende kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.7 MB)

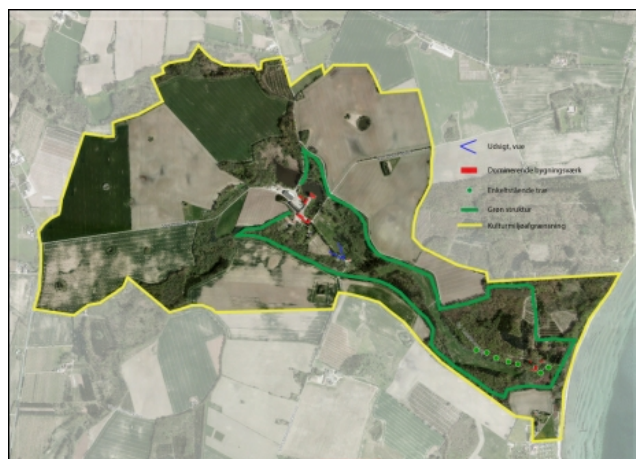
Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Byrådet vil værne om de landskabsværdier, der knytter sig til herregårdslandskabet og den særlige bygningskultur.

Herregården Hesselagergård er en vigtig del af den store fortælling om de mange herregårde i Svendborg Kommune. Hovedbygningen på Hesselagergård har høj arkitektonisk værdi. Herregårdens herligheder knytter sig til de store karakteristiske bygninger og vidstrakte marker og er grunden til, at Margueritruen går her omkring.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne og turister. Inden for kulturmiljøets område vil Svendborg Kommune i forbindelse med ansøgninger om byggeri, til- og ombygninger, nedrivninger, anlægsarbejder og andre ændringer, der kan påvirke oplevelsen eller kvaliteten af kulturmiljøet, stille krav om dokumentation for, at der tages hensyn til de bærende bevaringsværdier, og hvordan kulturmiljøets potentialer udnyttes.

Oplevelserne omkring Hesselagergård kan med fordel udbygges og indgå i en samlet formidling om herregårde på Sydfyn.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Hesselagergård

Hvidkilde

Kulturmiljøet Hvidkilde omfatter herregårdens ejerlav, der går tilbage til 1300-tallet eller tidligere. Området rummer en rig, velbevaret bygnings- og landskabskulturarv, der anskueliggør herregårdsanlæggets udvikling gennem tiden.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Hvidkilde bevares og synliggøres som eksempel på et velbevaret herregårdsmiljø.

Baggrund

Hvidkildes herregårdsejerlav dækker et stort areal omkring Hvidkilde Sø og nordpå mod Kirkeby Sand. Selve anlægget med hovedbygningen ligger i den vestlige del ned mod Hvidkilde sø. Her var der vand til voldgrave og vandkraft, så det har været et godt sted at lægge gården. Hvidkilde var i øvrigt længe hovedsæde i baroniet Lehn, som også omfattede nabohovedgården Nielstrup.

Ejerlavet kan deles i tre omtrent lige store dele. Syd for hovedgårdsanlægget er der dyrkede jorde med et lille skovområde, Amalielyst, ned mod Hvidkilde Sø. Den midterste del omfatter hovedgårdsanlægget og åbne marker, mens den nordligste tredjedel af ejerlavet er dækket med skov. Denne fordeling er i store træk bevaret fra gammel tid. Dog er skoven mod nord i dag mere omfattende end tidligere. Det ses blandt andet ved, at gården Dyrehavegård i dag er omgivet af skov, hvor den tidligere lå i en stor lysning i skoven med plads til marker. Rester af endnu en gård, Fruens Vænge, gemmer sig angiveligt også i skoven. Stendigerne omkring Fruens Vænges marker findes endnu.

Herregårdens ladegård ligger højt i forhold til landevejen og er derfor markant synlig, når man passerer. Herfra er der flotte udsigter over det ret kuperede udstrakte marklandskab mod nord. Selve bygningsanlægget er meget sammensat og har ikke en stor symmetrisk plan, men de fleste bygninger er gode og velbevarede, især de store rundnandede bygninger, som de tre primære avlsbygninger. I den vestlige del af ejerlavet er dele af det tidligere haveanlæg overgået til en blanding af eng og små skovområder, hvilket kan virke lidt usammenhængende.

Selve hovedbygningen ligger markant ved bredden af Hvidkilde Sø. Hovedvejen snor sig ind mellem søen og hovedbygningen. Ved siden af ligger den fine Røde Mølle lige op til landevejen, der løber på en dæmning mellem sø og mølle.

Fleere bygninger ligger spredt i ejerlavet. Lehnshøj i den østligste udkant af ejerlavet, og Skovridergård ved siden af førnævnte Dyrehavegård er vel de mest markante. De fleste øvrige bygninger er næsten alle af samme type, og har karakter af land- og skovarbejderboliger. Længst mod nord, og delvist uden for ejerlavet, ligger Hvidkilde Savværk. Savværket ligger op til Odense-Svendborg-jernbanen, lige overfor Kirkeby station som i dag er beboelse. Selve savværket står tomt, og de mange lagerbygninger anvendes tilsyneladende til blandet oplag.

De bærende bevaringsværdier er:

- herregårdspræget i de udstrakte skove og åbne marker
- bygningsanlægget ved selve hovedgården: hovedbygningen og ladegården
- bevarede rester af alléer og haveanlæg
- vandmøllerne med tilhørende vandregulering
- landarbejderboligerne spredt i landskabet
- Dyrehavegård og Skovridergård
- savværket og stationen
- Lehnshøj

Selve herregårdsanlægget fremstår velholdt. De mest sårbare dele omfatter landskab og haveanlæg. Umiddelbart omkring hovedbygningen er landskab og haveanlæg i nogen grad udsat for tilgroning og manglende pleje. Savværket trues af forfald ligesom resterne af Fruens Vænge. Det er væsentligt at bevare de rene udsigter til og fra ladegården.

Hovedbygningen på Hvidkilde og Lehnshøj er fredede. Alle bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Hvidkilde kan kun ses udefra, og der er kun adgang efter aftale.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

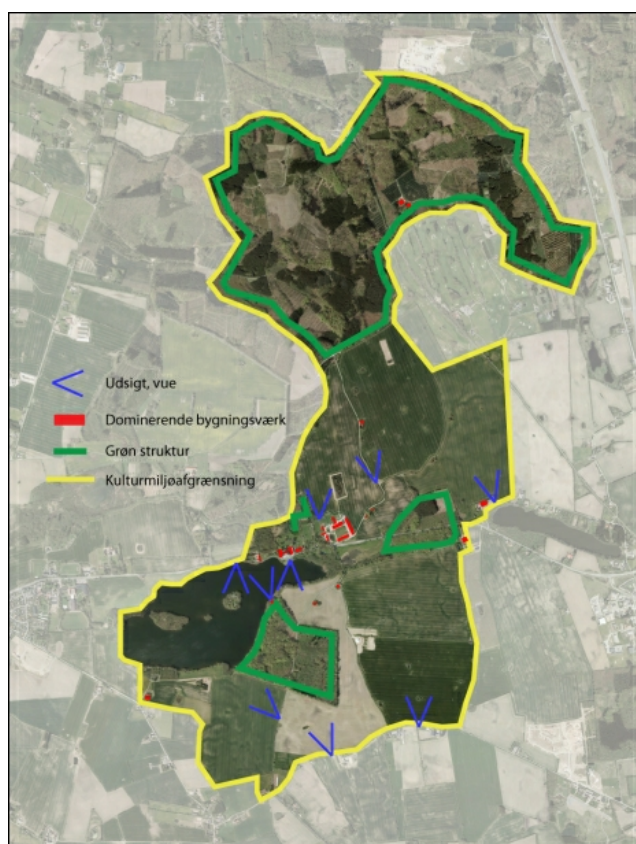
Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Se mere om kulturmiljøet Hvidkilde i pdf:

[hvidkilde_ uddybende_ kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (2.6 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Byrådet vil værne om de landskabsværdier, der knytter sig til herregårdslandskaberne og den særlige bygningskultur. Herregården Hvidkilde er en karakteristisk skovrydningsgård, som den overvejende del af kommunens hovedgårde er det. Den store andel af skovrydningsgårde vidner om et fordums landskab med store skove og dermed en ressourcerigdom, som stadig den dag i dag er et vigtigt aktiv på Hvidkilde.

Herregårdsmiljøet Hvidkilde har mange typer af bygninger spredt i ejerlavet, og de velbevarede bygninger et godt eksempel på, hvordan en velholdt bygningskultur indenfor herregårdsmiljøet kan binde området sammen.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet Hvidkilde, som et aktiv for ejeren, borgere og turister. Inden for kulturmiljøets område vil Svendborg Kommune i forbindelse med ansøgninger om byggeri, til- og ombygninger, nedrivninger, anlægsarbejder og andre ændringer, der kan påvirke oplevelsen eller kvaliteten af kulturmiljøet, stille krav om dokumentation for, at der tages hensyn til de bærende bevaringsværdier, og hvordan kulturmiljøets potentialer udnyttes.

Oplysning og formidling om Hvidkildes herregårdshistorie kan med fordel udbygges og indgå i en bredere formidling om herregårde på Sydfyn. Restaurering af bærende kulturhistoriske elementer så som haveanlæg eller savværket vil kunne bidrage til at øge oplevelsesindholdet i kulturmiljøet.

Retningslinjer

Lovgrundlag

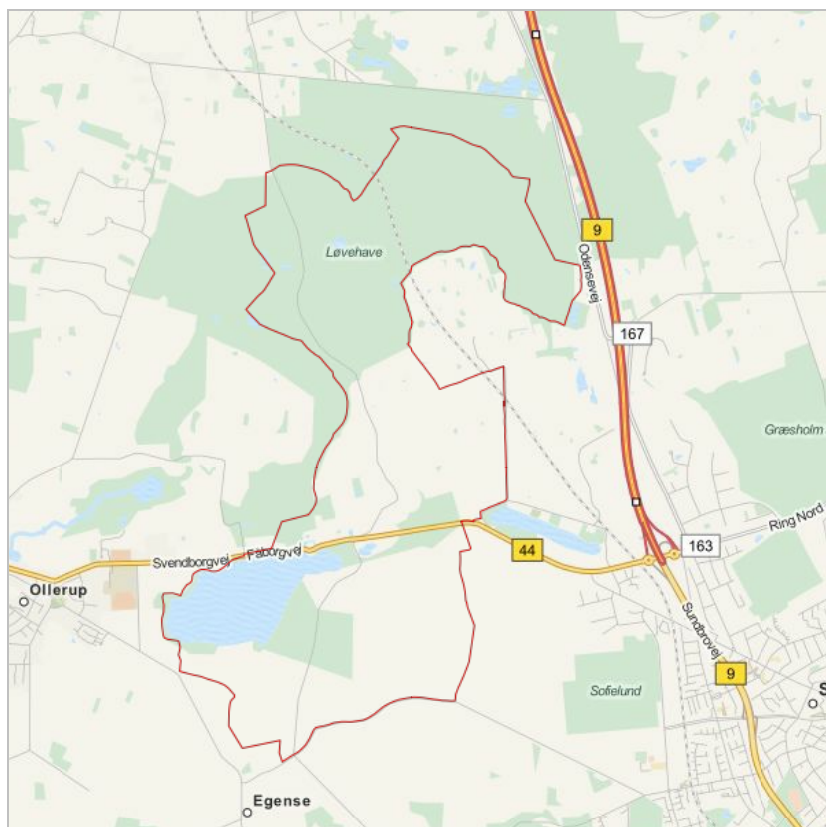
Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Landet

Kulturmiljøet Landet er en bymæssig bebyggelse på landet midt på Tåsinge. Til forskel fra oprindelige landsbyer med rødder tilbage i middelalderen er byen først opstået i andelstiden i slutningen af 1800-tallet. Området fortæller om, hvordan 18-1900-tallets nye fælles funktioner på landet visse steder blev placeret centralt i ellers bebyggelsestomme dyrkningslandskaber, hvor tilgængeligheden var god.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Landet bevares og synliggøres som eksempel på en ny by fra andelstiden
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet

Baggrund

Landet ligger midt på Tåsinge ved et vejkryds mellem Skovballevej, Elvira Madigans Vej og Tinghavevej. Den første bebyggelse opstod langs med vejene tæt på sognets ensomt beliggende kirke og præstegård og bestod af forsamlingshus, brugsforening, frysehus, forretninger og håndværksbeboelse. Flere af disse funktioner findes stadig i byen.

Kirken ligger i den østlige udkant af byen. Lige ved siden af kirken ligger Taasinge Forsamlingshus, der er Danmarks eneste nyklassicistiske forsamlingshus og tegnet af arkitekten Ejnar Mindedal Rasmussen. Kirke og forsamlingshus danner et eget miljø langs Elvira Madigans Vej. For enden af vejen ligger brugsforeningen i sigtelinjen. Firkanten Tinghavevej, Skovballevej og den vinkelformede Biblioteksvej udgør byens kerne, hvor stort set alle funktioner, butikker og håndværk var samlet. Iblandet den øvrige bebyggelse ligger enkelte udflyttede gårde og husmandssteder, som er blevet indarbejdet i den nye bydannelse.

På nuværende Biblioteksvej opførtes den tidligste boligbebyggelse, sammen med enkeltstående villaer langs Tinghavevej og Skovballevej. I forlængelse af sidstnævnte bebyggelse er siden opstået et lille parcelhuskvarter.

De bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Landet, er

- bygningerne, der fortæller om tidligere fælles funktioner i byen: forsamlingshus, brugs, jordemoderhus, lægehus, dyrlægehus, skole, bibliotek og fattiggård
- de tidligste villaer, der knytter sig til bydannelsen på stedet
- præstegårdens enkesæde

Kulturmiljøet er især sårbart overfor funktionsændringer og ombygninger, der skjuler den oprindelige bebyggelsesstruktur og andelsbyens karakteristiske bygninger.

Skovballevej nr. 21, bondegård fra 1825 og tidligere enkesæde til præstegården, er fredet efter Bygningsfredningsloven. Et par repræsentativt udvalgte bygninger opført op til år 1970, har i 2011 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). Alle øvrige bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Landet i pdf:

 [landet_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.2 MB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Landet skal sikres og synliggøres som eksempel på nydannede byer på landet i andelstiden. Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejere, beboere og besøgende i området. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om andelstidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Byrådet vil tage initiativ til, at alle bygninger opført frem til 1970 indenfor kulturmiljøet bliver SAVE-registret. Der er ikke udarbejdet lokalplan for den del af Landet, der udgør kulturmiljøets område. En lokalplan med bevaringsbestemmelser vil kunne give bedre muligheder for at sikre kulturmiljøet.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen i området, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Landet

Rantzausminde husmandsudstyknig

Kulturmiljøet Rantzausminde husmandsudstyknig rummer en række velbevarede husmandssteder, der blev udstykket ved udskiftningen omkring 1800 og indgår i dag i et nyere villakvarter. Området fortæller om den gennemgribende ændring af landskabet efter landboreformerne. Husmandsstedernes nuværende beliggenhed midt i et udstrakt villa- og parcelhusområde viser også ændringerne i synet på kysten og landskabets udnyttelse. Det er ganske oplevelsesrigt at se de små husmandssteder mellem villaerne og forestille sig, hvordan området førhen var et mindre attraktivt sted, hvor de fattigste i samfundet måtte tage til takke med de ringeste jorder. Men i løbet af 1900-tallet ændres natursynet, og området er blevet særdeles attraktivt med nærheden og udsigten til havet.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Rantzausminde husmandsudstyknig bevares og synliggøres som eksempel på en husmandskoloni etableret på marginaljorderne ved kysten
- understøtte området som et attraktivt boligområde for ejere, borgerne og turister
- udvikling indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet

Baggrund

Den oprindelige bebyggelse fra husmandskolonien ligger som perler på en snor og jævnt fordelt langs Rantzausmindevej. Området strækker sig fra Højensvej i vest og til Tankefuldskoven mod øst. Det omkringliggende byområde er en blanding af villaer og parcelhuse fra omkring 1930 og frem. De små stråttækte bindingsværkshuse fra husmandskolonien udgør dermed en slående og forundringsvækkende kontrast til de mange nyere villaer. Enkelte af de tidligst tilkomne villaer er medtaget i kulturmiljøområdet. Der er ikke tale om rene villaer, men om en slags overgangstyper, hvor de tilhørende udhuse viser, at der også i disse huse har været husdyrbrug.

Længst mod vest ligger et husmandssted, som udgør den yderste bebyggelse i villaområdet. På dens jorder ligger i dag en campingplads, hvis standpladser er den sidste rest af den oprindelige husmandsudstykningens åbne arealer.

De bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Rantzausminde husmandsudstyknig er:

- de enkelte husmandssteder
- mønsteret af husmandslodder, der har været strukturerende for den senere parcelhusudstyknig og skel mellem nyere villaer

Det er afgørende for fortællingen, at husmandsstederne bevarer deres oprindelige udtryk. Området er derfor sårbart overfor dels utilpasset modernisering og udbygning, men også en overdreven romantisering af hus og haver.

De åbne arealer vestligst i kulturmiljøet er fredet efter naturbeskyttelsesloven. Alle bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Rantzausminde husmandsudstyknig i pdf:

 [rantzausminde husmandsudstyknig uddybende kulturmiljøbeskrivelse.pdf](#) (849 KB)

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger og bykvarterer. Her er det af stor betydning, at omdannelse tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Rantzausminde husmandsudstyknings skal sikres og synliggøres som eksempel på bygnings- og landskabskultur i husmandsudstyknings på de kystnære marginaljorde.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejere, beboere og besøgende i området. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Retningslinjer

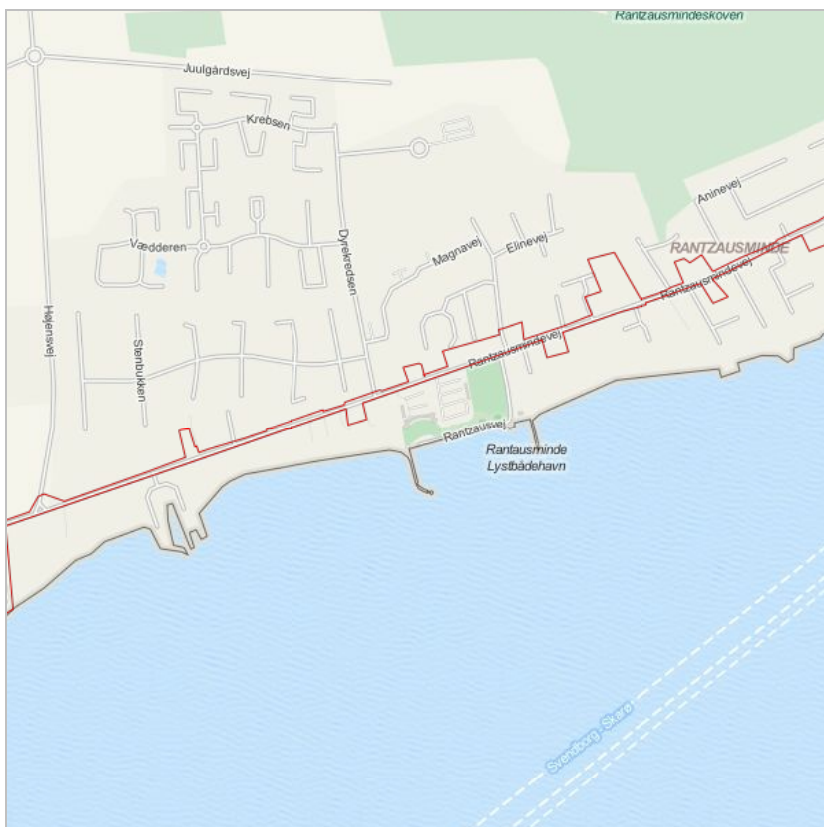
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 Rantzausminde husmandsudstykniger

Stenskov Huse husmandskoloni

I forbindelse med udskiftningen af landsbyjordene omkring år 1800 skete der mange steder en kraftig udstykning af jordlodder til husmænd. Et af de steder, hvor denne udstykning er meget omfattende og tydelig, er i Stenskov Huse. Kulturmiljøet ligger på kanten af Stenstrup Issø og blev udlagt til husmandslodder i forbindelse med udskiftningen af Stenstrup, Hundtofte og Lille Løjtved i 1787. Området fortæller om, hvordan udparcelleringen og den gradvise bebyggelse af parcellerne har dannet et lille selvstændigt samfund. I området findes desuden tørvegravnen Gammellung, hvor bønder langvejs fra har gravet tørv i århundreder.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Stenskov Huse husmandskoloni bevares og synliggøres som eksempel på ydmyge bebyggelser på de tidligere overdrev og med områdets karakteristiske tolængede husmandssteder
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet
- videreudvikle kulturmiljøets potentialer i forbindelse med bosætning og friluftsliv

Baggrund

Kulturmiljøet Stenskov Huse husmandskoloni består af en spredt bebyggelse langs Løgeskov, samt tørvemosen Gammellung. Bebyggelsen, kaldet Stenskov Huse, langs vejen Løgeskov, har karakter af en gradvist opbygget husmandsbebyggelse. Husene ligger spredt, de fleste langs vejen, men nogle ligger tilbagetrasket med adgang via markveje. Det er karakteristisk, at der aldrig er mere end 2-3 huse tæt sammen. At ejendommene er bygget hen over et langt tidsrum betyder, at området har en bygningsmæssigt varieret karakter. Centralt i område ligger den tidligere skole, der skiller sig ud ved sin størrelse og mere repræsentative arkitektur. Her ligger også et undseligt missionshus.

Landskabet er i det meste af området fladt, og meget af området præges af den lave beliggenhed med småsøer og moseområder. Jorderne, som fra starten var marginaljorder, er i dag for størsteparten lagt i brak eller bruges som hestefolde.

Tørvemosen Gammellung er et helt specielt oplevelsesrigt område, der ligger i tæt tilknytning til Stenskov Huse, og i sig selv i øvrigt er udparcelleret i utallige små, smalle lodder. Mosen, der er bevokset med elle- og birketræer, bærer tydeligt præg af århundreders tørvegravning. Aktiviteten har skabt regulære søer, adskilt af dæmninger til adgangvejene.

De bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Stenskov Huse husmandskoloni er:

- husmandsstederne, skolen og den øvrige bebyggelses generelt enkle og ydmyge karakter.
- tørvemosen i Gammellung

De væsentligste trusler er tilgroning af de braklagte marker med buskads. Ved istandsættelse af husene bør der ske opretholdelse af eller tilbageføring til bebyggelsens enkelhed, også i behandlingen af haver og hegn.

Ingen af bygningerne indenfor kulturmiljøet har fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Stenskov Huse husmandskoloni i pdf:

 [stenskov huse husmandskoloni uddybende kulturmiljøebeskrivelse.pdf](#) (1035153 B)

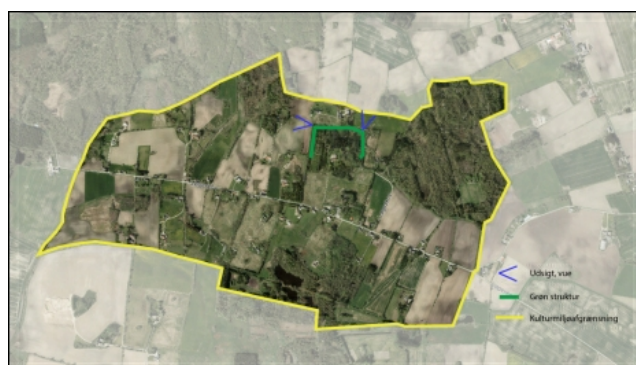
Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden vil der kunne opstå ønsker og behov for ombygning, modernisering og energirenoveringer af ældre bygninger. Her er det af stor betydning, at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets struktur, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Stenskov Huse husmandskoloni skal sikres og synliggøres som eksempel på husmandsudstykningsernes enkle bygnings- og landskabskultur på marginaljorderne ind i landet.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejere, beboere og besøgende i området. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om datidens bygningskultur og samtidig fungere som ramme for et nutidigt, moderne liv.

Byrådet vil tage initiativ til, at alle bygninger opført frem til 1970 indenfor kulturmiljøet bliver SAVE-registret.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

Planer for landskabspleje på de braklagte marker og stiforløb i den stemningsfulde tørvemose vil kunne bidrage til at styrke områdets oplevelsesværdier og kan med fordel igangsættes på initiativ af ejere området og beboere i lokalområdet.

Retningslinjer

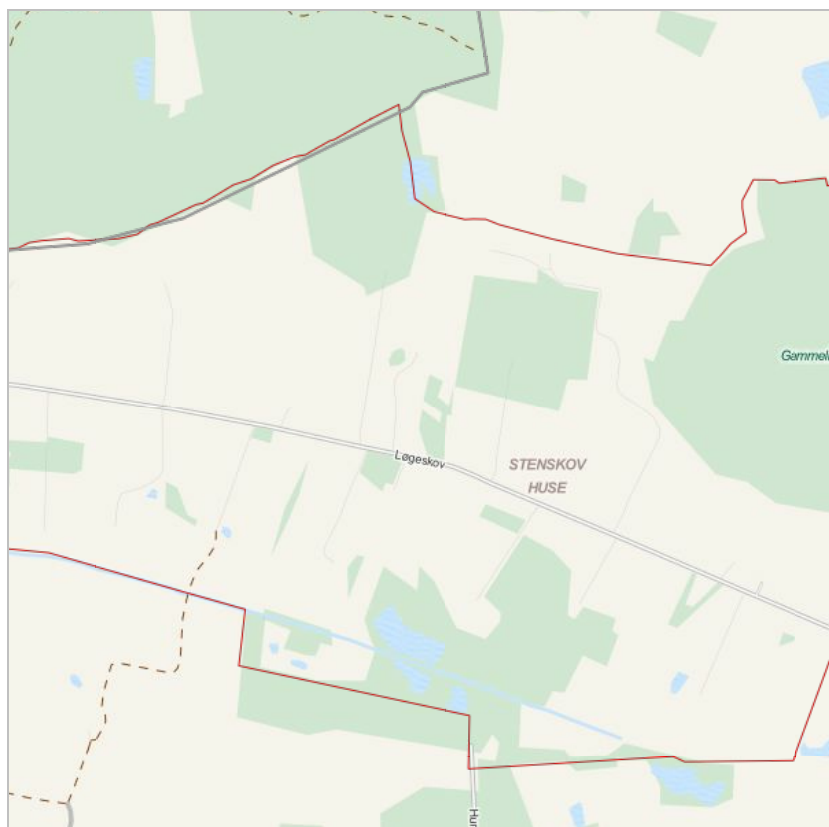
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Stenskov Huse husmandskoloni

Valdemars Slot

Valdemars Slot er et velbevaret barokanlæg med et imponerende og karakterfuldt gårdrum. Kulturmiljøet omfatter Valdemars Slots ejerlav, som oprindeligt er opstået helt tilbage i 1300-tallet eller tidligere. Området fortæller om herregårdsanlæggets udvikling gennem tiderne og om relationerne til de omkringliggende bebyggelser. Området rummer en rig og tilgængelig bygnings- og landskabskulturarv.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Valdemars Slot bevares og synliggøres som et unikt kulturmiljø, der er blandt Danmarks bedst bevarede herregårdsanlæg i barokstil.

Baggrund

Valdemars Slot ligger på Tåsinges østlige pynt overfor Grasten på Thurø. Herregårdens smukke bygningsanlæg ligger helt ude på pynten med den fine tesalon næsten i strandkanten. Syd og vest herfor strækker gårdens jorder sig med en fordeling af skov og agerjord, der har været stort set uændret i århundreder. Fra slottet strækker et stort skovområde, Nørreskoven, sig sydpå. Længst mod syd ligger skovområdet Pederskov, mens et mindre skovområde, Hestehave, centralt i ejerlavet deler markerne i to dele.

Midt på marken i den sydlige del ligger voldstedet fra det oprindelige Kærstrup (som herregården hed frem til 1639). Det ses som en skovbevokset forhøjning i det ellers svagt kuperede landskab. Af avlsgården længere mod syd ses derimod ingen rester. Den blev nedrevet ved anlæggelsen af Sundbrovejen. Længst mod vest er området afgrænset af hovedvej A9. Langs med hovedvejen er der indenfor ejerlavet opstået en statshusmandskoloni på det tidligere hovedgårdsejerlav langs hovedvejen. Kolonien adskiller sig fra den øvrige del af ejerlavet ved sine små marklodder og Bedre Byggeskiks-huse, der ligger jævnt fordelt langs landevejen.

Midt mellem Hestehave og Pederskov ligger Pederskov Huse, som er en lille koncentration af huse og en vandmølle. Dette område udgør et karakterfuldt delområde i ejerlavet. Umiddelbart vest for selve herregårdsanlægget ligger en sø, kaldet Søen. Tidligere var den et vådområde med små vandhuller, og en vej var ført på en dæmning tværs over søen til slottet. Denne vej findes ikke mere, men rester af dæmningen ses endnu. Fra slottet leder en markant allé til skipperbyen Troense nord for ejerlavet.

Selve hovedgårdens bygningsanlæg domineres helt af den store renæssance-hovedbygning (1639-45), der ligger omgivet af de noget lavere staldbygninger. Herfra er der frit udsyn over gårdspladsens spejldam til Tehuset mod øst. Den offentlige vej passerer tværs over gårdspladsen gennem de to markante portbygninger. Hele dette anlæg er opført 1749-55 efter tegning af den holstenske arkitekt G. D. Tschierske. Rundt om slottet ligger flere mindre villaer og driftsbygninger, blandt andet enkesædet "Generalindehuset".

Med sin kystnære placering havde Valdemars Slot let adgang til at udskibe egne varer ved en anløbsbro syd for slottet. Broen fungerer i dag som anløbsbro for bl.a. sundfærgen M/S Helge.

De bærende bevaringsværdier er:

- Slottet, bygningsanlæg, gårdanlæg og haveanlægget omkring selve slottet
- fordelingen af skov, mark og vådområder i hele ejerlavet
- voldstedet Kærstrup
- funktionær- og landarbejderboliger, særligt omkring Pederskov Huse
- vandmøllen
- anløbsbroen ved slottet
- resterne af dæmningsanlægget over Søen

Området fremstår velholdt og velbevaret, og alle bygninger vedligeholdes og anvendes. Landskabskarakteren i området kan blive påvirket af anlæggelsen af brede, flerrækkede læhegn, der typisk etableres for at understøtte jagt.

Adgangsmæssige forhold: Offentligheden har adgang til Valdemars Slot ad en vej hen over gårdspladsen, og der har siden 1973 været indrettet et herregårdsmuseum med blandt andet samlinger om barok boligkultur. Bygningerne fungerer nu også som rammer om yderligere to museer og en restaurant. Der er offentlig adgang til slottet, og store arrangementer på stedet med messe, marked og koncerter i slotsparken.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

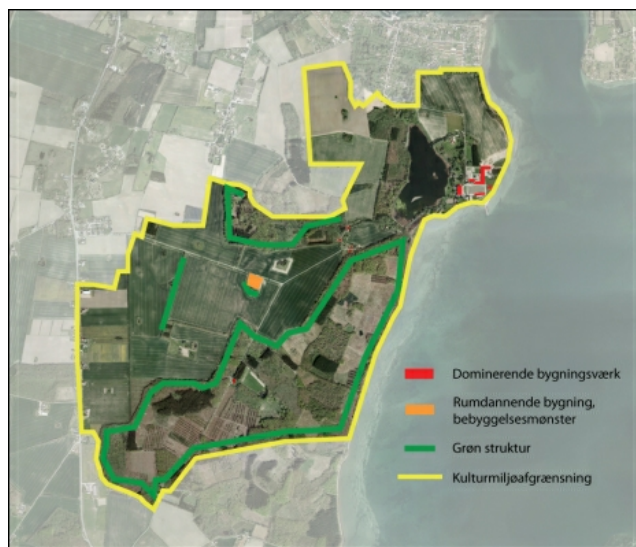
Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Følgende bygninger er fredet efter Bygningsfredningsloven: Hovedbygningen (1639-43 af Hans II van Steenwinckel) med tepavillon og portbygning (1759-54) af Georg Dietrich Tschierske) samt nordre og sønder længe, hegnsmurene, der forbinder bygningerne omkring gårdspladsen, forvalterboligen og den sammenbyggede magasinbygning samt den herved beliggende smedje. Endvidere "Generalindehuset" (ca. 1790). Alle øvrige bygninger opført op til år 1940 indenfor kulturmiljøet har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment).

Se mere om kulturmiljøet Valdemars Slot i pdf:

 [valdemars_slot_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (2 MB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Byrådet vil værne om de landskabsværdier, der knytter sig til herregårdslandskabet og den særlige bygningskultur. Valdemars Slot byder på en betagende oplevelse af barokpragt og æstetik, og både slotsanlægget og ejerlavets kulturlandskaber bidrager i høj grad til herligheder og oplevelsesrigdom på Sydfyn.

Inden for kulturmiljøets område vil Svendborg Kommune i forbindelse med ansøgninger om byggeri, til- og ombygninger, nedrivninger, anlægsarbejder og andre ændringer, der kan påvirke oplevelsen eller kvaliteten af kulturmiljøet, stille krav om dokumentation for, at der tages hensyn til de bærende bevaringsværdier, og hvordan kulturmiljøets potentialer udnyttes.

Stedet er meget velformidlet og tilgængeligt, og byrådet vil fortsat arbejde for at understøtte denne indsats.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Ø. Skerninge og Ballen udskiftningslandskab

Kulturmiljøet Ø. Skerninge og Ballen udskiftningslandskab er et kulturlandskab skabt ved jordreformerne i slutningen af 1700-tallet. Området fortæller om, hvordan der med udskiftningen blev skabt et helt nyt landskabsbillede, som her findes i sin mest rendyrkede form. Samtidig fortæller området om, hvordan bønderne fandt sammen i nye fællesskaber omkring skole og forsamlingshus.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet Ø. Skerninge og Ballen udskiftningslandskab bevares og synliggøres som et karakteristisk udtryk for det rationelle kulturlandskab, som blev skabt efter landboreformerne i slutningen af 1700-tallet
- udviklingen indenfor kulturmiljøet sker på baggrund af stedets kvaliteter, særpræg og lokal identitet
- kulturmiljøets potentialer videreudvikles i forbindelse bosætning, erhverv og turisme

Baggrund

Kulturmiljøet Ø. Skerninge og Ballen udskiftningslandskab omfatter den del af Ø. Skerninge og Ballen ejerlav, der ligger udenfor bymæssig bebyggelse. Området er karakteriseret ved de snorlige veje med bratte knæk - nogle steder med skarpe vinkler på 90 grader - rundt om de udskiftede jordlodder. Særligt i den vestlige del af området er mange af udskiftningshegnene bevaret, herunder hegn på begge sider af vejene, så man kører som i en tunnel.

Bebyggelsen består af udflyttede gårde og huse, der i hele området ligger jævnt fordelt langs med vejene. Kun i den sydlige del langs Balvej ligger tre oprindelige enkeltgårde tilbagetrukket for enden af hver sin markvej. To af disse markveje er markeret af allétræer.

Centralt i området ved krydset Balvej/Midtervej ligger forsamlingshus og to tidligere skolebygninger samt smedje. Det kan virke ulogisk, men når næsten alle gårde og huse i landsbyerne var flyttet ud, er placeringen midt ude på marken mellem de to gamle landsbyer måske en logisk konsekvens.

Ullemosegård i den sydlige del af området udgør til dels sit eget kulturmiljø. Gården har karakter af proprietærgård, og med den markante hovedbygning, fine udlænger og imponerende allé er den et væsentligt kulturhistorisk spor i området.

Et andet udsøgt delmiljø findes langs Brunsvej i den nordlige del af området, hvor en fin række små husmandssteder i bindingsværk ligger på kanten af ådalen med kig til Øster Skerninge kirke mod nord.

De bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet Ø. Skerninge og Ballen udskiftningslandskab er:

- vejstrukturen med afgrænsende hegn og udskiftningshegn på markerne
- enkeltgården Ullemose med tilhørende allé
- fællesfunktioner i form af skole, forsamlingshus samt den tidligere fællesgrusgrav centralt i området

Herudover kan en lang række enkeltelementer så som bygninger, alléer og lignende ses som vigtige spor i mindre delområder.

Landbrugets udvikling kan betyde sløjfning af hegn, særligt hvis der ikke er beskyttede diger, ligesom der kan være risiko for, at hegn ikke vedligeholdes. Bebyggelser som Ullemosegård kan være truede, hvis landbrugsdriften ophører, så udlængerne ikke vedligeholdes.

Nogle repræsentativt udvalgte bygninger indenfor kulturmiljøet har i 2011 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). Størstedelen af bygningerne indenfor kulturmiljøet har endnu ikke fået vurderet deres bevaringsværdi.

Se mere om kulturmiljøet Ø. Skerninge og Ballen udskiftningslandskab i pdf:

 [oe skerninge udskiftningslandskab uddybende kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (1.9 MB)

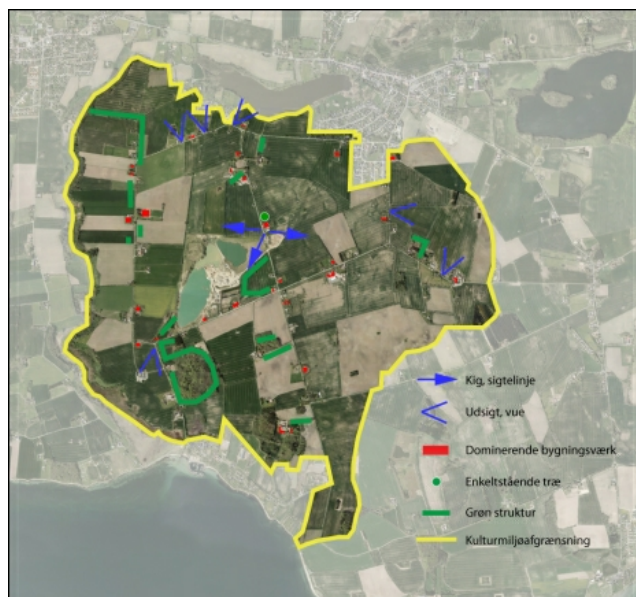
Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

Med tiden og ændrede dyrkningsmetoder vil der kunne opstå ønsker og behov for ændringer af ældre bygninger og dyrkningslandskaberne. Her er det af stor betydning; at omdannelsen tager udgangspunkt i områdets strukturer, skala, dimensioner, kulturmiljøet og bevaringsværdige bygninger.

Kulturmiljøet Ø. Skerninge og Ballen udskiftningslandskab skal sikres og synliggøres som et rationelt kulturlandskabsbillede, der fortæller om optakten til det moderne landbrug efter landboreformerne i slutningen af 1700-tallet. Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejere, beboere og besøgende i området. Kulturmiljøet skal kunne fortælle om den karakteristiske bygnings- og landskabskultur på stedet og samtidig fungere som ramme for nutidigt, moderne liv og aktivitet.

Byrådet vil tage initiativ til, at alle bygninger opført frem til 1970 indenfor kulturmiljøet bliver SAVE-registret.

Byrådet ønsker at samarbejde med ejere, beboere og interessenter om at udbrede viden om bygningskulturen, og hvordan man bedst respekterer husets stil i forbindelse med renoveringer og ændringer.

I det omfang der er interesse for det fra ejernes side, kunne der målrettet arbejdes på udviklingsinitiativer med landskabspleje og nyanvendelse af tiloversblevne landbrugsbygninger eksempelvis i forbindelse med nye lokale produktioner eller turisme.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

Ø. Skerlinge og Ballen udskiftningslandskab:

A9 hovedvejen

Indtil åbningen af Svendborgsund-broen og Svendborg-motorvejen var A9 med færgeforbindelser gennem mere end 200 år hovedvejen mellem Odense, Svendborg og Langeland. Gennem tiden er vejforløbet ændret, især efter opførelsen af Svendborgsund-broen, Langelandsbroen og færgefartens ophør.

A9 er udpeget som kulturmiljø for trafik i Svendborg Kommune. Vejstrækningen som kulturmiljø fortæller både om kommunikationen mellem land og by og om infrastrukturens strategiske betydning og udvikling gennem de seneste 200 år på Sydfyn. Særligt i de tyndt befolkede egne nord for Svendborg synes vejen at have suget liv til sig og skabt aktivitet.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- kulturmiljøet A9 hovedvejen bevares og synliggøres som den vigtigste trafikåre på Sydfyn før Sundbrovejen og motorvejen
- kulturmiljøets potentialer videreudvikles i nytænkende formidling og aktiviteter

Baggrund

A9 løber over 26 km gennem Svendborg Kommune, fra den kommer ind i kommunen lige syd for Kværndrup, og indtil den når Vemmenæs færgehavn i syd. Strækningerne nord og syd for Svendborg by præges af det udrettede forløb med lange lige strækninger, som blev skabt omkring år 1800.

Nord for Svendborg løber vejen gennem et tyndt befolket område præget af skov. Her ses langs vejen spredt bebyggelse og sjældent mere end 4-5 huse samlet som i "byerne" Højslunde og Dongs Højrup. Til gengæld har der i disse småbyer førhen samlet sig en imponerende række aktiviteter. I Højslunde var der blandt andet skole, bageri og forsamlingshus, og lidt længere mod syd omkring Sundshøj Møllegård var der et savværk og autoforretning. I Dongs Højrup var der både købmand, smedje, maskinstation og lidt længere mod syd endnu en skole samt en forskole. Trods den sparsomme bebyggelse må man forestille sig, at der har udspillet sig et livligt handels- og erhvervsliv, der var koncentreret omkring den smalle livline, som hovedvejen udgjorde.

Ind gennem Svendborg har vejen undergået en del forandringer gennem tiden. Det oprindelige forløb har været ind til middelalderbyen, hvorfra man har snørklet sig ud til færgestedet mod Tåsinge ved Færgevej. Kulturmiljøområdet overlapper her et selvstændigt kulturmiljø, [Tåsingeoverfarten](#). På naboområdet blev [Den runde Lystbådehavn](#) anlagt i 1935. I slutningen af 1800-tallet er Valdemarsgade anlagt og har sikkert fungeret som datidens omfartsvej for dem, der skulle direkte til færgestedet. Endnu senere er Svendborgsund-broen opført (indviet 1966), og dermed blev hovedvejens forløb ført udenom midtbyen.

Ved havnen i Vindeby findes det ældre vejforløb fra færgelejet endnu, ligesom både færgeleje og færgegård også her er bevaret. Denne del af miljøet er imidlertid i ret stor grad overlejret af nyere havneanlæg og bymæssig bebyggelse. Syd for Vindeby er vejen også blevet udrettet. I modsætning til hovedvejens forløb nord for Svendborg by er området her frugtbart landbrugsland.

Mellem Bregninge og Lundby ligger en række karakteristiske statshusmandsbrug i Bedre Byggeskik tæt op ad vejen på begge sider, og i det hele taget er der her en tættere bebyggelse med flere små samlinger af huse, som til gengæld stort set alle var til jordbrug og beboelse. I landsbyerne ses dog enkelte erhverv som tydeligvis knytter an til hovedvejen: Bregninge Kro og en møbelforretning samt tankstation og automekaniker i Lundby. Kulturmiljøområdet overlapper på denne strækning kulturmiljøet for [Valdemars Slot](#), hvis områdefrænsning er defineret ved herregårdens ejerlavsgrense.

Ved Lunkebugten løber det oprindelige forløb langs kysten mod Vemmenæs. Denne del af vejen kantes ud mod vandet af allétræer, som giver en flot indramning af udsigten. Hvor vejen drejer ind over halvøen er bydannelsen Vemmenæs opstået, som en langstrakt række af småhuse på begge sider af vejen, før forløbet slutter ved Vemmenæs Færgehavn for enden af en lang mole. Også her findes færgegården som en markant bebyggelse i det åbne kystlandskab.

De bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet A9 hovedvejen er:

- bevarede dele af det gamle vejforløb syd og nord for Svendborg, herunder

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

rastepladser og matrikulære restarealer, der er blevet til ved senere udjævninger af vejens sving og færgegårde med tilhørende havne- og moleanlæg

- de bygninger, som har rummet butikker eller andre erhvervs-, service- og fællesfunktioner langs vejen
- den karakteristiske bebyggelse med facadevendte længehuse i vejbyen Vemmenæs

Kulturmiljøet omkring A9 er sårbart overfor trafikale ændringer (anlæg af rundkørsler m.v.), der slører vejens karakter med de lange, næsten øde strækninger. Den tilknyttede bebyggelse i punktvis delmiljøer er i nogen grad udsat for funktionstømning, særligt nord for Svendborg. Dertil kommer, at boliger tæt på vejen ofte er mindre attraktive, og det kan medføre gradvis forfald af bygningerne.

Bygninger opført op til år 1940 indenfor den del kulturmiljøet, der ligger i det tidligere GI. Svendborg Kommune har i 1998 fået vurderet deres bevaringsværdi efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment). Bygninger indenfor den del af kulturmiljøet, der ligger nord for Jernskovs Hjørne har ikke fået vurderet deres bevaringsværdi.

Se mere om kulturmiljøet A9 hovedvejen i pdf:

[a9_hovedvejen_uddybende_kulturmiljoebeskrivelse.pdf](#) (796.9 KB)

Kulturmiljøets bebyggede struktur er vist på kortet.

Strategi og indsats

A9 hovedvejen har en særstilling blandt de udpegede kulturmiljøer i kraft af sin store geografiske udstrækning. Vejen har været med til at binde mange af kommunens lokalsamfund sammen gennem tiden. Udadtil viser vejforløbet, hvordan Sydfyn historisk har været forbundet med den store omverdens landevejstrafiknet og om service for gennemrejsende.

Byrådet vil tage initiativ til, at alle bygninger opført frem til 1970 indenfor kulturmiljøet

bliver SAVE-registret. Endvidere vil det kunne komme på tale at udarbejde en samlende vedligeholdelsesplan for vejstrækningerne samt småbygninger, anlæg og landskabslementer.

Byrådet vil arbejde for at understøtte kulturmiljøet, som et aktiv for ejerne, borgerne og turister. Kulturmiljøet rummer interessante oplevelsespotentialer i form af formidling af det særegne kulturmiljø samt udviklingstiltag eksempelvis målrettet cykelturismen med cykelfærger, madhuse, fredeliggjorte cykelveje o. lign.

Retningslinjer

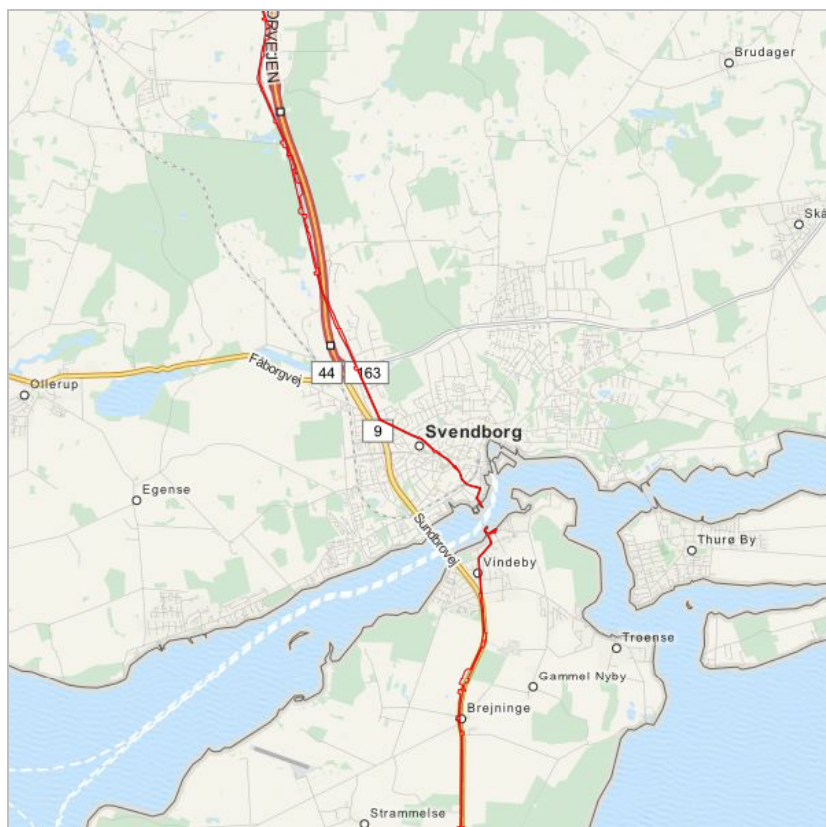
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

 A9 hovedvejen

Stævningsskove - kulturlandskabelement

Der er kun få stævningsskove tilbage i Danmark, og den klassiske brug af stævningsskoven er stort set ophørt. Udover den kulturhistoriske fortælleverdi indeholder stævningsskove også mange naturværdier, idet den biologiske mangfoldighed er stor.

Mål

Det er byrådets mål, at:

- bevare, synliggøre og udbrede engagement for de udpegede stævningsskove.

Baggrund

Statslige interesser og krav

De statslige interesser i kommuneplanlægningen er samlet i [Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2013](#).

Det er statens interesse, at også de mere ydmyge kulturhistoriske spor kortlægges, beskrives og sikres. Staten ønsker, at indsatsen retter sig mod sporene efter menneskers virksomhed i alle perioder, fra forhistorisk tid og middelalder til nyere tid og nutiden, og at der sker en formidling af kulturarven. Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af de væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier.

Stævningsskove

I stævningsskovene er en årtusind gammel naturtilstand bevaret, samtidig med at den kulturhistoriske arv er holdt i hævd. Stævningsdrift af skovene kan føres helt tilbage til jægerstenalderen for 6-8.000 år siden. Træet fra stævningsskovene har været anvendt til husbygning, hegning ("gærdsel") og brændsel. Den biologiske mangfoldighed er stor.

Stævningsdrift

Ved stævningsdrift fældes træerne hvert 15.-20. år, og næste generation af træer dannes ved, at træet skyder igen fra stubben. Der plantes ikke nye træer, kun vind- og fuglespredte frø kan måske nå at spire, hvis der skulle opstå en lysning. Der sprøjtes og gødskes aldrig, og der afvandes ikke. De typiske træarter i stævningsskovene er: hassel, tjørn, navr, aks, pil og rød-el.

Mange stævningsskove har været meget åbne, og der er kommet meget lys til skovbundens planter, som så gav foder til husdyrene.

Anvendelsen af "gærdsel"

Træet fra stævningsskovene har været anvendt til husbygning, hegning ("gærdsel") og brændsel. Fra midten af 1800-tallet faldt interessen for stævningsskoven som leverandør af mange forskellige materialer, og ris-brænde til komfurer blev det primære produkt fra skovene. Da de fleste husholdninger gik over til el og gas i 1950'erne, fik mange stævningsskove lov til at passe sig selv eller blev konverteret til højskov.

Der er kun få stævningsskove tilbage i Danmark, og den klassiske brug af stævningsskoven er stort set ophørt. I Svendborg Kommune er registreret 10 stævningsskove.

Vester Skerninge Præsteskov er fredet. Omkring halvdelen af stævningsskovene er pålagt fredskovspligt. Her kan skoven ikke ryddes, men den kan konverteres til anden skov. Skovejernens holdning er derfor afgørende for beskyttelsen.

Strategi og indsats

Byrådet finder, at stævningsskovene er særdeles værdifulde både som kulturlandskabelementer og som naturområder med en meget stor biologisk mangfoldighed. Byrådet ønsker derfor at sikre de tilbageværende stævningsskove bedst muligt gennem administration af lovgivningen og gennem tilskyndelse til at skoven fortsat drives som stævningsskov. Svendborg Kommune har udarbejdet en plan for kommunens pleje af Vester Skerninge Præsteskov, der er fredet, og en plejeplan for en stævningsskov i privat eje med henblik på at genoptage driften. Det er kommunens

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnit med kulturmiljøer er reviderede på baggrund af nye kulturmiljøanalyser. De udpegede kulturmiljøer er fordelt på de fire afsnit: bymidte/havn, i byområder, ved kyst og på landet. Kulturmiljøer fra Kommuneplan 2009 er heri videreført, og der er udpeget flere bevaringsværdige kulturmiljøer. For alle kulturmiljøer er der beskrevet bærende bevaringsværdier, sårbarhed, virkemidler og tilhørende, enslydende retningslinjer.

hensigt at udarbejde plejeplaner for de øvrige stævningssskove i takt med at lodsejerne vil genoptage/fortsætte driften af disse skove. Private skovejere kan få tilskud fra Naturstyrelsen til at pleje stævningssskove.

Byrådet ønsker, at udpegningen af stævningssskove også skal være et dialogredskab til at udbrede oplysning og engagement om kulturlandskabsværdierne. Den bedste beskyttelse ligger i den opmærksomhed og interesse, som ejerne, beboerne i området, interesseorganisationer og det offentlige viser kulturarven.

Retningslinjer

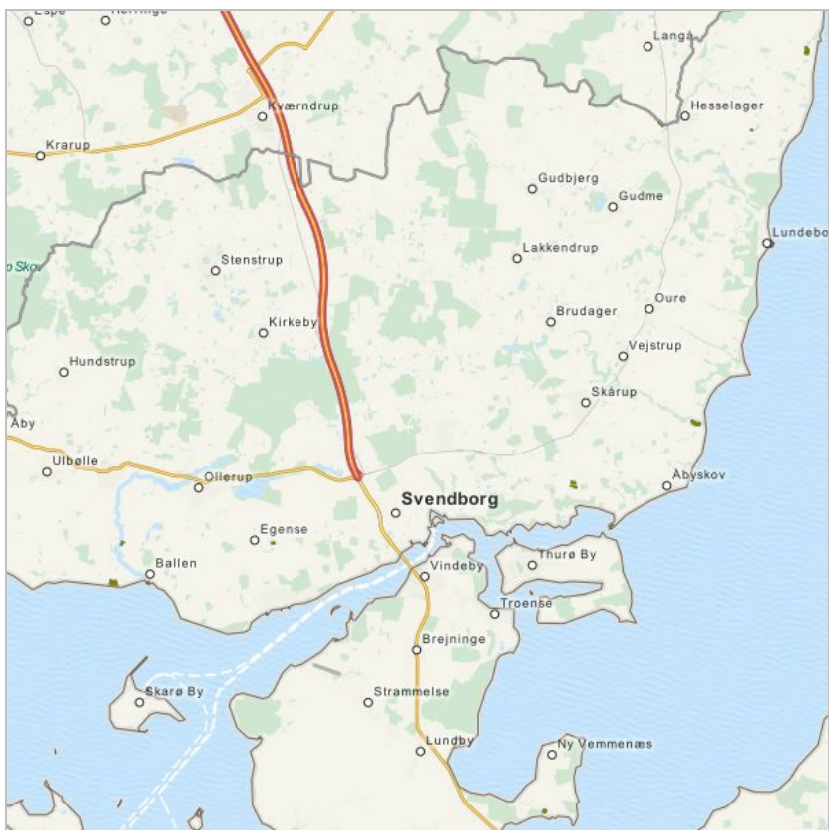
Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i henhold til [Planlovens § 11a](#).

Det bevaringsværdige kulturmiljø er vist på kortet. Retningslinjerne er enslydende for alle kulturmiljøer.

Bevaringsværdige kulturmiljøer:

- Inden for kulturmiljøet vist på kortet må der kun gives tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter, som ikke forringer kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet
 - de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes

■ Stævningskov

Fortidsminder og kirker

Svendborg Kommune har en forhistorisk kulturarv, som for et par områders vedkommende (Gudme og Lundeberg) kan betegnes som nationalt enestående. Herudover er der en rig forekomst af andre forhistoriske fundområder og spor: gravpladser, bopladser, offerpladser, våbenfund og ressourceområder.

Kirkerne er især i de mindre bysamfund vigtige kulturhistoriske monument. Som visuelt markante kendingsmærke i landskabet bidrager kirkerne mange steder med store oplevelsesværdier.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret og videreføres. For fortidsmindernes vedkommende er begrebet "Særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder" afløst af begrebet "Kulturarvsarealer".

Mål

Det er Byrådets mål, at:

- sikre, at der tages hensyn til fortidsminder og kulturarvsarealer i planlægningen, herunder arkæologiske fund i de udpegede kulturarvsarealer,
- fredede fortidsminder på kommunal og privat ejendom plejes og vedligeholdes, så de kan ses, opleves og bevares for fremtiden,
- sikre, at områderne omkring kirkerne friholdes for bebyggelse, anlæg og beplantning, der kan forstyrre oplevelsen af kirken i forhold til det åbne land og landsbyer,
- sikre kirkernes placering som markante kendingsmærker.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret og videreføres. For fortidsmindernes vedkommende er begrebet "Særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder" afløst af begrebet "Kulturarvsarealer".

Baggrund

Statslige interesser og krav

De statslige interesser i kommuneplanlægningen er samlet [Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2013](#).

Det er også statens interesse at bevare kirker og kirkeomgivelser, markante fortidsminder og fredede bygningsanlæg som tydelige kendingsmærker i landskabet. Og at der sker en formidling af kulturarven.

Fortidsminder

Der er synlige fortidsminder overalt i landskabet som f.eks. gravhøje, borgruiner, voldsteder, militæranlæg, vejspor og helleristninger.

Andre fortidsminder ligger i jorden. Det er f.eks. bopladser og gravfund fra oldtiden, og i vore byer er der lagt lag på lag af menneskers liv og virke fra middelalderen til i dag. Kulturarvsarealer er netop områder med skjulte fortidsminder. Udpegningen af kulturarvsarealerne fungerer som en advarsel til bygherrer om væsentlige kulturhistoriske værdier.

Fortidsminder er beskyttede via museumsloven

Alle fortidsminder er beskyttet mod ødelæggelse via Museumsloven (lovbekendtgørelse nr. 1505 af 14. december 2006). En del af fortidsminderne er varigt fredet, og deres tilstand må ikke ændres. Den resterende del må ikke ødelægges eller fjernes, før der har været gennemført arkæologisk undersøgelse.

[Klik her for at se en nærmere beskrivelse af Museumslovens bestemmelser om arkæologiske forundersøgelser i forbindelse med gravearbejde.](#)

Synlige fortidsminder

Der er 264 redede fortidsminder i Svendborg Kommune. De fredede fortidsminder omfatter gravhøje, dysser og jættestuer, skålsten, borgbanker og voldsteder, middelalderlige helligkilder, mølledamme og -dæmninger.

Blandt de fredede fortidsminder kan fremhæves:

- Gl. Hestehave rummer ikke mindre end 23 gravhøje fra den ældre bronzealder (ca. 1800-1000 f. Kr.). Halvdelen af højene er gennem de sidste par hundrede år blevet sløjfet, og kan i dag ses som 1 m til 0,5 m høje og 20-30 m i diameter store forhøjninger i terrænet. Uanset at halvdelen af højene er delvist forsvundet, er højgruppen enestående godt bevaret, og med sine seks 4 m høje og 25-30 m i diameter store gravhøje og fire ca. 2 m høje og 20-25 m i diameter store gravhøje, udgør området en meget sjælden fortidsmindeoplevelse på Fyn.
- Voldstedet Ørkild mellem Trappebæk og Kobberbæk udgør resterne af en imponerende middelalderlig kongsborg. Hovedborgen og de tilhørende voldsystemer gør voldstedet til et af de største i Danmark.
- Langdysserne i Gudbjerglund hører til de længste i Danmark, og sammen med de øvrige dysser i lunden udgør de et attraktivt fortidsmindeområde.
- Nord fra Bregninge Bakker ligger et af Tåsinges vel nok største fortidsminder Ingershøj, der med sine 7 m i højden og 41 m i diameter ikke overgås af mange andre gravhøje i Danmark.
- Ikke langt fra Skovballe ligger en 36 meter lang og 7 meter bred langdysse, Capeshøj, som blev fundet intakt under en gravhøj fra bronzealderen i 1976.

Skjulte fortidsminder

Udover de synlige og fredede fortidsminder rummer Svendborg Kommune en værdifuld usynlig kulturarv af lokal, regional eller national betydning.

De skjulte fortidsminder ligger i jorden eller i havet, og dem kan vi af gode grunde ikke se. De skal derfor være nøje kortlagt, så de kan beskyttes, og så vi kan finde dem, når vi får behov for at lave en undersøgelse af dem.

Arkæologi Sydfyn, Øhavsmuseet har for Kulturstyrelsen foretaget en udpegnings af de vigtigste, erkendte arkæologiske kulturarvsarealer.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret og videreføres. For fortidsmindernes vedkommende er begrebet "Særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder" afløst af begrebet "Kulturarvsarealer".

Kort over kulturarvsarealer

Kulturarvsarealerne er vist og beskrevet i Kulturstyrelsens database "Fund og Fortidsminder", der kan ses her <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/>

Blandt kulturarvsarealerne kan fremhæves:

- Svendborgs middelalderlige bykerne med de særdeles gode bevaringsforhold udgør en helt særlig kulturarv, som knytter sig tæt til Danmarks tidligste urbanisering.
- Langs kysten findes arealer med tykke skaldynger fra yngre stenalder, som vidner om områdets tidlige udnyttelse af marine ressourcer. Ved Skårupøre er fundet en anløbsplads fra vikingetiden.
- Derudover findes arealer med stor intensitet af gravhøje, som vil rumme væsentlige udsagn om gravskik og tidligt agerbrug i yngre stenalder samt ressourceudnyttelse og gravskik i ældre bronzealder.
- En nationalt helt enestående og rig kulturarv ligger gemt under mulden på store arealer omkring Gudme, ved godset Broholm og nord for Lundeborg. Fundforholdene inden for de udpegede arealer knytter Sydøstfyn tæt til den samtidige europæiske historie i perioden 200-700 e. Kr.

Beskyttelse af de skjulte fortidsminder

Truslerne mod områderne med fortidsminder er, udover at inddrage disse til byvækst eller tekniske anlæg, at mulige fundlag bliver forstyrret samt i et vist omfang udtørret.

Områderne er således følsomme over for dybdepløjning og tilsvarende, som kommuneplanen ikke kan regulere, men som bør undgås i områderne. Oplysning og formidling om kulturværdierne til ejerne af disse områder er derfor meget vigtig.

Kirkerne

Kirkerne er ofte markante kulturhistoriske kendingsmærker i landskabet. For mange landsbykirkers vedkommende er der også bevaret værdifulde udsigtskiler til og fra kirkerne.

For at sikre landsbykirkerne mod skæmmende bebyggelse foreskriver Naturbeskyttelsesloven, at der ikke må opføres bebyggelse med en højde på over 8,5 meter inden for en afstand af 300 m fra en kirke, med mindre kirken er omgivet af bymæssig bebyggelse i hele beskyttelseszonen.

Denne beskyttelse omfatter alene højden af byggeri i kirkeomgivelserne, men forhindrer ikke bebyggelse i udsigtskilerne som sådan. Dette indebærer en risiko for, at udsigtskilerne efterhånden bebygges og dermed mister en stor del af deres værdi.

De fleste kirkers næromgivelser er desuden fredet med det formål at sikre kirkernes synlighed i landskabet og i landsbyen (de såkaldte "Provst Exner" fredninger). Fredningerne er tinglyste på arealerne, og alle ændringer og nybyggeri inden for det fredede areal skal forelægges Fredningsnævnet.

Strategi og indsats

Kulturarven fra forhistorisk tid og kirkerne rummer stærke oplevelsesværdier til at sætte nutiden i perspektiv.

Beskyttelse af fortidsminder

Inden for 100 meter af fredede fortidsminder gælder der en streng beskyttelse hvor byggeri, plantning og gravearbejde bør undgås og kræver dispensation fra Kommunen.

Selv om fortidsminderne og deres nærmeste omgivelser er fredede, er de ikke sikrede mod forfald som følge af f.eks. tilgroning med træer. Fortidsminderne kræver ofte restaurering og vedligeholdelse/pleje.

Svendborg Kommune plejer ud over egne fortidsminder også udvalgte fredede fortidsminder på private arealer. Plejen sker dels for at sikre de arkæologiske forekomster, dels for at sikre offentligheden adgang og oplevelse af fortidsminderne i landskabet. Byrådet ønsker, at der udføres en hensigtsmæssig naturpleje af de fredede fortidsminder, så de bevares bedst muligt, og så de fremtræder synligt i landskabet.

Kirkebeskyttelse

Ved mange af landsbykirkerne er der åbne kiler, hvor man kan se kirkerne fra omgivelserne (kirkeindsigtsområder), og hvor der ofte er gode muligheder for at opleve landskabet fra kirken. Byrådet finder, at der skal lægges særlig stor vægt på at bevare de åbne kiler af hensyn til oplevelsen af kirken fra det åbne land.

For en del kirker er der særlige kirkeindsigtsområder der skal sikre indsynet til kirken. Nybyggeri, anlæg og beplantning, skal placeres og udformes, så kirken og dens nære omgivelser ikke skæmmes.

Ud over kirkeindsigtsområderne er der visse steder andre beskyttelsesbestemmelser. Det kan være kirkebyggelinjer og konkrete omgivelsesfredninger.

Fredningssager

Fredningsnævnet er myndighed inden for Exner-fredningerne (kirkeomgivelsesfredninger). Ved behandling af ansøgninger om bebyggelse, anlæg mv. inden for Exnerfredningerne vil kommunen afklare eventuelle konflikter i sagen, inden denne videresendes til behandling i Fredningsnævnet.

Formidling

Varetagelsen af kulturhistoriske hensyn er i vidt omfang afhængig af viden om de forskellige kulturspor i landskabet. Derfor kan formidling af kulturhistorien være et værdifuldt instrument i beskyttelsen af værdierne. Svendborg Kommune vil sammen med [Svendborg Museum](#) og [Arkæologi Sydfyn, Øhavsmuseet](#) skabe en stærkere bevidsthed om kulturværdier og deres elementer gennem en øget formidling.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret og videreføres. For fortidsmindernes vedkommende er begrebet "Særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder" afløst af begrebet "Kulturarvsarealer".

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i medfør af [Planlovens § 11a](#).

Kulturarvsarealer

- Inden for kulturarvsarealerne kan der alene meddeles tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg, såfremt:
 - der er tale om aktiviteter af ganske ubetydeligt omfang
 - de pågældende beskyttelsesinteresser ikke herved tilsidesættes
- Inden for kulturarvsarealerne kan tilladelse til vandindvinding, der medfører sænkning af vandstanden i søer, moser og kilder med særlige kulturhistoriske/arkæologiske beskyttelsesinteresser normalt ikke meddeles.

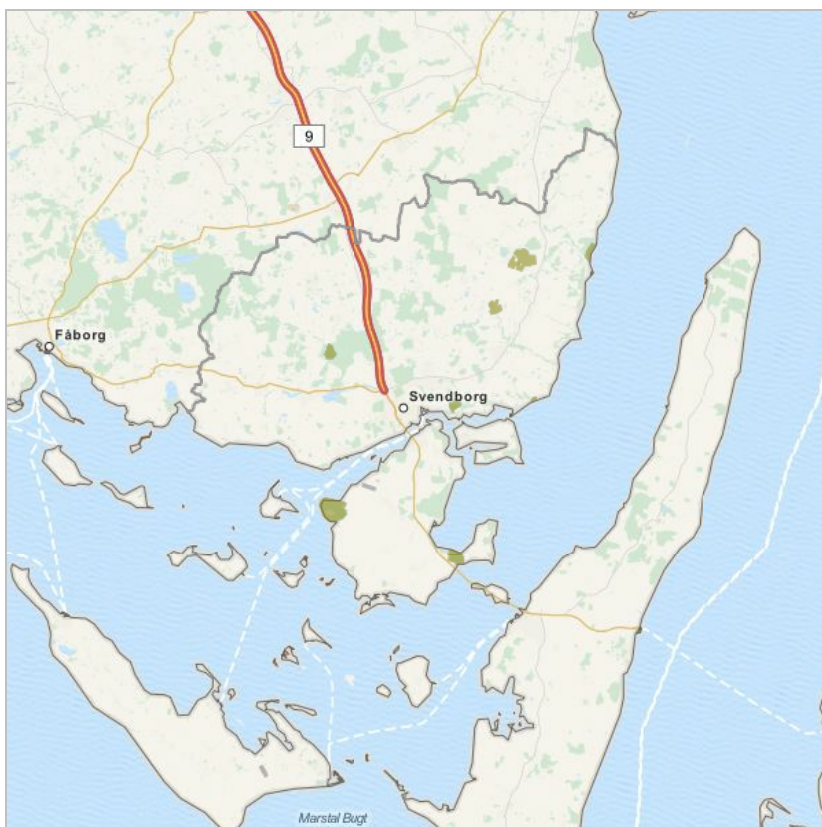
Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret og videreføres. For fortidsmindernes vedkommende er bearbejdet "Særlige

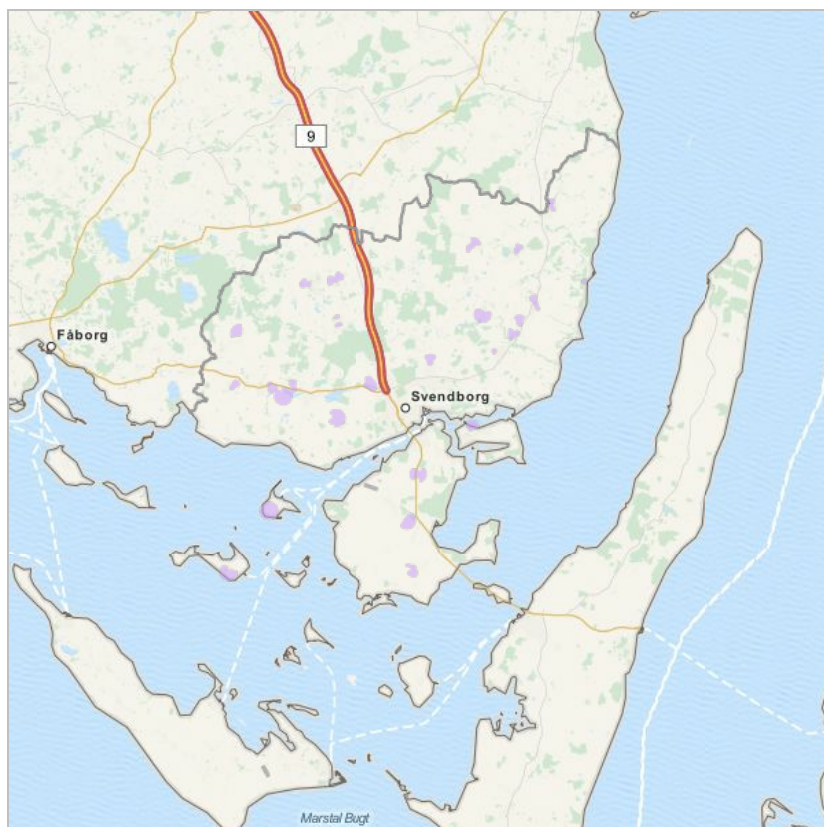

■ Kulturarvsareal

... kulturhistoriske beskyttelsesområder" afløst af begrebet "Kulturarvsarealer".

Kirkebeskyttelsesområder

- Inden for de viste kirkebeskyttelsesområder kan der kun etableres bebyggelse og anlæg m.v., såfremt dette ikke påvirker udsigten til og fra kirkerne væsentligt.

 Kirkebeskyttelsesområder

Museumslovens bestemmelser

Museumslovens bestemmelser om arkæologiske forundersøgelser i forbindelse med gravearbejde

For at undgå at et byggeprojekt bliver forsinket og fordyret af arkæologiske fund, der pludselig dukker op under et jordarbejde, anbefaler kommunen, at man i god tid inddrager Svendborg Museum - uanset hvor man har tænkt sig at grave.

På baggrund af en henvendelse fra bygherren, foretager museet en arkivalsk kontrol (en gennemgang af registreringer af kulturhistoriske levn) for at vurdere, om anlægsarbejdet berører væsentlige fortidsminder.

Hvis museet på baggrund af den arkivalske kontrol vurderer, at der er risiko for at støde på væsentlige fortidsminder på området, anbefales det, at bygherre får foretaget en arkæologisk forundersøgelse.

Bygherren skal selv betale for en arkæologisk forundersøgelse, hvis det berørte areal er større end 5.000 m² eller ligger i en middelalderlig bykerne.

Forundersøgelsen kan sammenlignes med en forsikring. Ved forundersøgelsen graver museet søgegrøfter, hvori arkæologerne kan se eventuelle spor efter aktivitet i oldtiden i form af stolpehuller, ildsteder eller brandgrave. På baggrund af resultaterne fra forundersøgelsen kan museet give følgende tilbagemelding:

- Der er fundet væsentlige fortidsminder på området: Bygherren har herefter mulighed for at ændre placeringen af sit byggeri og derved bevare fortidsmindet og spare udgifterne til en arkæologisk udgravning. Hvis bygherren fastholder den oprindelige plan for byggeriet, skal han betale udgifterne til en arkæologisk undersøgelse af fortidsmindet.
- Der er ikke fundet væsentlige fortidsminder på området: Museet frigiver arealet, og bygherren kan fortsætte sit anlægsarbejde. Støder bygherren alligevel på fortidsminder under anlægsarbejdet, har han pligt til at standse arbejdet og underrette museet. I dette tilfælde betaler staten gennem Kulturarvsstyrelsen for en undersøgelse af fortidsmindet.

Vurderer museet i forbindelse med den arkivalske kontrol, at der ikke er risiko for at støde på væsentlige fortidsminder, kan anlægsarbejdet fortsætte. Hvis bygherren under anlægsarbejdet alligevel støder på fortidsminder, har han pligt til at standse arbejdet og underrette museet. I dette tilfælde betaler staten gennem Kulturarvsstyrelsen for en udgravning af fortidsmindet.

Hvis museet ikke er blevet kontaktet eller bedt om en vurdering af området, og der findes fortidsminder i forbindelse med anlægsarbejdet, kan museet standse arbejdet, indtil fortidsminderne er undersøgt. Bygherren betaler i dette tilfælde for de arkæologiske undersøgelser.

For yderligere information se www.svendborgmuseum.dk eller [Museumsloven](#).

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Bevaringsværdige bygninger

Bevaringsværdige og fredede bygninger bidrager til kvalitet og oplevelsesrigdom i vores byer og landskaber. I Svendborg Kommune er der mange velbevarede enkeltbygninger af arkitektonisk og kulturhistorisk værdi. Det er kommunerne, der har ansvaret for de bevaringsværdige bygninger, mens staten via Kulturstyrelsen har ansvaret for de fredede bygninger.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret. Der er medtaget nye mål, strategier og indsatser, og der er suppleret med flere registrerede, udpegede bevaringsværdige bygninger.

Mål

Det er byrådets mål at,

- Registrere og sikre de arkitektoniske, kulturhistoriske og miljømæssige værdier i de bevaringsværdige bygninger, så de ikke forringes men gerne forbedres.
- Udbrede oplysning om bevaringsværdige bygninger.

Status

Vedtaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret. Der er medtaget nye mål, strategier og indsatser, og der er suppleret med flere registrerede, udpegede bevaringsværdige bygninger.

Baggrund

Statslige interesser og krav

De statslige interesser i kommuneplanlægningen er samlet i [Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2013](#).

Heri fremgår blandt andet, at det er statsligt mål, at kommunerne gennem udpegningerne i kommuneplanen fremmer en formidling af kulturarven med vægt på bygningers bevaringsværdier. Kommunens bevaringsværdige bygninger skal udpeges for at være omfattet af beskyttelse i henhold til [Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer](#). Kommuneplanerne skal derfor indeholde en oversigt over bevaringsværdige bygninger.

Fredede bygninger

Staten har ansvaret for de fredede bygninger. Det er kulturministeren, som træffer beslutning om fredning. Kulturstyrelsen har ansvaret for registrering og administration af de fredede bygninger og tager stilling til alle former for ændringer, herunder alle istandsættelser og restaureringer.

Der er i Svendborg Kommune 100 fredede bygninger, som Kulturstyrelsen er myndighed for. Heraf er en meget stor del beliggende i Troense og bymidten. Derudover findes der enkelte fredede bygninger i kommunens mindre byer og i landområderne. De fredede bygninger repræsenterer mange forskellige bygningstyper. Eksempelvis kan nævnes herregårdene Hesselagergård, Valdemar Slot, Hvidkilde, Broholm, samt Klintegården på Drejv, Anne Hvides Gård i Svendborg bymidte, Pakhuset i Lundeborg, Krovej i V. Skerninge og et stort antal borgerhuse i Svendborg. Grønnegade i Troense er den gade i Danmark, der har flest fredede og bevaringsværdige huse.

De fredede bygninger er registreret i Kulturstyrelsens database: [Fredede og Bevaringsværdige Bygninger \(FBB\)](#).

Bevaringsværdige bygninger

Svendborg Kommune har ansvaret for de bevaringsværdige bygninger. Kommunen står for registreringen af bygningernes bevaringsværdi og for udpegningen af bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen og i lokalplaner.

Til vurdering af bygningers bevaringsværdier anvender Svendborg Kommune en metode, som kaldes SAVE (Survey of Architectural Values in the Environment), se nedenfor. Der er gennemført en SAVE registrering i 1998 i den tidligere Svendborg Kommune. Registreringen omfattede 7.500 bygninger opført før 1940. Skure og mindre betydende bygninger blev ikke registreret.

I 2011 er der påbegyndt et arbejde med udbygning af den eksisterende SAVE-registrant med henblik på at få registret bevaringsværdier for bygninger, der opført op til år 1970 i hele kommunen. I første omgang omfattede denne nyeste registrering i 2011 i alt 450 bygninger indenfor fire bevaringsværdige kulturmiljøer (Drejv, Lundeborg-Sehesteds by, Ollerup Højskolerne og Stenstrup-teglværkerne) samt et repræsentativt udvalg af bygninger i det bevaringsværdige kulturmiljø Ny Hesselager. Bevaringsværdige bygninger bliver også registreret i Kulturstyrelsens database [Fredede og Bevaringsværdige Bygninger \(FBB\)](#).

Bygninger, der er registreret med en bevaringsværdi på 1 - 4 efter SAVE's 10-trins skala, er medtaget i kommuneplanen som bevaringsværdige og med de retsvirkninger, som følger heraf. Det betyder, at der kan opnås økonomisk tilskud til forbedringer i henhold til aktuelt regelsæt, og at bygningen ikke må nedrives, før der er taget positiv stilling hertil. De bevaringsværdige bygninger er angivet på [kort under retningslinjer](#).

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret. Der er medtaget nye mål, strategier og indsatser, og der er suppleret med flere registrerede, udpegede bevaringsværdige bygninger.

SAVE-metoden

SAVE står for "Survey og Architectural Values in the Environment", der er en anerkendt metode til kortlægning af arkitektoniske og kulturhistoriske værdier i miljøet. Metoden bygger på en vurdering af fem forskellige forhold ved en bygning:

- Arkitektonisk værdi
- Kulturhistorisk værdi
- Miljømæssig værdi
- Originalitet
- Tilstand

Hvert af disse forhold vurderes på en skala fra 1-9 og sammenfattes til en samlet bevaringsværdi for bygningen:

Bygninger med den højeste værdi 1 vil som oftest være fredede bygninger eller folkekirker. Særligt værdifulde bygninger kan dog godt have bevaringsværdi 1 uden at være fredede.

Bygningerne med værdierne 2-4 er de bygninger, som i kraft af deres arkitektur, kulturhistorie og håndværksmæssige udførelse er fremtrædende eksempler inden for deres slags.

Bygninger med bevaringsværdierne 5-6 er jævne, pæne bygninger, hvor utilpassede udskiftninger og ombygninger trækker ned i karakteren.

Bygninger med bevaringsværdierne 7-9 er ofte bygninger uden arkitektonisk udtryk eller uden historisk betydning. Det kan også være bygninger, som er så ombyggede, eller som har så mange udskiftninger, at de har mistet deres oprindelighed.

Når der senere sker ændringer med bygningen, kan karaktererne ændre sig, og der bliver muligvis behov for at korrigerer bevaringsværdien. En bygning kan ved en god tilbageføring eller renovering opnå en højere karakter end ved den oprindelige vurdering. Bevaringsværdien omhandler alene bygningens ydre, til forskel fra en fredning, der også omfatter bygningens indre.

Bevaringsværdien siger naturligvis intet om, hvorvidt et hus er godt at bo i. Bevaringsværdien hænger sammen med bygningens arkitektur og historie. Herunder om bygningen er et godt eksempel på periodens arkitektur eller på en særlig byggeskik, om bygningstypen eller bygningsformen er sjælden, om bygningen har dannet forbillede for andre bygninger, om den er intakt, eller om udskiftninger og ombygninger er tilpasset bygningens udtryk, og endeligt om bygningen er uundværlig i gadebilledet, i landskabet eller for helheden.

Bygningens alder er ikke i sig selv afgørende for om den har bevaringsværdi, men jo ældre bygningen er, desto sjældnere er den i reglen også, hvilket betyder, at den er bevaringsværdig. Bygningens tilstand eller autenticitet kan i den sammenhæng også indvirke på bevaringsværdien. At en bygning er en fin repræsentant for en række gængse og helt almindelige træk i dansk bygningskultur er også en enestående kvalitet.

Bygningsforbedringsudvalget

Svendborg Kommune har et bygningsforbedringsudvalg, som yder økonomisk støtte til restaurering af bevaringsværdige beboelsesbygninger med værdi 2-4.

Arkitekturpris

Svendborg Kommune anerkender årligt indsatsen for at gøre kommunen til et smukkere sted at bo med en arkitekturpris. Prisen gives til det eller de projekter, som er særligt vellykkede - og der kan både være tale om bygninger, til-/ og ombygninger eller anlæg.

Lovgivning

Ifølge [Lov om Bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer](#) (bygningfredningsloven)'s § 17 er en bygning først bevaringsværdig, når den er optaget i kommuneplanen eller i en lokalplan med bevaringsbestemmelser. I enkelte tilfælde kan en ældre byplanvedtægt eller en tinglyst bevaringsdeklaration også være grundlaget for udpegningen, jf. [planlovens § 15](#). En udpegning af en bygning som bevaringsværdig omhandler alene bygningens ydre.

I princippet kan en kommune udpege bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen eller i en lokalplan med bevaringsbestemmelser uden forudgående undersøgelse eller ved at bruge andre vurderingsmetoder. Men i praksis er langt de fleste udpegninger af bevaringsværdige bygninger sket på grundlag af en SAVE-registrering, der har været det dominerende metodiske grundlag for vurdering af bevaringsværdien siden ca. 1990.

For bygninger med bevaringsværdi 1-4 gælder følgende jf. Planloven samt Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, at det for ejere af bevaringsværdige bygninger gælder:

- at fastholdelsen af bevaringsværdien vil være udgangspunkt ved enhver ombygning,
- at der kan søges støtte fra Bygningsforbedringsudvalget til forbedring af husets

ydre såfremt huset bebos af ejeren.

- at Byrådet ikke umiddelbart kan meddele tilladelse til nedrivning af ejendommen. En eventuel ansøgning om nedrivning skal behandles efter bestemmelserne i Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Kulturstyrelsen kan ligeledes udpege bygninger som bevaringsværdige, jf. bygningsfredningslovens § 19. Retsvirkningerne af styrelsens udpegning af bevaringsværdige bygninger er de samme som ved kommunalbestyrelsens udpegning i kommuneplanen. I særlige tilfælde kan styrelsen dog beslutte, at udpegningen skal have retsvirkning som en lokalplan efter planloven. Dette betyder, at nedrivning, ombygning og andre ændringer af bygningen ikke må ske uden kommunalbestyrelsens tilladelse.

Strategi og indsats

Byrådet ønsker, at bygningskulturen bidrager til, at Svendborg Kommune er et attraktivt sted at bo, arbejde og drive virksomhed og besøge. Den historiske bygningsmasse og bymiljøer skal medvirke til at understøtte et attraktivt kultur- og handelsliv, tiltrække borgere og fremme turismen. Se i øvrigt [Svendborg Kommunes Arkitekturpolitik](#).

Svendborg Kommune vil gennem planlægning og administration tage særligt hensyn til bevarelse af værdifulde by- og bygningsmæssige sammenhænge, som f.eks. hele eller dele af landsbyer eller bykvarterer, som kan medvirke til styrke bymiljøernes identitet.

Svendborg Kommune vil tilsvarende opfordre private ejere til at tage størst mulige arkitektoniske hensyn ved indpasning af nybyggerier, ved nedrivninger og ombygninger.

Bevaringsværdige bygninger registreres

Byrådet ønsker, at bygninger, der er unikke eksempler på forskellige perioders arkitektur eller på en særlig byggeskik, og som må vurderes som uundværlige i gadebilledet, i landskabet eller helheden, så vidt muligt sikres for fremtiden gennem registrering og administration.

SAVE-registranten over kommunens bevaringsværdige bygninger skal udvikles, så den kommer til at omfatte hele kommunen. Det vil sige, at der også skal udpeges bevaringsværdige bygninger opført frem til 1970 i de tidligere Egebjerg og Gudme kommuner. Desuden skal bygninger opført frem til 1970 i den tidligere Svendborg Kommune udpeges.

I første omgang skal det prioriteres, at der bliver udpeget bevaringsværdige bygninger indenfor de bevaringsværdige kulturmiljøer samt lokalbyerne og landsbyerne i Svendborg Kommune. En del af midlerne i bygningsforbedringsudvalget og puljen til landsbyfornyelse øremærkes til istandsættelse af bevaringsværdige bygninger i kulturmiljøerne. Byrådet vil løbende følge problematikken om bevaring og nedrivning af bygninger, der er ikke har fået vurderet bevaringsværdier, med henblik på eventuel formulering af en nedrivningspolitik med retningslinjer.

Formidling og samarbejde om bygningskultur

Byrådet ønsker at samarbejde med museer, interesseforeninger, husejere, borgergrupper og erhvervsdrivende om at udbrede oplysning og engagement for de bevaringsværdige bygninger.

Samarbejdet kan indebære formidling og oplysning om kulturværdierne og om, hvordan man bedst beskytter dem. Virkemidlerne kan være udarbejdelse af lokalplaner eller at understøtte konkrete projekter, som skal sikre de bevaringsværdige bygninger mod nedrivning og ombygninger, der ikke passer til den konkrete byggeskik.

Planerne og projekter kan dermed åbne mulighed for og anvise, hvordan de mest bevaringsværdige bygninger kan om- eller tilbygges for til stadighed at være tidssvarende og funktionelle. Dette kan suppleres med formidling om bygningernes historie samt stilblade og praktiske vejledninger om restaureringer for husejere, håndværkere etc. En særlig indsats skal rettes på, hvordan energiforbruget i bevaringsværdige bygninger kan nedbringes med hensyntagen til bevaringsværdierne.

Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret. Der er medtaget nye mål, strategier og indsatsler, og der er suppleret med flere registrerede, udpegede bevaringsværdige bygninger.

Retningslinjer

Lovgrundlag

Retningslinjer for kulturhistoriske interesser er fastsat i medfør af [Planlovens § 11 a](#).

Bygninger med bevaringsværdi fra 1 til og med 4 i SAVE-registreringen er udpeget som bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen. Beliggenheden af bevaringsværdige bygninger er vist på kortet.

Retningslinjer for bevaringsværdige bygninger

- Bygninger med bevaringsværdi 1-4 må ikke nedrives uden Byrådets godkendelse.

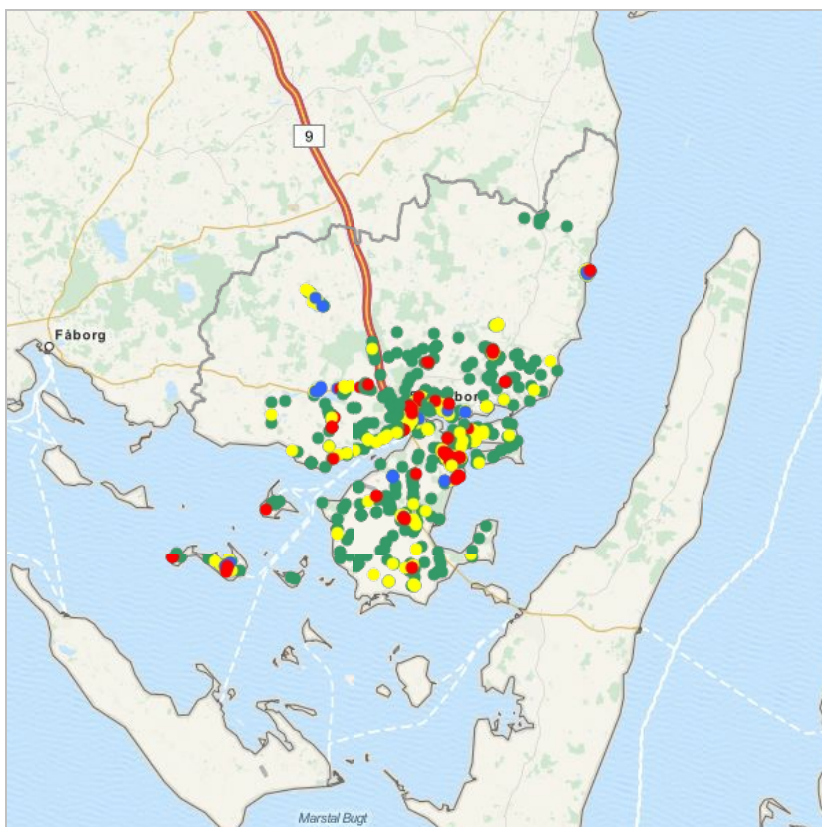
Status

Vedttaget den 17. december 2013.

[Se byrådets referat.](#)

Ændring ift. Kommuneplan 2009

Afsnittet er opdateret. Der er medtaget nye

- Bevaringsværdi 1
- Bevaringsværdi 2
- Bevaringsværdi 3
- Bevaringsværdi 4

mal, strategier og indsatser, og der er suppleret med flere registrerede, udpegede bevaringsværdige bygninger.